

แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิด
เกี่ยวกับเพศ

โดย

นางสาวสุญาดา บุญยเกียรติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีใน
ความผิดเกี่ยวกับเพศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE GUIDELINES OF AQUITION OF FORENSIC EVIDENCE AT THE
INVESTIGATION STAGE FOR THE CRIMINAL PROCEEDINGS OF SEXUAL
OFFENCES

By

MISS Suyada BOONYAKIAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Science (FORENSIC SCIENCE)

Academic Year 2024

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้น
	สอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ
โดย	นางสาวสุญาดา บุญเกียรติ
สาขาวิชา	นิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรวัช วิชชุวาณิชย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. พงษ์พิชญ ภัคดีณรงค์

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะวิทยาศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นรงค์ ฉิมพาลี)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรวัช วิชชุวาณิชย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร. พงษ์พิชญ ภัคดีณรงค์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยุภาพร สมิน้อย)

640720057 : นิติวิทยาศาสตร์ แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์, การดำเนินคดี, คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

นางสาว สุญาดา บุญเกียรติ: แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก วรรัช วิชชุวานิชย์

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค รวมถึงนำเสนอแนวทางในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถสรุปได้ว่า ในด้านปัญหาและอุปสรรคของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ได้แก่ 1) บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์, 2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล, 3) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุได้ไม่ต่อเนื่อง, 4) งบประมาณที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ, 5) การขาดบุคลากรสนับสนุนงานสอบสวน และ 6) ปัญหาอื่น ๆ ที่ไม่สามารถควบคุมได้ที่ส่งผลต่อความถูกต้องสมบูรณ์การตรวจเก็บวัตถุพยานและกระบวนการทางคดี

แนวทางสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ดังนี้ 1) พัฒนางานความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง, 2) แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1, 3) การบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมกำหนดโทษสำหรับผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ, 4) จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดซื้ออุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน, 5) เพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งพนักงานสอบสวนหญิงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องซึ่งมีทักษะให้เป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวน และ 6) ควรบัญญัติกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน และมีการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ตั้งแต่ชั้นสอบสวนโดยพนักงานอัยการ

640720057 : Major (FORENSIC SCIENCE)

Keyword : Forensic evidence, The criminal proceedings, offences against sexual

MISS Suyada BOONYAKIAT : THE GUIDELINES OF ACQUISITION OF FORENSIC EVIDENCE AT THE INVESTIGATION STAGE FOR THE CRIMINAL PROCEEDINGS OF SEXUAL OFFENCES Thesis advisor : Woratouch Witchuvanit

The purpose of this research were 1) To study problems of the difficulty related to the acquisition of forensic evidence at the investigation stage for criminal proceeding of offense against sexual. 2) To offer the guideline for the collection of the forensic evidence of the forensic evidence related to sexual offense. The qualitative research method was used in this research on documentary research and in-depth interviews the person who are the workers in criminal justice. The purposive sampling of 11 persons are composite of 1) Investigators 2) Forensic physician 3) Public prosecutors 4) Lawyers . The methodology for analysis are typological analysis and data link relation for the summary of the conclusion.

The result of the research were :

1. The problems relating to the acquisition of the forensic evidence at the investigation stage for criminal proceedings of offences against sexual were 1) Lack of forensic knowledge or expertise of the criminal proceedings related personnel with impact to incomplete objective evidence collection at the crime scene. 2) The consequence from the criminal procedure code for the section 131/1 results to restriction of the evidences collection. 3) Ineffective of protection at the crime scene to prevent the interference or contamination effect to misleading to the case work analysis. 4) The shortage of budget for necessary materials and tools for forensic science impacts to interruption of important evidence collection. 5) Insufficiencies of forensic examiners related personnel to be co-worker with the crime scene investigator.

2. The guidelines for the forensic evidence collection in the cases of offences against sexual to be completed with accuracy and legality were 1) To develop the forensic knowledge to the criminal proceedings related personnel to achieve their

work performance. 2) To amend the criminal procedure code for the section 131/1 to be in line with crime society nowadays. 3) To legislate the punishment for the person who access to prohibitive crime scene. 4) To allocate the budget for the procurement of the necessary tools , equipment or related of important evidence collection. 5. To increase the crime scene investigator or related personnel. 6) To apply chain of custody laws and regulations and examine the acquisition of the forensic evidences at the beginning investigation stage by prosecutor.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบพระคุณ รองศาสตราจารย์พันตำรวจเอกวรรัช วิชชวานิชย์ และ รองศาสตราจารย์ พลตำรวจตรี ดร.พงษ์พิชญ ภักดีณรงค์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางตลอดจนแนะนำเอกสารและแหล่งข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งกรุณาสละเวลาในการตรวจแก้ไขในส่วนที่บกพร่องต่างๆ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งคอยดูแล ติดตาม ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความใส่ใจอย่างต่อเนื่องตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร สมิน้อย ที่กรุณาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้ข้อสังเกตและข้อแนะนำจากความรู้ ประสบการณ์อันเชี่ยวชาญของท่านทั้งสอง ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน อันได้แก่ พนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช ตลอดจนพนักงานอัยการ และทนายความ ที่กรุณาสละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างสูงในการทำวิทยานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน ผู้ซึ่งประสิทธิ์ประสาทวิชาและวางรากฐานการศึกษา ให้เป็นผู้มีความรู้และมีคุณธรรม นำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต

ขอน้อมรำลึกในพระคุณบิดามารดาและครอบครัว ผู้ซึ่งให้ทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นความประเสริฐยิ่งและเป็นมงคลแก่ชีวิตตลอดมา

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ใดๆ จากวิทยานิพนธ์อันพึงมีต่อผู้ที่ศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บิดามารดาและบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุญาดา บุญยเกียรติ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ซ
บทที่ 1	1
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 คำถามของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
.....	5
บทที่ 2.....	6
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ	6
2.2 นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา	21
2.3 ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวม พยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา.....	35
2.4 แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศของแพทย์นิติเวชในการรวบรวม พยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา.....	45

2.6.กรอบแนวคิดการวิจัย.....	54
บทที่ 3	55
วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
3.1. การศึกษาวิจัยจากข้อมูลเอกสาร	55
3.2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	56
3.3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4.....	60
ผลการศึกษาวิจัย.....	60
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	60
4.2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้น สอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ.....	61
4.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อสรุปแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิด เกี่ยวกับเพศ	74
บทที่ 5.....	81
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	81
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	89
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	104
รายการอ้างอิง.....	108
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก.....	111
หนังสือเอกสารขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล.....	111

ภาคผนวก ข.....	120
แบบสัมภาษณ์	120
ประวัติผู้เขียน	128

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อโลกเข้าสู่ยุคโลกาวิวัฒน์ การพัฒนาสังคมในทางบวกนั้นมีมากมาย ทว่าสิ่งที่เป็นทางลบของสังคม คือปัญหาต่างๆยังมีอยู่ หรือเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของประชากรนั้นทำให้เกิดความหลากหลาย บ่อยครั้งก่อเป็นความวุ่นวาย เนื่องจากสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่ปัจจุบันคนในสังคมต้องดิ้นรนเอาตัวรอด ปัญหาด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เมื่อไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตกซึ่งมีบางสิ่งบางอย่างขัดกับวัฒนธรรมสังคมไทย รวมทั้งความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมที่ในปัจจุบันการคำนึงถึงศีลธรรมและความอะลุ่มอล่วยกันในสังคม จะไม่ค่อยพบนัก หรือขาดที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจที่หนักแน่นมั่นคง ส่งผลให้มักขาดการศึกษาและอบรมจิตใจที่ดีและปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุของการก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่างๆขึ้นในสังคม ปัญหาอาชญากรรมนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ ความปลอดภัย และ ทรัพย์สินของประชาชนแล้ว ยังถือเป็นสิ่งที่ขัดต่อบรรทัดฐานทางสังคม ส่วนหนึ่งคือการกระทำความผิดทางอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งสังคมไทยถือว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องใหญ่ ที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ผลกระทบทางตรงคือร่างกายและจิตใจของผู้เสียหาย หรือ ผลกระทบทางอ้อม คือ เมื่อมีคดีเกิดขึ้นมักส่งผลต่อการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกของผู้คนในสังคม

ปัจจุบันพบว่ากระทำความผิดอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับเพศ ไม่ว่าจะเป็นการหลอกล่อ ทำให้เข้าใจผิด รวมทั้งการใช้กำลังบังคับ ลักลอบไปถึงขั้นการทำร้ายร่างกายจนเป็นอันตรายสาหัสหรือจนถึงแก่ความตาย หรือคดีฆาตกรรมในลักษณะอุกฉกรรจ์ที่ปรากฏให้เห็นเป็นข่าวตามสื่อต่างๆ และนับวันลักษณะของการก่ออาชญากรรมมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งยากแก่การสืบสวนสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย พยานหลักฐานสำคัญที่พนักงานสอบสวนเก็บรวบรวมได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย จึงมักจะมีแต่วัตถุพยาน เช่น รอยนิ้วมือ คราบเลือด ฯลฯ เพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์หรือที่เรียกว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และในบางคดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือมีพยานบุคคลผู้รู้เห็นเหตุการณ์จนนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้และรับสารภาพในชั้นสอบสวน ดังเช่น คดีของ ลิซ่า แมคเวย์ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนได้ค้นพบวัตถุพยานจำพวกชิ้นส่วนเชือกที่คนร้ายใช้ก่อเหตุคร่าบอสุจิ คราบน้ำลาย เป็นต้น ทว่าในหลายกรณีเมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล พบว่ายังมีปัญหาเกิดขึ้นในทางปฏิบัติหลายประการ อันส่งผลให้การรับฟังพยานบุคคลในชั้นพิจารณาคดีของ

ศาลไม่บรรลุผล เช่น พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ไม่มาเบิกความเนื่องจากกลัวจะไม่ปลอดภัยในชีวิต หรือ ยอมมาเบิกความแต่กลับทำให้การในชั้นสอบสวนในสำระสำคัญ หรือด้วยเหตุด้านความสามารถในการรับรู้และการจดจำของบุคคลที่อาจมีความคลาดเคลื่อนผิดไปจากเดิมเมื่อระยะเวลาผ่านไปเป็นเวลานาน นอกจากนี้ พยานบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงคำให้การได้ตลอดเวลาพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาดีของศาลจึงคงมีแต่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จะบ่งชี้ยืนยันการกระทำผิดของจำเลยได้ ถือเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญและมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลใดๆ ได้ จึงมีความถูกต้อง แม่นยำและเชื่อถือได้ เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยเหตุที่บทกฎหมายในปัจจุบันได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานประเภทนี้ค่อนข้างจะเคร่งครัดและมุ่งประเด็นความสำคัญในส่วนของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าวตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226/1 ว่า “ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสีย อันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน” ซึ่งพบว่ามีคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศหลายคดีที่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มาในชั้นสอบสวน โดยอาจได้มาจากการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจเก็บตัวอย่างเลือดเนื้อเยื่อ ผิวหนัง คราบเลือด คราบอสุจิ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรม หรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มานั้น เมื่อขึ้นสู่การพิจารณาดีในชั้นศาลหากมีข้อสงสัยในที่มาของพยานหลักฐานหรือถูกโต้แย้งโดยฝ่ายจำเลย ซึ่งมียกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่าถูกกลั่นแกล้ง หรือถูกบังคับขู่脅ให้รับสารภาพหรือจับผิดตัว และหากข้อต่อสู้ของจำเลยมีผลให้คุณค่าน้ำหนักของพยานหลักฐานลดน้อยลงจนเป็นเหตุให้ศาลไม่อาจรับฟังหรือใช้พยานหลักฐานนั้นพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ทำให้ไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดที่แท้จริงได้ตามกฎหมาย ย่อมส่งผลให้ไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมให้แก่สังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ เพื่อนำเสนอ แนวทางในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ให้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดประสิทธิผลในการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และหวังว่า ผลของการวิจัยครั้งนี้

จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนำผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมายและสามารถช่วยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของบุคคลให้ไม่ต้องรับโทษโดยไม่เป็นธรรม อันอาจเกิดจากการจับกุมและสอบสวนดำเนินคดีผู้ต้องหาผิดตัว หรือที่เรียกกันว่า “จับแพะ” ถือเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ
- 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

1.3 คำถามของการวิจัย

- 1) ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศมีอะไรบ้าง
- 2) แนวทางในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาประกอบด้วย

- 1) กฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ
- 2) นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา
- 3) ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา
- 4) แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศของแพทย์นิติเวชในการรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา

2. ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบบเจาะลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม ถึง เดือนตุลาคม 2566

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีเกี่ยวกับเพศ หมายถึง สิ่งใดๆ ที่แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาล ไม่ว่าจะเป็นพยาน บุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ เพื่อพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงในคดีเกี่ยวกับเพศ อาทิ สารคัดหลั่งจำพวกอสุจิ น้ำลาย หรือ DNA จากเนื้อเยื่อของผู้กระทำผิด

การสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเพศ เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ และกระทำโดยพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวน

การกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หมายถึง การข่มขืนกระทำชำเรา โดยขู่脅ด้วยวิธีใดก็ตาม หรือใช้กำลังประทุษร้าย โดยที่ผู้ถูกระทำนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้ถูกระทำนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น (ป.อ. มาตรา 276) เช่น ล่อลวงเพื่อสำเร็จความใคร่

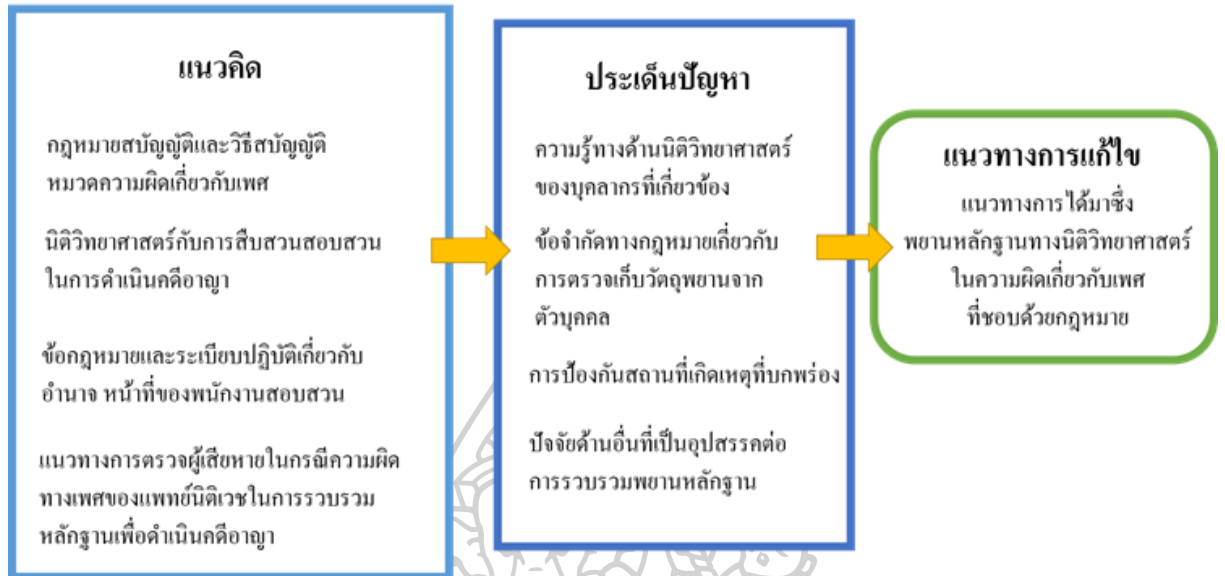
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้ดังนี้

1. ประโยชน์ทางด้านวิชาการ ได้รับข้อความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

2. ประโยชน์ทางการประยุกต์ใช้ ได้นำเสนอแนวทางในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยโดยสังเขป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อ
การดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการศึกษาดังนี้

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

2.2 นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา

2.3 ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการ
รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา

2.4 แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศของแพทย์นิติเวชในการรวบรวม
พยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

2.1.1 กฎหมายสารบัญญัติทางอาญา เป็นกฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำใดเป็นความผิด
และต้องรับโทษทางอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิด
และกำหนดอัตราโทษไว้ ในการวิจัยนี้มุ่งศึกษาประเด็นในความผิดเกี่ยวกับเพศ แบ่งตามลักษณะของ
การกระทำความผิด ดังนี้

มาตรา 276 ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่脅ด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลัง
ประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็น
บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำ
มีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่น
บาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหนี้ยหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำความผิดระหว่างคู่สมรส และคู่สมรสนั้นยังประสงค์จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติดันการลงโทษก็ได้ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาต่อไป และประสงค์จะหย่า ให้คู่สมรสฝ่ายนั้นแจ้งให้ศาลทราบ และให้ศาลแจ้งพนักงานอัยการให้ดำเนินการฟ้องหย่าให้

มาตรา 277 ผู้ใดกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปีกระทำต่อเด็กซึ่งมีอายุกว่าสิบสามปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นยินยอม ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิจารณาให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กผู้ถูกกระทำหรือผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กแทนการลงโทษก็ได้ ในการพิจารณาของศาล ให้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ

สิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิดและเด็กผู้ถูกระทำ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับเด็กผู้ถูกระทำ หรือเหตุอื่นอันควรเพื่อประโยชน์ของเด็กผู้ถูกระทำด้วย

ในกรณีที่ได้มีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กผู้ถูกระทำหรือผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กแล้ว ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ แต่ถ้การคุ้มครองสวัสดิภาพดังกล่าวไม่สำเร็จ ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ในการพิจารณาของศาล ให้คำนึงถึงเหตุตามวรรคห้าด้วย

มาตรา 277 ทวิ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 277

วรรค

หนึ่งหรือวรรคสอง เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำ

(1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 277 ตรี ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคสาม หรือมาตรา

277 วรรคสี่

เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำ

(1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

มาตรา 278 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีโดยขู่เข็ญด้วยประการ

ใด ๆ โดย

ใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคลนั้น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกระทำเข้าใจว่า ผู้กระทำความผิดป็นหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสน สี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือ โดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหนี้ยหรือกระทำกับชายใน ลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสน บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

มาตรา 279 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะ ยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้กระทำได้กระทำโดยขู่เข็ญ ด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่สอง หมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรือ อวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่ เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุก ตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 280 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 278 หรือมาตรา 279 เป็นเหตุให้
ผู้ถูกระทำ

(1) รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

(2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 280/1 ถ้าผู้กระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 หรือมาตรา

279 ได้บันทึกภาพหรือเสียงการกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจารนั้นไว้ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในสาม

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งภาพหรือเสียงการกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจารที่บันทึกไว้ ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

มาตรา 281 ความผิดตามมาตราดังต่อไปนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

(1) มาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 278 วรรคสอง ซึ่งเป็นการกระทำระหว่างคู่สมรส ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย

(2) มาตรา 278 วรรคหนึ่ง ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 และมาตรา 285/2

มาตรา 282 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไป เพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือหญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตาม วรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

มาตรา 283 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อ
การ

อนาจารซึ่งชายหรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตาม
วรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษ
ตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

มาตรา 283 ทวิ ผู้ใดพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการ
อนาจาร แม้

ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้ง
ปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี
ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่
บัญญัติในวรรคแรกหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

ความผิดตามวรรคแรกและวรรคสามเฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี
เป็นความผิดอันยอมความได้

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

มาตรา 284 ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้
กำลัง

ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษ
จำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น

ความผิดตามมาตรานี้ เป็นความผิดอันยอมความได้

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

มาตรา 285 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ

มาตรา

277 ตริ มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 280 มาตรา 282 หรือมาตรา 283 เป็นการกระทำแก่บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา ญาติสืบสายโลหิต ศิษย์ซึ่งอยู่ในความดูแล ผู้อยู่ในความควบคุมตามหน้าที่ราชการ ผู้อยู่ในความปกครอง ในความพิทักษ์หรือในความอนุบาล หรือผู้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยประการอื่นใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในส่วน

มาตรา 285/1 การกระทำความผิดตามมาตรา 277 มาตรา 279 มาตรา 282 วรรค

สาม

มาตรา 283 วรรคสาม และมาตรา 283 ทวิ วรรคสอง หากเป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ห้ามอ้างความไม่รู้อายุของเด็กเพื่อให้พ้นจากความผิดนั้น

มาตรา 285/2 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 277

ทวิ มาตรา

277 ตริ มาตรา 278 หรือมาตรา 279 เป็นการกระทำแก่บุคคลซึ่งไม่สามารถปกป้องตนเองอันเนื่องมาจากเป็นผู้ทุพพลภาพ ผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน คนป่วยเจ็บ คนชรา สตรีมีครรภ์ หรือผู้ซึ่งอยู่ในภาวะไม่สามารถรู้ผิดชอบ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ หนึ่งในส่วน

มาตรา 286 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี และปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

- (1) ช่วยเหลือ ให้ความสะดวก หรือคุ้มครองการค้าประเวณีของผู้อื่น
- (2) รับประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดจากการค้าประเวณีของผู้อื่นหรือจากผู้ซึ่งค้าประเวณี
- (3) บังคับ ชูเชื้อ หลอกลวง หรือใช้อำนาจครอบงำผู้อื่น หรือรับผู้อื่นเข้าทำงานเพื่อการค้าประเวณี
- (4) จัดให้มีการค้าประเวณีระหว่างผู้ซึ่งค้าประเวณีกับผู้ให้บริการ
- (5) ปกปิดหรืออำพรางแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการค้าประเวณี

(6) อยู่ร่วมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีหรือสมาคมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจिन และไม่สามารถแสดงที่มาของรายได้ในการดำรงชีพของตน

(7) ขัดขวางการดำเนินการของหน่วยงานที่ดูแลในการป้องกัน ควบคุม ช่วยเหลือ หรือให้การศึกษาแก่ผู้ซึ่งค้าประเวณี ผู้ซึ่งจะเข้าร่วมในการค้าประเวณี หรือผู้ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการค้าประเวณี

ความในวรรคหนึ่ง (2) และ (6) มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดซึ่งพึงได้รับตามกฎหมายหรือตามธรรมจรรยา

มาตรา 287 ผู้ใด

(1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก

(2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เข้าวัตถุหรือสิ่งของเช่นว่านั้น

(3) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา 287 หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าวัตถุ หรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

[อัตราโทษ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560]

มาตรา 287/1 ผู้ใดครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศ

สำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 287/2 ผู้ใด

(1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก

(2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชนหรือให้เข้าสื่อลามกอนาจารเด็ก

(3) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าสื่อลามกอนาจารเด็กแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรานี้ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าสื่อลามกอนาจารเด็กดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

2.1.2 กฎหมายวิธีสบัญญัติทางอาญา

เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยวิธีปฏิบัติในอันที่จะให้ มีการดำเนินการเพื่อให้กฎหมายสารบัญญัติที่

ตราไว้บรรลุผลในทางอาญา หมายถึงวิธีปฏิบัติเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมายสารบัญญัติทางอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่รักษาความสงบเรียบร้อยและเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและความผิดนั้นยอมความมิได้ หรือเป็นความผิดที่ยอมความได้ แต่ผู้เสียหายตั้งใจที่จะให้มีการดำเนินคดี ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการนำตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไปลงโทษ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้มีบัญญัติเป็นหลักใหญ่ อยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตาม กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้น จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษให้มากที่สุด แม้สังคมปรารถนาที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอย่างรวดเร็ว แต่สังคมก็คงไม่ต้องการที่จะให้มีการลงโทษผู้

บริสุทธิ์อย่างแนบเนียน กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้นจึงจะต้องมีความเป็นธรรม การคุ้มครอง
คนบริสุทธิ์ด้วยความเป็นธรรมนี้ จะต้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจับ การค้น การสอบสวน การควบคุม
ตัว การส่งฟ้องคดี การดำเนินคดี การพิจารณาพิพากษาคดี (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2549: 15)

ระบบพิจารณาคดีในศาลไทยใช้ระบบกล่าวหา เป็นระบบวิธีพิจารณาที่ว่าถึงการ
ค้นคว้า

พิสูจน์ความจริง โดยผู้กล่าวหาต้องเป็นผู้หาพยานหลักฐานมาสืบแสดงต่อศาลให้เห็นความผิดของ
ผู้กระทำผิดโดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาซักไซ้ต่อผู้ (ประเทือง กীরติบุตร, 2541: 91) ภาระการ
พิสูจน์จึงตกแก่ฝ่ายโจทก์ที่ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบแสดงต่อศาล เพื่อให้ศาลเชื่อโดยปราศจากเหตุ
อันควรสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ หากมีเหตุอันควรสงสัย ศาลจะยก
ฟ้องเสมอ โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ เนื่องจากจำเลยในคดีอาญา
ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยเป็น
ผู้กระทำความผิดจริง ซึ่งกระบวนการนี้รัฐได้กำหนดไว้โดยเคร่งครัดตามหลักประมวล กฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา

ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้
กฎหมาย

อาญาที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ในบทบัญญัติที่เกี่ยวกับ พยานหลักฐานซึ่งนำมาใช้ประกอบ
ดุลยพินิจของศาลในการพิจารณาคดีและถือเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการค้นหาความจริงเพื่อเอาตัว
ผู้กระทำผิดมาพิจารณาและลงโทษตามกฎหมาย โดยการศึกษาวิจัยนี้ มุ่งศึกษาในประเด็นการได้มาซึ่ง
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนในความผิดทางเพศ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาที่เกี่ยวข้องคือ บทบัญญัติกฎหมายของการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน
และบทบัญญัติกฎหมายในส่วนของการใช้ พยานหลักฐานประกอบการพิจารณาคดีในชั้นศาล ได้แก่

มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้
เพื่อ

ประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัว
ผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 131/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์

ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น แล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา 132 เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดความกระจ่างขึ้น

ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขอให้นำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

(2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น

(3) หมายถึงบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย

(4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งม้างกล่าวไว้ในอนุมาตรา (๒) และ (๓)

บทบัญญัติกฎหมายมาตรา 132 นี้ กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวน และมี

หน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานกับการดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งหมายความรวมถึงการจดบันทึก ถ่ายภาพ ทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุและการกระทำอื่น ๆ เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ทางอาญา

ในส่วนของการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีจากพยานหลักฐาน ได้มีบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยานพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบตามมาตรานี้ ได้แก่

- 1) พยานหลักฐานที่เกิดจากการจงใจ และคำมั่นสัญญาโดยมิชอบ
- 2) พยานหลักฐานที่ได้จากการล่อซื้อ ล่อจับ และล่อให้กระทำความผิดซึ่งผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้ กระทำผิดอยู่ก่อน
- 3) พยานหลักฐานที่เกิดจากการชูเชิญ ทรมาน ใช้กำลังบังคับ
- 4) พยานหลักฐานที่เกิดจากการลวง

หลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 นี้ ถือได้ว่าเป็น หลักการที่จะนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย จะต้องมิที่มาจากการได้พยานหลักฐานโดยชอบด้วย และจากบทบัญญัติแห่งมาตรานี้จะเห็นได้ว่า พยานหลักฐานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมเพื่อนำมาใช้ในการพิสูจน์ความผิด หรือปฏิเสธความรับผิดชอบในทางอาญา หากพยานหลักฐานไม่เพียงพอหรือไม่น่าเชื่อถือทั้งหมด หรือแม้แต่ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือมีการขัดแย้งกับรูปคดีหรือขัดแย้งกันเองอย่างเห็นได้ชัดแล้ว ศาลมักจะใช้ดุลพินิจในทางที่เป็นคุณแก่จำเลย ดังปรากฏในบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ดังนี้

มาตรา 227 ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้ว่าพนักงานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

ฉะนั้น ในการพิจารณาคดีอาญา ศาลจะต้องวินิจฉัยพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอต่อศาล ให้เป็นที่แน่ใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริง เพื่อป้องกันไม่ให้มีการลงโทษผู้บริสุทธิ์ เพราะหากลงโทษผิดคนก็จะเสียหายต่อความยุติธรรมและเป็นบาปแก่จำเลยอย่างหนัก นักกฎหมายจะระมัดระวังในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ถึงกับตั้งเป็นสุภาษิตละตินว่า “ปล่อยคนผิดสิบคนดีกว่าลงโทษผู้บริสุทธิ์เพียงคนเดียว” จึงเกิดเป็นหลักว่าโจทก์ผู้กล่าวหาต้องพิสูจน์ให้ได้ความแน่นอนจนหมด ความสงสัยว่าจำเลยได้ทำผิดจริง ศาลจึงจะลงโทษจำเลยนั้นได้ (ธีสุทธิ์ พันธ์ฤทธิ์, 2550: 238)

ในคดีอาญาที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งไม่ปรากฏประจักษ์พยาน หรือพยานประพัตเหตุแวดล้อมกรณีที่จะชี้แสดงให้เห็นความผิดของจำเลยได้พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนจะหาได้ กรณีนี้มีเพียงวัตถุพยานที่ตรวจเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้สนับสนุนการสืบสวนสอบสวนและนำมาประกอบคดี เริ่มตั้งแต่ขั้นสอบสวน ในการบ่งชี้การกระทำความผิด ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น เป็นวัตถุพยานที่ต้องนำไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ผลการตรวจพิสูจน์หรือรายงานการตรวจพิสูจน์มาพิจารณา รับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาคดีของศาล อันเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรม

ดังนั้น ขั้นตอนการตรวจเก็บวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุในเบื้องต้น จึงต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจเก็บ ให้ถูกต้องตามมาตรฐานในการตรวจเก็บวัตถุพยานนั้นๆ เพื่อนำไปตรวจวิเคราะห์ ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ในขั้นตอนต่อไป พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มานี้ จึงจะเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยชอบ ซึ่งศาลจะรับฟังผลการตรวจพิสูจน์หรือรายงานการตรวจพิสูจน์เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ การห้ามมิให้รับฟัง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ มีหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ดังนี้

มาตรา 226/1 ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- (2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบอันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด

พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หมายถึง พยานหลักฐานที่โดยตัวของมันเองแล้วดำรงอยู่ หรือเกิดขึ้นโดยมิได้มีผู้ใดไปกระทำการเสริมแต่งให้เกิดขึ้น มีความน่าเชื่อถือที่จะพิสูจน์ความจริงได้ แต่ในเวลาที่จะนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ ความผิดของจำเลยนั้น ได้มีการใช้วิธีการที่มิชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น เช่น พยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการค้นเคหสถาน ที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นจากศาล หรือการค้นตัวบุคคลในที่สาธารณะโดยไม่มีเหตุที่จะค้นได้ตามกฎหมาย พยานหลักฐานที่ได้จากการดักฟังทางโทรศัพท์ หรือลักลอบเปิดจดหมายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลตามกฎหมาย พยานหลักฐานที่ได้มาจากการใช้กำลังบังคับผู้ต้องหาในการตรวจเลือดหรือตรวจปัสสาวะ เป็นต้น

พยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ หมายถึง ข้อมูล ที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ แล้วนำข้อมูลที่เกิดขึ้นโดยมิชอบนั้น นำไปสู่การให้ได้พยานหลักฐานมาโดยวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ชักจูงให้ผู้กระทำความผิดบอกข้อมูลหรือให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยสัญญาว่าจะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เพื่อนำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอีกคนหนึ่ง เป็นต้น

ในการตรวจเก็บวัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุ เพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ จนกระทั่งได้เป็นผลการตรวจพิสูจน์ หรือรายงานการตรวจพิสูจน์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี จะต้องทำการตรวจเก็บวัตถุพยานโดยปฏิบัติตามวิธีการที่ได้มาตรฐานในการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก่อนนำส่งห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจพิสูจน์หรือรายงานการตรวจพิสูจน์ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการนั้น จึงจะถือได้ว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่ได้มาโดยชอบตามนัยแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ข้างต้น

หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 นี้ มีที่มาจากทฤษฎีผลของต้นไม้ที่เป็นพิษ คือหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ ซึ่งเป็นมาตรฐานของศาลสูงประเทศ สหรัฐอเมริกาได้บัญญัติขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าพนักงานใช้วิธีนอกกฎหมายเพื่อรวบรวมหลักฐาน มาเอาผิดกับผู้ต้องหา กล่าวคือ การได้มาซึ่งพยานหลักฐานชิ้นแรกโดยมิชอบเป็นต้นไม้ที่เป็นพิษ ส่วนพยานหลักฐานอื่นที่สืบเนื่องจากพยานหลักฐานชิ้นแรกที่ได้มาโดยมิชอบเป็นผลไม้มือของต้นไม้มือที่เป็นพิษ ซึ่งต้องห้ามมิให้รับฟังด้วย เป็นหลักการตัดพยานที่เกิดจากการบังคับขู่เข็ญหรือได้มาโดยมิชอบ หรือ ได้มาโดยละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งจะต้องถูกตัดออกจากการพิจารณารับฟังพยาน

ดังนั้น การได้มาซึ่งพยานหลักฐานในชั้นพนักงานสอบสวนนั้น หากพนักงานสอบสวน มีความรู้ความเข้าใจวิธีการตรวจเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ เพียงด้านเดียวโดยไม่ทราบหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในบางกรณีอาจทำให้เกิดผลเสียต่อการกระบวนการพิจารณาคดีได้จึงจำเป็น ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพยานหลักฐานด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมวัตถุพยานต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง และทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

2.2 นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา

2.2.1 นิติวิทยาศาสตร์กับการดำเนินคดีอาญา

นิติวิทยาศาสตร์หรือ Forensic Science มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน forensis หรือ forum ซึ่งหมายถึงการประชุมแสดง ความคิดเห็นของพลเมืองร่วมกัน ณ ที่ประชุมใจกลางเมือง ในยุคจักรวรรดิโรมันได้นำมาใช้ในการ ไต่สวนผู้กระทำความผิดจากคดีต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม ฝ่ายใดให้เหตุผลหรือโต้แย้งได้ดีกว่าจะเป็นฝ่ายชนะคดี และต่อมาได้มีการเพิ่มการใช้ หลักฐานทางวัตถุพยานในที่เกิดเหตุเข้ามาร่วมการตัดสินคดีด้วย จึงทำให้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการพิสูจน์หลักฐานประกอบการ

พิจารณาถี่มากขึ้น เพื่อติดตามหา ผู้กระทำผิดในคดีต่างๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องและเกิดความยุติธรรม (ชูลักษณะและ จันทรข้างแรม, 2017)

นิติวิทยาศาสตร์จำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ตามการจำแนกประเภทของวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ (เข้มสุวรรณวงศ์และคณะ, 2009)

1.นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ได้แก่ วิชาพิสูจน์หลักฐาน เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งอาศัยกฎเกณฑ์ ทฤษฎีต่าง ๆ ของวิทยาศาสตร์หลายสาขา เช่น เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา มารวมกันภายใต้กำหนดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมาย เพื่อบรรลุจุดประสงค์สำคัญคือ การพิสูจน์ การกระทำผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา

2.นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นนิติวิทยาศาสตร์ ในประเภทนี้มีด้วยกันหลายสาขา

โดยสรุป นิติวิทยาศาสตร์ ที่จะนำมาใช้ในงานสืบสวนสอบสวน จะประกอบด้วย

- 1) งานตรวจสถานที่เกิดเหตุ เก็บรวบรวม ถ้ายรูป และนำส่งวัตถุพยาน
- 2) งานพิสูจน์หลักฐาน
- 3) งานนิติเวชศาสตร์
- 4) งานนิติพันธุวิทยา
- 5) งานนิติจิตเวชวิทยา
- 6) งานนิติเภสัชวิทยา
- 7) งานนิติมนุษยวิทยา
- 8) งานนิติวิศวกรรมศาสตร์
- 9) งานนิติวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสื่อสารโทรคมนาคม
- 10) งานนิติภูมิวิทยา
- 11) งานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมคอมพิวเตอร์

คดีอาชญากรรมทุกประเภท การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งเป็นไปได้ยากมากที่ผู้กระทำผิดจะไม่ทิ้งร่องรอยพยานหลักฐานไว้ โดยทั่วไปแนวทางการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะมุ่งหาพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์ก่อนเป็นอันดับแรก ในบางกรณีที่ไม่มีพยานบุคคลรู้เห็นเหตุการณ์ที่สามารถยืนยันตัวคนร้ายได้ ต้องอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวน ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี ตามกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้และมีคุณค่า ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีที่มีประสิทธิภาพ สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน และนับวันจะมีความสำคัญในการพิสูจน์ความจริงได้มากขึ้น เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางนิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จึงมีบทบาทในกระบวนการยุติธรรม มากขึ้น เนื่องจากผ่านกระบวนการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีความชัดเจนแน่นอน และสืบโดยผ่านพยานผู้เชี่ยวชาญอีกชั้นหนึ่ง สามารถช่วยแก้ปัญหาในการรับฟังพยานบุคคลได้อีกระดับหนึ่ง จึงสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี (สินลอยมา, 2017)

จากประโยชนดังกล่าว จึงมีการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในขอบเขตโดยทั่วไป ดังนี้

1. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป
2. การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า
3. การตรวจเอกสาร เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน
4. การตรวจอาวุธปืนและกระสุนปืนของกลาง
5. การตรวจทางเคมี เช่น ตรวจวิเคราะห์องค์ประกอบเคมีของสารต่าง ๆ
6. การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนของรถ
7. การตรวจทางชีววิทยา เช่น ตรวจเส้นผม ตรวจ เลือด ตรวจจอสุนัข
8. การตรวจทางนิติเวช ได้แก่ งานนิติพยาธิ งานชีวเคมี งานพิสูจน์บุคคล งานภาพการแพทย์

กลุ่มงานต่างๆ ช่วยให้การปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อการติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษทางอาญา

2.2.2 การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

การสืบสวนและสอบสวนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่ง ในการดำเนินคดีอาญา เพราะการสืบสวนและสอบสวนมีผลกระทบโดยตรงต่อการสร้างหรือทำลายกระบวนการยุติธรรม สุดท้ายแล้วการสืบสวนและสอบสวนได้ดำเนินไปโดยถูกต้องสมบูรณ์และชอบธรรมเพียงใด ถ้าการสืบสวนและสอบสวนกระทำโดยไม่มีประสิทธิภาพขาดหลักการและเหตุผลแล้ว ผลการดำเนินการของเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมในชั้นอัยการและศาลก็จะดำเนินการให้เกิดความเที่ยงธรรม ได้โดยยาก เพราะการพิจารณาคดีศาลต้องอาศัยพยานหลักฐานจากการสืบสวนและสอบสวนที่ได้รวบรวมไว้ เป็นสำคัญ ถ้าการรวบรวมพยานหลักฐานไว้ไม่ดีพอ ศาลอาจยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับจำเลยและพิจารณาพิพากษายกฟ้องของโจทก์ ปล่อยตัวจำเลยพ้นข้อหาไปทั้งที่ข้อเท็จจริงจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ดวงอัมพร และ กล้าณรงค์, 1988)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10) ได้ให้ความหมายของ การสืบสวนไว้โดยได้บัญญัติไว้ว่า การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่ง พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

พอล บี. เวสตัน (Paul B. Weston) ให้นิยามของการสืบสวนว่า “การสืบสวนคดีอาญา คือ การค้นหาความจริงโดยวิธีทางของกฎหมายจากบุคคลและวัตถุต่างๆ เพื่อลำดับเหตุการณ์ การกระทำหรือการงดเว้นกระทำการมิชอบด้วยกฎหมายจากบุคคลและวัตถุต่าง ๆ เพื่อลำดับ เหตุการณ์การกระทำหรือการงดเว้นการกระทำมิชอบด้วยกฎหมายย้อนหลังไปอย่างได้ถูกต้อง การสืบสวนเป็นการค้นหาจากสิ่งที่ผู้สืบสวนรู้ไปจนถึงที่เขาไม่รู้ เป็นการค้นย้อนหาไปสู่อดีตที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อหาความจริงเท่าที่จะสืบทราบ ได้จากการสืบสวนข้อเท็จจริงภายหลังเกิดเหตุ”

จากความหมายของการสืบสวนดังกล่าว สรุปได้ว่า การสืบสวนเป็นกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อนำข้อเท็จจริงและหลักฐานนั้นมาสู่การสอบสวน เพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดและเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ดังนั้น การสืบสวนจึงมีได้ทั้งก่อนการกระทำผิดและหลังกระทำผิด โดยที่กรณีก่อน การกระทำผิดเป็นการทำไปเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น การส่งรถตำรวจสายตรวจออกพื้นที่เพื่อหาข่าว และป้องกันปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ส่วนการสืบสวนหลังกระทำผิดเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานเพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิดซึ่งเป็นงานที่สนับสนุนการสอบสวน

ในคดีอาญา การสอบสวนเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา จึงถือได้ว่าการสอบสวนนั้น เป็นหัวใจของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากประสิทธิผลแห่งการฟ้องร้องคดีย่อมขึ้นอยู่กับ การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนที่มีประสิทธิภาพ (รัตนธารส, 2009)

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11) ได้บัญญัติ ไว้ว่า “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

คณิต ณ นคร ได้อธิบายไว้ว่า ในส่วนวิธีการค้นหาความจริงตามที่ปรากฏใน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่สำคัญคือการสอบสวน การสอบสวนจึงเป็นอำนาจหนึ่งในกระบวนการค้นหาความจริงที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นจุดตั้งต้นของการตั้งรูปคดีและกระบวนการพิจารณาคดี หากการตั้งรูปคดีสอบสวน ไม่ชัดเจนถูกต้อง ก็อาจจะไม่มีทางแก้ไขในชั้นต่อไปได้ เรียกว่า การสอบสวนเป็นต้นทางกระบวนการยุติธรรม อย่างแท้จริง หากต้นธารขุ่นมัวเสียแล้วปลายลำธารก็คงจะใสสะอาดไปไม่ได้

จากนิยามของการสอบสวนสรุปได้ว่าการสอบสวน หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการ ดำเนินการทั้งหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือการ พิสูจน์ความผิดและเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและกระทำโดยพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวน

การสอบสวนเป็นเงื่อนไขของการฟ้องคดี เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้พนักงานอัยการ ยื่นฟ้องคดีต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นมา ตาม ป.วิอาญา ม.120 แต่ในคดี ที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อนเสมอ ซึ่งก็เปรียบเสมือนเป็นการสอบสวนนั่นเอง และพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง แต่ถ้าเป็นความผิดต่อส่วนตัวห้ามมิให้มี การสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบตาม ป.วิอาญา ม. 121 อันเห็นได้ว่า การสอบสวนของพนักงานสอบสวน จะมีผลต่อการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ หากพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตาม ป.วิอาญา ม. 121 แล้ว ย่อมถือว่ามิได้มีการสอบสวนในคดีความผิดนั้น และการสอบสวนต้องเกิดจากอำนาจหน้าที่และดำเนินการ ถูกต้องตามกฎหมาย แต่บางกรณีการสอบสวนไม่ชอบ มีผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลต้องยกฟ้องหรือเป็นการสอบสวนโดยชอบ พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้อง แต่ศาลไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐาน (วสุธวัช, 2010)

จะเห็นได้ว่าการสอบสวนจะมีได้เฉพาะกรณีหลังกระทำผิดเท่านั้น เพราะกฎหมายบัญญัติ คำนี้นิยามข้างต้นว่า เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายอื่นซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไป เกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา ดังนั้น หากยังไม่มีกล่าวหา กล่าวคือยังไม่มีคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน และเมื่อพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน พนักงานอัยการก็ไม่มี อำนาจฟ้องคดีต่อศาล การสอบสวนจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งและถือเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การสอบสวนคือการตรวจสอบว่าคดีอาญาที่เกิดขึ้น ผู้ต้องหาจะกระทำผิด ตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ ดังนั้นในคดีอาญาการสอบสวนจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะการดำเนินคดีอาญาโดย รัฐที่จำเป็นต้องผ่านการสอบสวนก่อนจึงจะฟ้องคดีผู้ต้องหาต่อศาลได้

ผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเท่านั้น ซึ่งได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อย ตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่า ได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้ จะเห็นได้ว่ากฎหมาย กำหนดให้ในเรื่องคดีอาญาทั่ว ๆ ไปให้ความหมายพนักงานสอบสวนได้แก่ ตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อย ตำรวจตรีขึ้นไปและได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนและจะมีอำนาจสอบสวนเฉพาะภายในเขต อำนาจของตนเท่านั้น แต่หากมีกฎหมายพิเศษกำหนดให้ผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวน ก็เป็นไปตามข้อยกเว้นนั้น ๆ เช่น พ.ร.บ.ป้องกันปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ส. มีอำนาจในการ สืบสวน สอบสวนและการฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น

กระบวนการสืบสวนและสอบสวน แม้จะมีความแตกต่างในวัตถุประสงค์และวิธีการ ก็ตาม แต่งานทั้งสองมีกระบวนการที่ปฏิบัติควบคู่กันไป มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป้าหมายเดียวกัน นั่นก็คือการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งการสืบสวนมีทั้งเป็นการดำเนินการก่อนการกระทำ ความผิด ทางอาญาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย อันเป็นมาตรการเชิงรุกเพื่อตัดวงจรการเกิดของคดีอาญาและเป็นการ ดำเนินการหลังมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น อันเป็นมาตรการเชิงรับ โดยมุ่งเน้นเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐาน เพื่อทราบรายละเอียดแห่งการกระทำความผิดที่กล่าวหาถูกนำมาประกอบเข้ากับการสอบสวนที่ พนักงานสอบสวนเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการรวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานที่ได้ เพื่อพิสูจน์ความผิด ตามข้อกล่าวหาและเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ (พัชรา สินลอยมา, 2560: 16)

สำหรับความแตกต่างระหว่างการสืบสวนกับการสอบสวน กล่าวได้ตามประเด็นหลักๆ ดังตารางที่ 1 (อังสนานนท์, 2009)

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างการสืบสวนกับการสอบสวน

ประเด็น	สืบสวน	สอบสวน
วิธีการ	แสวงหา	1.การรวบรวม 2.การดำเนินการตามป.วิ. อาญา
สิ่งที่ต้องการ	1.ข้อเท็จจริง 2.หลักฐาน	1.พยานหลักฐาน (พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล)
วัตถุประสงค์	1.เพื่อรักษาความสงบ เรียบร้อย 2.เพื่อทราบรายละเอียดแห่ง ความผิด	1.ทราบข้อเท็จจริง 2.พิสูจน์ความผิด 3.เพื่อเอาตัวผู้กระทำความ ผิดมาลงโทษ
ผู้มีอำนาจ	1.เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง 2.ตำรวจ 3.เจ้าพนักงานอื่นๆตาม กฎหมายเฉพาะ	1.พนักงานสอบสวน
ขอบเขตของอำนาจ	1.ทำไปตามอำนาจหน้าที่ของ เจ้าพนักงานปกครองหรือ ตำรวจที่อยู่ในการรักษาความ สงบเรียบร้อย	1.ขอบเขตตามตามป.วิ.อาญา มาตรา 18, 19, 20, 21
เงื่อนไข	1.สืบสวนได้ทั้งก่อนเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ 2.ไม่ต้องมีความผิดที่กล่าวหา	1.ต้องมีความผิดเกิดขึ้นแล้ว 2.มีการกล่าวหาในความผิดนั้น

2.2.3 การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา

ในการดำเนินคดีอาญา พยานหลักฐานถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการพิสูจน์ความจริงแห่งคดี ซึ่งพยานหลักฐานคือ สิ่งที่สามารถนำมา พิสูจน์ความจริงตามที่ได้มีการกล่าวอ้างในข้อเท็จจริงแห่งคดี ในคดีอาญาจะมีความสองฝ่ายคือโจทก์และ จำเลย โดยการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลทั้ง โจทก์และจำเลยต่างมีหน้าที่ในการแสวงหาและนำ พยานหลักฐานมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ตนได้ กล่าวอ้าง หรือที่ตนได้ระบุมาในคำฟ้องและคำให้การ เพื่อสนับสนุนข้อกล่าวหาและข้อกล่าวแก้ของ ตน โดยศาลจะนำข้อมูลที่ได้จากการสืบพยานที่คู่ความนำเสนอให้ศาลเห็น มาพิจารณาซึ่งน้ำหนักความ น่าเชื่อถือเพื่อตัดสินคดีความนั้นต่อไป เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี ถ้าหากขาดปัจจัยดังกล่าวแล้ว การพิจารณาคดีเพื่ออำนวยความยุติธรรมคงไม่สามารถดำเนินไปได้ เนื่องจากศาลจะขาดเครื่องมือในการวินิจฉัย ข้อเท็จจริงแห่งคดี (ชุตินวงศ์, 1986)

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งที่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่มีการกล่าวอ้างในการดำเนินคดี ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาหรือคดีประเภทอื่น เช่น คดีปกครอง ส่วนมากแล้วจะมีความสองฝ่าย คือ โจทก์และจำเลย ทั้งโจทก์และจำเลยต่างก็จะกล่าวอ้างข้อเท็จจริงต่างๆ มาในคำฟ้องและคำให้การ เพื่อสนับสนุน ข้อกล่าวหาและข้อกล่าวแก้ของตน ข้อเท็จจริงต่างๆ เหล่านี้ย่อมจะตรงกันบ้างและ ขัดแย้งกันบ้าง ถ้ากระบวนการพิจารณาจบสิ้นเพียงเท่านั้น ศาลย่อมไม่สามารถจะชี้ขาดได้ว่าฝ่ายใดถูก ฝ่ายใดผิด เพราะศาลไม่มีทางจะทราบได้ว่าฝ่ายใดพูดจริงฝ่ายใดพูดเท็จ ฉะนั้น คู่ความแต่ละฝ่ายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างของตนให้ศาลเชื่อ ซึ่งได้แก่ การนำพยานหลักฐานมา แสดงยืนยันข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้างนั่นเอง (ชุตินวงศ์, 2008)

จากคำจำกัดความที่กล่าวมาข้างต้นทำให้พอเข้าใจได้ว่า พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใดๆ ที่ แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาล ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ เพื่อพิสูจน์ถึง ข้อเท็จจริงในคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 16 , มาตรา 17, มาตรา 18 และมาตรา 132 กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนและมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานกับการ ดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งหมายความรวมถึง การจดบันทึก ถ่ายภาพ ทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุและ การกระทำอื่นๆ เพื่อให้ ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษทางอาญา

การที่พยานหลักฐานจะเป็นที่ยอมรับใช้ในชั้นศาลได้จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการ การหลีกเลี่ยงหรือปฏิบัติเบี่ยงเบนไปจากนี้ จะเป็นจุดอ่อนให้ถูกทนายโต้แย้งในชั้นศาล ทำให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้นสูญเสียไป (เอกสารคำสอนวิชาพินิจหลักฐาน 1 โดย พ.ต.ท. สันต์ สุขวัจน์ อ้างถึงใน พล.ต.อ. เอก อังสนานนท์, 2012)

กฎข้อที่ 1 “ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ” เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก (เจ้าหน้าที่ดับเพลิง หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่) ไปถึงสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ (แพทย์, เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน) ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย” หมายถึง บุคคลที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ ตัวอย่างเช่น เป็นพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม” ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อน พร้อมทั้งบรรยายละเอียดของพยานวัตถุตำแหน่งที่พบและบรรจุในหีบห่อรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด” หมายความว่า พยานหลักฐานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาลโดยไม่ขาดช่วงการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมีการแสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด ซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดการ : กระทำโดยบุคคลผู้เก็บพยานวัตถุเพื่อจำแนกพยานวัตถุในสถานที่เกิดเหตุ

โดยการทำดำหนิ ระบุวัน เดือน ปี เวลาที่เก็บ พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆ ของพยานวัตถุนั้น จากสถานที่เกิดเหตุจริง

2. การเก็บ : พิสูจน์ให้เห็นว่าการเก็บและครอบครองพยานวัตถุได้กระทำอย่างเหมาะสม

เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและผิดพลาดขึ้น วิธีการที่ดีที่สุดคือ แสดงให้เห็นว่าพยานวัตถุนั้นได้ถูกเก็บอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการแยกเก็บและจำกัดให้เกี่ยวข้องได้เฉพาะผู้ที่จำเป็นเท่านั้น

3. การขนส่ง : การขนส่งวัตถุพยานทุกครั้ง จะต้องมีความรัดกุมและแสดงให้เห็นว่า
ไม่เกิด

การสับสนกับของกลางหรือพยานวัตถุอื่นๆ รวมถึงแสดงให้เห็นถึงว่า พยานวัตถุนั้นได้ถูกบรรจุหีบห่อ
ปิดผนึก และติดฉลากได้อย่างเหมาะสม ถ้าของกลางนั้นส่งไปทางไปรษณีย์ ก็จะต้องเป็นไปรษณีย์
ลงทะเบียน และมีหลักฐานการรับอย่างถูกต้อง

4. การส่งมอบ : เป็นการตรวจพิสูจน์ว่า ของกลางได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับ (เจ้าหน้าที่ผู้
ชำนาญในห้องปฏิบัติการ, แพทย์ หรือหน่วยงานอื่น) อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีหลักฐาน แสดง
วัน เดือน ปี เวลา ที่รับของกลาง รายละเอียดของของกลาง และให้ผู้รับลงลายมือชื่อ พร้อมทั้ง วัน
เวลา ไว้ในสำเนา หนังสือนำส่ง

1) **ประเภทของพยานหลักฐาน** การแบ่งแยกพยานหลักฐานออกเป็นประเภท ต่างๆ นั้นแบ่ง
ได้หลายวิธีตามลักษณะ ชนิด หรือคุณภาพของพยานหลักฐานนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณา
พยานหลักฐานในแง่มุมใดได้มีการแบ่งประเภทของพยานหลักฐานดังนี้ (สุพิศาล ภักดีนฤนาถ
,2556:11-18) อ้างอิงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

พยานบุคคล คือ พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคลต่อศาล จะเห็นว่า ผู้
ที่มาเบิกความเป็นพยานเรียกว่า พยานบุคคล (Eye witness) แต่ตัวบุคคลไม่ใช่พยานหลักฐาน
ถ้อยคำหรือ ข้อเท็จจริงที่บุคคลผู้นั้นเบิกความต่อศาลต่างหากที่เป็นพยานหลักฐาน แม้ศาลจะได้
บันทึกคำเบิกความไว้ ในเอกสารก็ยังคงเรียกว่าเป็นคำให้การของ “พยานบุคคล” แต่หากนำเอกสารที่
บันทึกถ้อยคำ พยานนั้นไปใช้ ในเรื่องอื่นพยานหลักฐานนั้นก็จะเรียกว่า “พยานเอกสาร”

พยานเอกสาร คือ ข้อความที่บันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด และไม่ว่าจะบันทึกในวัสดุใดที่
สามารถสื่อ หรือแสดงความหมายของสิ่งที่บันทึกไว้ให้ศาลเข้าใจได้ ข้อความนั้นจะเป็นตัวอักษร
ตัวเลข เครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะเกิดขึ้นด้วยการเขียน พิมพ์ แกะสลัก และจัดทำลงบนกระดาษ ผ้า
ผนัง ก้อนหิน ไม้ โลหะ ก็ได้ทั้งสิ้น ขอเพียงแต่เสนอพยานนั้นเพื่อสื่อความหมายที่บันทึกอยู่ในพยาน
ชิ้นนั้น

พยานวัตถุ คือ สิ่งใด ๆ ที่เสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลตรวจดู มิใช่การอ่านหรือพิจารณา
ข้อความ ในวัสดุนั้น เช่น นำสีบมิดที่คนร้ายใช้แทงผู้ตายว่ามีความกว้างยาวเท่าใด นำสีบาดแผลบน
ตัวผู้เสียหายว่าเป็น กรณีเสียโฉมหรือไม่ พยานวัตถุไม่จำเป็นต้องเป็นวัตถุสิ่งของที่สามารถหยิบจับ
หรือมองเห็นได้เท่านั้น แต่ หมายถึงทุกสิ่งของที่เสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลรับรู้ถึงสภาพความมีอยู่หรือความ

เป็นไปของสิ่งของนั่นเอง เมื่อคู่ความอ้างพยานวัตถุ ศาลจะรับฟังพยานวัตถุที่อ้างได้ก็ต่อเมื่อศาลได้มีโอกาสตรวจดูวัตถุนั้น ดังนั้น ถ้าคู่ความนำมาศาลได้ คู่ความ จะต้องนำมา ถ้านำมาไม่ได้ต้องนำศาลไปตรวจดู ณ ที่วัตถุนั้นอยู่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 241 (เดินเผชิญสืบ)

พยานผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง พยานผู้มาเบิกความให้ความเห็นต่อศาลในฐานะเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษในวิชาการบางอย่าง กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 128, 129, 130 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และมาตรา 243, 244 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ข้อเท็จจริงบางอย่าง ไม่สามารถให้บุคคลธรรมดาเป็นพยานได้ เพราะต้องอาศัยเทคนิคทางวิทยาศาสตร์ในการพิสูจน์ ซึ่งจะทราบความจริงได้จึงต้องให้ผู้ทำการศึกษเป็นพิเศษในเรื่องนั้น ๆ ตรวจสอบและออกความเห็น เพื่อที่ศาลจะได้ พิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทให้คู่ความได้ เช่น DNA จากเนื้อเยื่อผิวหนัง เป็นของใครที่ข่มขืนเหยื่อหรือไม่ การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเช่นนี้ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญทางวิทยาศาสตร์ ก็ต้องให้ผู้ที่มีความรู้เป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็น จึงได้แยกพยานผู้เชี่ยวชาญออกจากพยานบุคคลธรรมดา ซึ่งถูกจำกัดค่าให้การเฉพาะข้อเท็จจริงที่พยานได้รู้เห็นเท่านั้น ซึ่งในกรณีของคดีความผิดทางเพศ จะมีพยานผู้เชี่ยวชาญคือ แพทย์นิติเวชที่ทำการตรวจเพื่อพิสูจน์วัตถุพยาน นับเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ชำนาญการพิเศษโดยวิชาชีพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 243

2) การเก็บรวบรวมและรักษาวัตถุพยาน

การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปสู่การออกคำสั่งทางคดีว่า ควรมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ผู้ต้องหาต่อศาลเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ การพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนตกเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ส่วนศาลยุติธรรมโดย ผู้พิพากษาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคดี โดยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของคู่ความที่ได้จากการสอบสวน จึงปฏิเสธ ไม่ได้ว่า การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากลำบากที่สุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือผู้เกี่ยวข้องในการสืบสวนสอบสวน

หลักฐานในการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดที่น่าเชื่อถือได้ นอกเหนือไปจากประจักษ์พยานที่รู้เห็น การกระทำผิดก็คือ “วัตถุพยาน” (Evidence) ต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด ในต่างประเทศ มักใช้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เนื่องจากมีหลักเกณฑ์การตรวจทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือได้ ที่สำคัญคือ สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้โดยไม่จำเป็นต้องมีคำรับสารภาพของจำเลย ทั้งนี้ พบว่าคดีต่างๆ ในประเทศไทยที่ใช้คำสารภาพของผู้กระทำความผิดในการ

ทำการสอบสวน มักเป็นเหตุให้ศาลตัดสินลงโทษอยู่บ่อยครั้งและที่แย่ไปกว่านั้นก็คือ บางครั้งที่จำเลยกลับคำให้การในชั้นศาล การดำเนินคดีจึงมี ความยากลำบากเพิ่มมากขึ้น (โรจนสุนันท์, 2000)

ในความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา ที่คนร้ายมีรูปแบบการกระทำผิดที่แบบยลและไม่ปรากฏพยานบุคคลรู้เห็นการกระทำความผิดที่จะสามารถยืนยันตัวตนคนร้ายได้ วัตถุพยานที่ตรวจเก็บในสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็นแนวทางในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด และช่วยให้กระบวนการสืบสวนสอบสวนสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อระบุชี้ชัดว่าบุคคลใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์กระทำความผิดเกิดขึ้น โดยวัตถุพยาน แบ่งย่อยเป็น 2 ชนิด คือ วัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งมีชีวิตหรือเป็นสิ่งมีชีวิตมาก่อน เรียกว่า วัตถุพยานชีววัตถุ (Biological evidence) เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ น้ำลาย เนื้อเยื่อ ลายนิ้วมือ เป็นต้น และวัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งไม่มีชีวิต เรียกว่า วัตถุพยานอชีววัตถุ (Non-Biological evidence) ซึ่งอาจเข้าข่ายวัตถุพยานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทางคดี

การเก็บและนำส่งวัตถุพยานประเภทนี้เพื่อนำไปตรวจสอบนั้น ผู้ตรวจเก็บต้องใช้ มาตรฐานระมัดระวังและปฏิบัติอย่างถูกต้องตามแนวทางที่เรียกว่า “ลูกโซ่แห่งการเก็บรักษาตัวอย่าง” (chain of custody procedures) หมายถึง การจัดการ การเก็บ การขนส่ง และการส่งมอบวัตถุพยานที่ทุกขั้นตอนสามารถ ตรวจสอบได้ตลอดเวลา เช่น วิธีการเก็บ รายละเอียดวัตถุพยาน วันเดือนปีที่เก็บ ชื่อผู้เก็บ ชื่อผู้ส่งมอบและชื่อผู้รับมอบ เป็นต้น หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว วัตถุพยานทางชีววิทยาที่พบจะเป็น ประโยชน์ต่อแนวทางการสืบสวนหาผู้กระทำผิดได้เป็นอย่างมาก

วัตถุพยานที่ตรวจเก็บรวบรวมได้ในสถานที่เกิดเหตุเพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทางชีววิทยา (Biology) และนำผลรายงาน การตรวจพิสูจน์มาประมวลเหตุการณ์ให้ได้ข้อสรุปที่แท้จริงของรายละเอียดแห่งคดี ถือเป็นพยานหลักฐาน อย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา หรือนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมี ความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่ สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริงให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจ ได้วิเคราะห์หรือได้วิจัยสังเกตเหตุการณ์ หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์นี้ก็คือ พยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมาย ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วย คลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ มาแล้วหลายคดี

การที่จะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นประการแรกคือ ความละเอียดรอบคอบของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ประการต่อมา ได้แก่ ตัวพยานหลักฐานที่มีอยู่ในสำนวนการสอบสวน ประการที่สามคือ ความสามารถนำพยานไปเบิกความ ต่อศาล ทั้งสามประการดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นหลักของการ สอบสวน ที่จะต้องปฏิบัติตามวิธีการของบทบัญญัติกฎหมายอย่างเคร่งครัด การกระทำที่ขัดต่อหลักกฎหมาย ย่อมทำให้พยานหลักฐานซึ่งได้มาโดยมิชอบ ศาลจะไม่รับฟัง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นไปตามบทบัญญัติของ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล (รวมถึง ผู้ชำนาญการพิเศษ) ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นๆ ด้วยการสืบพยาน”

การเก็บรวบรวมวัตถุพยาน (Collection of Physical Evidence) หลักฐานสำคัญที่พบได้ในสถานที่ เกิดเหตุจากการกระทำของคนร้ายในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ในบางกรณีที่ไม่มีพยานบุคคล รู้เห็นเหตุการณ์ที่จะระบุตัวคนร้ายได้ ต้องอาศัยวัตถุพยานที่ตรวจเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุ เพื่อนำส่งตรวจ พิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนเพื่อเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้น ขั้นตอนการตรวจเก็บวัตถุพยานและการส่งวัตถุพยานไปตรวจอย่างถูกวิธี จึงมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในทางคดี ประกอบกับ การตรวจพิสูจน์โดยละเอียดและถูกต้องจะเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดหรือการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาเป็นอย่างมาก

หลักในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน จะต้องทำการเก็บวัตถุพยานซึ่งจะสูญหายหรือเสียหายได้ง่ายเป็นลำดับแรก กรณีที่มีวัตถุพยานหลายชนิดไม่ควรเก็บไว้ในที่เดียวกัน เพราะอาจทำให้เกิดการสับสน และวัตถุพยานบางชนิดอาจเสียสภาพไป การเก็บวัตถุพยานควรกระทำโดยผู้ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงเท่านั้น ตั้งแต่เริ่มต้นการเก็บจนถึงการตรวจพิสูจน์หลักฐาน วัตถุพยานควรให้ผ่านมือน้อยคนที่สุด การเก็บตัวอย่างของ วัตถุพยานควรเก็บให้มากที่สุด เพราะบางครั้งสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปโดยง่าย ทำให้ไม่สามารถกลับไปเก็บวัตถุพยานเพิ่มเติมได้โดยเฉพาะเมื่อได้ส่งคืนสถานที่เกิดเหตุแล้ว (กิริติการกุญ, 2010)

การเก็บรวบรวมวัตถุพยานแต่ละชนิด มีดังนี้

1) วัตถุพยานที่มีรอยลายนิ้วมือและฝ่ามือแฝงติดอยู่ ควรเก็บในลักษณะที่ไม่ให้มีการสัมผัสกับวัตถุอื่นเพราะอาจทำให้รอยลายนิ้วมือและฝ่ามือแฝงลบเลือนไปได้

2) เครื่องมือที่คนร้ายใช้ในการกระทำความผิด ถ้าเป็นโลหะควรเก็บไว้โดยป้องกันความชื้น

3) เสื้อผ้าที่มีคราบโลหิตหรือมีคราบอสุจิติดอยู่ ควรผึ่งลมให้แห้งแล้วเก็บใส่ในถุงกระดาษเพื่อ

ป้องกันไม่ให้คราบดังกล่าวเสื่อมสภาพหรือสูญหายไป

4) เสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัย เก็บบรรจุใส่ในถุงกระดาษ ปิดปากถุงแล้วปิดทับด้วยเทป และลงชื่อกำกับ

5) อาวุธปืน ให้ใช้ลวดหรือเชือกสอดเข้าไปที่โกร่งไกปืนแล้วยกขึ้น ห้ามใช้ไม้หรือใช้ของแข็งอื่นใด

สอดเข้าที่ปากลำกล้องและงัดขึ้นโดยเด็ดขาด ควรเก็บใส่ในหีบรห่อที่แข็งแรง เช่น กล่องไม้ โดยไม่ใช้วัตถุใด ห่อหุ้ม ซึ่งอาจทำให้รอยลายนิ้วมือแฝงที่อาจติดอยู่ที่อาวุธปืนสูญหายได้

6) ปลอกกระสุนปืนหรือลูกกระสุนปืน ควรจัดเก็บไว้แยกจากกันโดยใช้สำลีห่อหุ้มกันการกระแทก เพื่อไม่ให้เกิดรอยครูดหรือบุบยุบที่ปลอกและลูกกระสุนปืน

7) เศษอาหารหรือของเหลวที่อาเจียนออกมาจากร่างกาย เพื่อตรวจพิสูจน์ทางด้านยาพิษ ต้องเก็บไว้ในขวดแก้วที่ปิดสนิท เพื่อป้องกันการระเหยของสารบางชนิดที่ปะปนอยู่

8) ยา ทั้งชนิดเม็ดและชนิดแคปซูล ควรเก็บไว้ในหลอดแก้วอย่างแน่นหนา แล้วใช้ฟองน้ำหรือสำลี ห่อหุ้มไว้ป้องกันไม่ให้กระแทกแตกเสียหาย

9) แผ่นกระดาษที่ถูกเพลิงไหม้จนดำเกรียมแต่ยังคงสภาพเป็นแผ่นอยู่นั้น อาจจะมีข้อความที่บันทึกไว้เป็นประโยชน์ต่อคดี ควรเก็บไว้ในกล่องที่แข็งแรงแล้วบุภายในด้วยสำลี หรือเก็บไว้ในถุงพลาสติก ขนาดใหญ่ที่เป่าลมไว้ แล้วปิดผนึกอย่างแน่นหนา และควรถือนำส่งด้วยตนเองไม่ควรใช้ระบบการขนส่งปกติ

10) วัตถุพยานที่มีขนาดเล็กหรือวัตถุร่องรอย (Trace evidence) เช่น เส้นผม เส้นขน เส้นใย หรือ เศษแก้ว ใช้ปากคีบจับขึ้นมาหรือใช้แผ่นเทปใสปิดลงบนพื้นที่ที่สงสัย วัตถุพยานจะติดขึ้นมากับแผ่นเทปใส บรรจุใส่ในถุงกระดาษ ปิดปากถุง ปิดทับด้วยเทปและลงชื่อกำกับ (ปกติใช้ห่อในกระดาษ

ขาวสะอาดแล้วพับ ห้ามใส่ภาชนะที่มีกาวแม้แต่ช่องหรือถุงแล้วจึงนำไปใส่ในช่องหรือถุงอีกชั้นหนึ่ง ทำเครื่องหมายกำกับไว้ ภายนอกช่องหรือถุงนั้นที่ไม่ละลายน้ำ

11) วัตถุพยานประเภทสารระเหย เช่น น้ำมันเชื้อเพลิงต่างๆ ควรเก็บไว้ในขวดแก้วที่มีปากขวด กว้างและมีฝาปิดเป็นเกลียว หรือเก็บไว้ในกระป๋องโลหะและฝาปิดสนิทเพื่อป้องกันการระเหย

ข้อห้ามสำคัญคือ ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะเก็บวัตถุพยานเหล่านี้ในถุงพลาสติก เพราะอาจเกิดการละลายทำให้มีสารอื่นเจือปน และการเก็บวัตถุพยานควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสวัตถุพยานโดยตรง และควรใส่ถุงมือขณะทำการเก็บวัตถุพยานทุกครั้ง

12) แก้วหรือขวด จับจุดเล็กที่สุดที่บุคคลธรรมดาทั่วไปไม่จับ เช่น ถ้วยแก้วให้จับที่ขอบปากด้านในบนหรือมุมของกันแก้ว หากเป็นขวดก็เอานิ้วสอดเข้าไปทางปากขวด ห้ามใช้ผ้าเช็ดโดยเด็ดขาด อย่าเอาผ้าเช็ดหน้าหรือผ้าอื่นใดจับหรือห่อวัตถุพยานขึ้นมาโดยเด็ดขาด เพราะอาจทำลายรอยนิ้วมือแฝงได้ควรใช้ถุงมือที่เป็นพลาสติกจับหรือห่อ

13) วัตถุสิ่งของชิ้นเล็กๆ ใช้ปากคีบจับส่วนของวัตถุชิ้นนั้นขึ้นมาแล้วเก็บในถุงกระดาษพลาสติก (ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ ควรหลีกเลี่ยง) หรือกล่องกระดาษที่มีฝาปิด เพื่อป้องกันการเพิ่มรอยนิ้วมือบนแผ่นกระดาษ

14) แผ่นกระดาษ ให้จับที่ริมมุมใดมุมหนึ่งหรือใช้ปากคีบดีที่สุด

2.3 ข้อกำหนดและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา

2.3.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1) มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา และเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา มาตรา 131/1 ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือ เอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจ ดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควรโดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อย ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มี เหตุอันสมควร หรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการบ่อนกบดขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความ ยินยอมโดยไม่มี เหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ ที่หากได้ตรวจ พิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้น แล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรา นี้ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนดโดย ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

2) มาตรา 132 เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสิ่งของหรือที่ทาง อันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลองหรือพิมพ์ ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำให้เกิดคดีแจ่มกระจ่างขึ้น

ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็น หญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขอนำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นด้วยก็ได้

(2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้หรือ สงสัยว่าได้ใช้

ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวล กฎหมายนี้ว่าด้วยค้น

(3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูก หมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามหมาย

(4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมามากกล่าวไว้ในอนุมาตรา (2) และ (3)

ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (6) พนักงานสอบสวน หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจ และหน้าที่ทำการสอบสวน และตาม ป.วิ.อ. มาตรา 2 (11) ได้ให้ความหมายของการสอบสวนว่า "การสอบสวน" หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

จากบทบัญญัติกฎหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานในการสอบสวนคดีอาญา เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด หรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญานั้น ในการวิจัยนี้จะกล่าวถึง อำนาจอย่างกว้างของพนักงานสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการดำเนินคดีอาญา ในความผิดเกี่ยวกับเพศ ดังต่อไปนี้ (กองกฎหมายสำนักงานกฎหมายและคดี)

1. รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือ ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (ป.วิ.อ. มาตรา 131)

2. มีอำนาจตรวจ (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (1))

2.1 ตรวจตัวผู้เสียหาย เมื่อผู้เสียหายยินยอม

2.2 ตรวจตัวผู้ต้องหา

2.3 การตรวจตัวผู้เสียหายหรือตรวจตัวผู้ต้องหาตามข้อ 2.1, 2.2 หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา เป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

2.4 ในการตรวจตัวผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขออนุญาตบุคคลใดมาร่วมในการตรวจก็ได้

2.5 ตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

2.6 ทำภาพถ่ายแผนที่ หรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า

2.7 บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น

3. มีอำนาจค้น (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (2))

3.1 เพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด

3.2 เพื่อพบสิ่งของซึ่งได้มาโดยการกระทำผิด

3.3 เพื่อพบสิ่งของซึ่งได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด

3.4 เพื่อพบสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้โดยพนักงานสอบสวนจะต้องปฏิบัติตาม ป.วิ.อ.ว่าด้วยการค้น

4. มีอำนาจออกหมายเรียกบุคคล (ป.วิ.อ. มาตรา 132)

4.1 หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเองเมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมาย

4.2 การที่พนักงานสอบสวนมีหนังสือตรวจสอบข้อมูลการใช้โทรศัพท์มือถือไปยังบริษัท ที่บริการ พร้อมทั้งให้ส่งข้อมูลมาให้พนักงานสอบสวน

5. มีอำนาจยึด (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (4)) ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบ หรือส่งมาตาม ป.วิ.อ. มาตรา (132 (2) และ (3))

6. อำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดมาพบและสอบสวนปากคำ (ป.วิ.อ. มาตรา 133)

7. อำนาจสอบผู้ต้องหา (ป.วิ.อ. มาตรา 134,135)

7.1 เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเองหรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา

7.2 ให้พนักงานสอบสวนถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

8. อำนาจตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารทางวิทยาศาสตร์ ในกรณีจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 วรรคแรก

จะเห็นได้ว่าการสอบสวนคดีอาญา แม้กฎหมายได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนอย่างกว้างขวาง ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีดังกล่าวแล้วข้างต้น แต่ในการรวบรวมพยานหลักฐานตามอำนาจหน้าที่นั้น พนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานต่างๆ ที่ตนมีอำนาจรวบรวมเข้าสู่สำนวน การสอบสวนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานดังนี้ (กนกพร แส่นแก้ว . 2558 : 17 –18)

1. พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (ป.วิ.อ. มาตรา 131)

2. พนักงานสอบสวนมีอำนาจเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้อ 1 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุ หรือเอกสารใด ๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ในกรณีที่จะต้องใช้ พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามข้อ 1 และในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุก อย่างสูงเกินสามปี หากการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง จำเป็นต้องตรวจเก็บตัวอย่างเลือด เนื้อเยื่อ ผิวหนัง เส้นผมหรือขน น้ำลาย ปัสสาวะ อุจจาระ สารคัดหลั่ง สารพันธุกรรมหรือส่วนประกอบของร่างกายจากผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจดังกล่าวได้ แต่ต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็นและสมควร โดยใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดน้อยที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ทั้งจะต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรืออนามัยของบุคคลนั้น และผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องให้ความยินยอม หากผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายไม่ยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายกระทำการป้องกันขัดขวางมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้เบื้องต้นว่า ข้อเท็จจริงเป็นไปตามผลการตรวจพิสูจน์ที่หากได้ตรวจพิสูจน์แล้วจะเป็นผลเสียต่อ ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายนั้นแล้วแต่กรณีค่าใช้จ่ายในการตรวจพิสูจน์ตามมาตรานี้ ให้ส่งจ่ายจากงบประมาณ ตามระเบียบที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรมหรือสำนักงานอัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง (ป.วิ.อ. มาตรา 131/1)

3. พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังต่อไปนี้เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมพยานหลักฐาน

3.1 ตรวจตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหาหรือตรวจสิ่งของหรือ ที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้ง ภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลาย ซึ่งน่าจะกระทำให้คดีแจ่มกระจ่าง

ขึ้น หากผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นหญิง ให้จัดให้เจ้าพนักงานซึ่งเป็นหญิงหรือหญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ ทั้งนี้ ในกรณีที่ มีเหตุอันสมควรผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาจะขออนุญาตบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจนั้นก็ได้ (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (1))

3.2 ค้นเพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือได้ใช้ หรือ สงสัย ว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง ประมวล กฎหมายนี้ว่าด้วยค้น (ป.วิ.อ. มาตรา 132 (2))

เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ได้มาซึ่ง พยานหลักฐานที่จะนำไปพิสูจน์ความผิดในคดีดั่งนั้น ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ มาประกอบ สำนวน คดีนั้น พนักงานสอบสวนจำเป็นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบตามกฎหมายและ ระเบียบปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้อง ตามประมวล

2.3.2 ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 การสืบสวน

บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงาน สอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

ข้อ 1 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นต้องตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้ได้เห็นสภาพ ของ

สถานที่ ทางเข้าออกของคนร้ายหรือค้นหาพยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคลและทำแผนที่ เกิดเหตุ ตลอดจน บริเวณใกล้เคียง ถ้าพบสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี หรือพยานบุคคลใดก็ให้ ระบุไว้ในแผนที่นั้นให้ชัดเจน

ข้อ 2 คดีอาญาที่เกิดขึ้นในวังตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป บ้านบุคคลคณะทูต ต่างประเทศหรือ

บ้าน รัฐมนตรีในรัฐบาลปัจจุบัน ถ้าเป็นคดีที่ต้องไปสืบสวนยังสถานที่เกิดเหตุ ให้หัวหน้าสถานีตำรวจ เป็นผู้ออกไป สืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง (หมายเหตุ ลักษณะ 3 ให้ ผบก. ดำเนินการ) ทั้งนี้การเข้าไปใน สถานที่ดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับหรือแนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการนั้นแล้วแต่กรณี

ข้อ 3 ในกรณีตำรวจหน่วยงานอื่นซึ่งไม่ใช่ตำรวจท้องที่ทำการสืบสวนในเขตท้องที่ ของสถานี

ตำรวจใดเมื่อพบผู้กระทำความผิดและจะต้องทำการจับกุมให้แจ้งตำรวจเจ้าของท้องที่ทราบก่อนทำการจับกุม หรือ ขณะทำการจับกุม ถ้าไม่สามารถแจ้งในขณะนั้นได้ให้แจ้งโดยเร็วหลังทำการจับกุมแล้ว โดยให้ลงบันทึกประจำวันลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานสถานีตำรวจเจ้าของท้องที่ เว้นแต่ในการนั้นผู้บังคับบัญชาได้สั่งการไว้ เป็นกรณีพิเศษ

ข้อ 4 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นซึ่งจำเป็นจะต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ให้พนักงาน

สอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามียุทธวิธีหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้ เครื่องมือทางวิทยาการและจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิด ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มี พื้นที่รับผิดชอบ หรือกลุ่มงานเก็บกู้และตรวจพิสูจน์วัตถุระเบิดแล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสอบ สถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่างๆ

ข้อ 5 เมื่อพนักงานสอบสวนแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มี

พื้นที่ รับผิดชอบเพื่อไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้แจ้งรายละเอียดวัน เวลา และสถานที่เกิดเหตุ พกติดการณแห่งคดี โดยย่อตลอดจนสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางคดีและให้ปฏิบัติดังนี้

5.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

5.1.1 ให้หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่ที่เกิดเหตุสั่งการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มี

หน้าที่ รับผิดชอบเพื่อไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุโดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุหรือ อุปกรณ์อื่นใดกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้อย่าให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยเด็ดขาดเพราะ นอกจากจะเป็นการทำลายหลักฐานทางคดีแล้วยังเป็นการเพิ่มเติมร่องรอยที่มิได้เกิดจากการกระทำผิดด้วย

5.1.2 เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่

รับผิดชอบ ได้รับแจ้งเหตุให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว พร้อมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนและ กำหนดกั้นสถานที่เกิดเหตุตามความจำเป็นที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงสภาพ

พื้นที่ ประเภทคดี ระยะเวลาและเหตุ อื่นใดตามความเหมาะสม โดยใช้สายแถบกันสถานที่เกิดเหตุ หรืออุปกรณ์อื่นใดกันสถานที่เกิดเหตุดังกล่าว

5.1.3 ในระหว่างที่ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันมิให้ ร่องรอย

พยานหลักฐาน ถูกทำลาย บุคคลอื่นใดที่มีความจำเป็นจะเข้าไปในบริเวณสถานที่ปิดกัน ต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ ดำรวจพื้นที่รับผิดชอบก่อน

5.1.4 เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ต้องมี

อุปกรณ์ ป้องกันและระมัดระวังมิให้ร่องรอยพยานหลักฐานถูกทำลาย หรือทำให้เสื่อมค่าหรือไปเพิ่ม ร่องรอยขึ้น ควรใส่ถุง คลุมเท้าและถุงมือหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ตามความจำเป็นแห่งคดี

5.1.5 ในคดีที่ไม่สามารถตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เสร็จภายในวันเดียว หรือมี

เหตุผล ความจำเป็นต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประสานกับ สถานีตำรวจท้องที่ เพื่อเฝ้าดูแลโดยปิดกันสถานที่เกิดเหตุไว้จนกว่าจะหมดความจำเป็น หรือเสร็จสิ้น การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังกล่าว

5.2 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลำดับ

5.2.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่ รับผิดชอบ

คนแรก ที่เข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องพิจารณาสถานที่เกิดเหตุว่ามีเหตุเกิดขึ้นอย่างไร และมี ร่องรอยวัตถุพยาน อะไรบ้าง วางแผนการปฏิบัติงานเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและกำหนดทางเดินของ เจ้าหน้าที่ชุดต่างๆ โดยขอทราบข้อมูลเบื้องต้นจากพนักงานสอบสวน

5.2.2 บันทึกสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่และถ่ายภาพโดยใช้กล้องถ่ายรูป หรือ

วิธีทัศน์ทำ การเก็บภาพเหตุการณ์ ลักษณะสถานที่บริเวณโดยรอบและสิ่งต่างๆรวมทั้งภาพผู้เสียชีวิต ในมุมต่างๆและภาพร่างกายส่วนต่างๆ ที่สำคัญ

5.2.3 ค้นหาและตรวจเก็บร่องรอยวัตถุพยานต่างๆ ตามหลักวิชาการ เช่น

การเก็บ ลายนิ้วมือแฝงตามวัตถุต่าง ๆ เช่น ลูกบิดประตู หน้าต่าง มือจับด้านนอกและด้านในห้องที่เกิดเหตุและห้อง ข้างเคียง เก็บร่องรอยจากวัตถุพยานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในคดี เช่น คราบโลหิต เส้นผม เส้นขน เส้นใย ลูกกระสุน และปลอกกระสุน เป็นต้น จัดเก็บหลักฐานใส่ถุงพร้อมระบุรายละเอียดและหมายเลข โดยทำบันทึกรับ-ส่งมอบ ให้พนักงานสอบสวนไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและส่งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจที่มีพื้นที่รับผิดชอบ ตรวจพิสูจน์ต่อไป

5.2.4 เมื่อขั้นตอนตาม 5.1.2 -5.1.3 เสร็จสิ้นแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้ที่

เกี่ยวข้อง อื่นใดจึงสามารถเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้

ข้อ 6 การสืบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ

ให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจว่าควรจะให้ผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อ หาหลักฐานต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่คดีหรือไม่ เช่น ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ถ้าจำเป็นต้องมีแพทย์เข้าร่วมด้วย

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากเนินเข้าไปพยานหลักฐานจะลบเลือนหรือเสียหายจนตรวจพิสูจน์

ไม่ได้ พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลพินิจขอให้ผู้มีความชำนาญพิเศษโดยอาชีพหรือมิใช่อาชีพก็ตาม มาตรวจร่องรอย หลักฐานด้วยก็ได้

2.3.3 พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. 2559

มาตรา 5 ให้สถาบันมีหน้าที่ในการให้บริการและส่งเสริมงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยให้รวมถึงงานดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) ช่วยเหลือและสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มี

อำนาจตามกฎหมายร้องขอ

- (2) ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวก

ยุติธรรม และการทะเบียนราษฎร ตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ

- (3) ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวก

ยุติธรรม แก่เด็กและเยาวชนตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้มีส่วนได้เสีย โดยตรงร้องขอ

- (4) ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ผู้มีส่วนได้

เสียร้องขอ ในกรณีที่เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ตรวจซ้ำได้ ต่อเมื่อไม่ได้อยู่ในระหว่าง การตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานอื่นที่ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ และต้องเป็นไปตามมติของคณะกรรมการ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม

- (5) ส่งเสริมและพัฒนากิจการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน

- (6) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์การระหว่างประเทศ และภาคเอกชน ในการ พัฒนางาน

ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

- (7) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นของรัฐในการวิจัยและพัฒนาเพื่อกำหนดค่าพื้นฐานทาง

นิติวิทยาศาสตร์

การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกรณีมีการร้องขอตาม (1) (2) (3) และ (4) ที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2.3.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

มาตรา 258 หมวด ง ด้านกระบวนการยุติธรรม ฯลฯ

(2) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวน กับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้ชัดเจนเพื่อให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จาก นิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

ฯลฯ

2.4 แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศของแพทย์นิติเวชในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา

แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศ และการจัดทำเอกสารทางคดีของแพทย์ที่มีหน้าที่ในการตรวจชันสูตรภายใต้แนวทางการตรวจผู้ป่วยคดีการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศ ให้ดำเนินการ ตามแนวทางดังต่อไปนี้ (สมาคมแพทย์นิติเวชแห่งประเทศไทย, 2562 : 31-34)

2.4.1. การตรวจร่างกายทั่วไป และการตรวจบริเวณอวัยวะที่ถูกกระทำชำเรา

1) การตรวจร่างกายทั่วไป ให้ตรวจและบันทึกบาดแผลตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและบันทึกการเจริญเติบโตทางร่างกาย ลักษณะอวัยวะเพศภายนอก รวมทั้งสภาพทั่วไปทางด้านจิตใจ อารมณ์และระดับความรู้สึกตัว เท่าที่กระทำได้ ในกรณีสงสัยเกี่ยวกับอายุของผู้ป่วยให้ส่งปรึกษาผู้เชี่ยวชาญประเมินหาอายุของผู้ป่วย

2) การตรวจบริเวณอวัยวะที่ถูกกระทำชำเรา โดยกฎหมายกำหนดให้ทำการตรวจอวัยวะที่ถูกกระทำชำเราได้ 3 อวัยวะ ได้แก่ อวัยวะเพศ ทวารหนัก และช่องปาก

ดังนั้นในกรณีที่ผู้เสียหายให้ประวัติชัดเจนว่ามีการกระทำชำเราที่อวัยวะใด ให้ตรวจเฉพาะอวัยวะนั้น แต่กรณีที่ผู้เสียหายจำเหตุการณ์ไม่ได้ ให้ตรวจทั้ง 3 อวัยวะข้างต้น ภายใต้ความยินยอมของผู้เสียหาย

2.4.2. การเก็บตัวอย่างสิ่งส่งตรวจและการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

1) การเก็บตัวอย่างสิ่งส่งตรวจบริเวณอวัยวะเพศหญิงให้เก็บอย่างน้อย 2 ตำแหน่งบริเวณปากช่องคลอด และภายในช่องคลอด โดยให้มีการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อหาตัวอสุจิ (semen)

โดยการส่งตรวจหาสาร acid phosphatase และ/หรือสาร prostatic specific antigen (PSA) ส่วนการตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละราย

2) การเก็บตัวอย่าง และ/หรือ การส่งตรวจขนเพช (pubic hair) ให้พิจารณาตามความเหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละราย

3) การตรวจทางพิษวิทยาใด ๆ เช่น แอลกอฮอล์สารพิษ หรือยา ให้พิจารณาตามความเหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละราย ตามประวัติและ/หรือผลการตรวจร่างกาย

4) การเก็บตัวอย่างสิ่งส่งตรวจเพื่อตรวจ DNA ให้พิจารณาตามความเหมาะสมในผู้ป่วยแต่ละราย โดยพิจารณาจากศักยภาพในการเก็บรักษาวัตถุดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพของโรงพยาบาล

2.4.3. การเขียนรายงานการตรวจ

1) หากตรวจพบบาดแผลตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ให้ระบุชนิดของบาดแผล ขนาดและตำแหน่งที่ตรวจพบ

2) หากตรวจพบบาดแผลบริเวณอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือปาก ให้ระบุชนิดของบาดแผล ขนาด และตำแหน่งที่ตรวจพบ หากเป็นเพศหญิง ให้ระบุเกี่ยวกับเยื่อพรหมจารีโดยระบุว่า ไม่ฉีกขาด ฉีกขาดเก่า ฉีกขาดใหม่ หรืออื่น ๆ

3) หากพบการตั้งครรภ์ต้องรายงาน และควรประมาณอายุครรภ์ด้วย

4) กรณีตรวจพบตัวอสุจิหรือน้ำอสุจิให้ระบุด้วยว่าพบตัวอสุจิหรือน้ำอสุจิที่บริเวณใด เช่น ปากช่องคลอด และ/หรือ ภายในช่องคลอด โดยกรณีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับการตรวจหาน้ำอสุจิให้ผลบวก ให้เขียนว่าพบส่วนประกอบของน้ำอสุจิหรือพบสารซึ่งเป็นส่วนประกอบของน้ำอสุจิและอาจจะระบุวิธีการตรวจด้วย เช่น วิธีแอซิดฟอสฟาเทส (acid phosphatase)

5) กรณีตรวจไม่พบบาดแผล ไม่พบส่วนประกอบของน้ำอสุจิไม่พบตัวอสุจิ ให้ระบุดังนี้

ก. ไม่พบบาดแผลตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย

ข. ไม่พบตัวอสุจิที่ (ระบุส่วนของร่างกาย เช่น อวัยวะเพศ, ทวารหนัก)

ค. ไม่พบส่วนประกอบของน้ำอสุจิที่ (ระบุส่วนของร่างกาย เช่น อวัยวะเพศ, ทวารหนัก)

2.4.4. การให้ความเห็นในรายงานขั้นสูง

1) การให้ความเห็นทั่วไป แนะนำให้ใช้คำว่า การล่งล้าของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใด ทางช่องทางที่ตรวจหรืออาจใช้คำที่สื่อความหมายเดียวกันเช่น ร่วมเพศ ร่วมประเวณี กรณีพบบาดแผลภายนอกร่วมด้วย ควรให้ความเห็นเกี่ยวกับเวลาการรักษาของบาดแผลเป็นหัวข้อใหม่แยกออกจาก การให้ความเห็นเกี่ยวกับการกระทำชำเรา ไม่จำเป็นต้องให้ความเห็นเรื่องระยะเวลาว่า เกิดมานานเท่าใด ข้อที่ควรระวัง คือ ไม่ควรเขียนคำว่า “ข่มขืน” ในรายงานชันสูตร และ พยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า การกระทำชำเรา

2) การให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการล่งล้าทางช่องคลอด

2.1) กรณีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวอสุจิให้ผลบวก แบ่งย่อยเป็น 1) กรณีพบตัวอสุจิ จะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่ามีการล่งล้าของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องคลอด” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน กับ 2) กรณีไม่พบตัวอสุจิ จะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่า อาจจะมีการล่งล้าของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องคลอด ” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน ทั้งนี้แม้จะเป็นผลบวกแบบอ่อนก็ตาม (weakly positive)

2.2) กรณีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวอสุจิและน้ำอสุจิเป็นลบทั้งหมด แบ่งย่อยเป็น 3 กรณี คือ 1) เยื่อพรหมจารีฉีกขาดใหม่ จะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่า อาจจะมีการล่งล้าของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องคลอด ” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน 2) เยื่อพรหมจารีฉีกขาดเก่า จะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่า อาจเคยผ่านการล่งล้า ของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องคลอด ” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน และ 3) เยื่อพรหมจารีไม่ฉีกขาด จะให้ความเห็นว่า “ไม่พบหลักฐานการล่งล้าของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องคลอด ” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน

3) การให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการล่งล้าทางทวารหนัก

3.1) กรณีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวอสุจิให้ผลบวก แบ่งย่อยเป็น

1) กรณีพบตัวอสุจิ จะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่ามีการล่งล้าของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางทวารหนัก” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน กับ 2) ไม่พบตัวอสุจิจะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่า อาจจะมีการล่งล้าของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางทวารหนัก ” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน ทั้งนี้แม้จะเป็นผลบวกแบบอ่อนก็ตาม (weakly positive)

3.2) กรณีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวอสุจิและน้ำอสุจิเป็นลบทั้งหมด แต่พบ acute deep anal fissure จะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่า อาจจะมีการล่วงล้ำของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางทวารหนัก” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน

3.3) กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น จะให้ความเห็นว่า “ไม่พบหลักฐานการล่วงล้ำทางทวารหนัก” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน

4) การให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการล่วงล้ำทางช่องปาก

4) การให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการล่วงล้ำทางช่องปาก

4.1) กรณีผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวอสุจิให้ผลบวก แบ่งเป็น 1) พบตัวอสุจิจะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่า มีการล่วงล้ำของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องปาก” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน กับ 2) ไม่พบตัวอสุจิจะให้ความเห็นว่า “ตรวจพบหลักฐานว่า อาจจะมีการล่วงล้ำของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องปาก หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน ทั้งนี้แม้จะเป็นผลบวกแบบอ่อนก็ตาม (weakly positive)

4.2) กรณีอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้น จะให้ความเห็นว่า “ไม่พบหลักฐานการล่วงล้ำของอวัยวะเพศชายหรือสิ่งอื่นใดทางช่องปาก” หรือข้อความอื่นที่มีความหมายเดียวกัน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(พิพิธมา, 2005) ศึกษาวิจัยเรื่อง “อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวม พยานหลักฐาน” โดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า พนักงานสอบสวนมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132 ถึง 135 และตามกฎหมายพิเศษ เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 132 (1) ซึ่งบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 โดยไม่เคยได้รับการแก้ไข พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจดำเนินการให้มีการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น และไม่มีอำนาจควบคุมรักษาสถานที่เกิดเหตุได้นานเท่าที่จำเป็นเพื่อการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หากผู้ครอบครองสถานที่เกิดเหตุไม่ยินยอม ข้อเสนอแนะ คือ ควรให้อำนาจตามหลักการของกฎหมายต่างประเทศ โดยเจ้าพนักงานตำรวจหรือพนักงานสอบสวนชั้นผู้ใหญ่ ยื่นคำร้องขออนุญาตจากศาลโดยแสดงเหตุผลและความจำเป็นในกรณีเป็นความผิดอาญาร้ายแรง และไม่อาจหาพยานหลักฐานสำคัญได้โดยวิธีอื่น เพื่อให้ศาลมีคำสั่งหรือหมายของศาลเพื่อให้อำนาจที่กระทำการได้ โดยพิจารณาความสมดุลระหว่าง

หลักผลประโยชน์สาธารณะกับผลประโยชน์ของบุคคลเปรียบเทียบกับในหลักการที่ว่า ผลประโยชน์ของบุคคลไม่ใช่สิทธิเด็ดขาดซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะก้าวล่วงไปไม่ได้ เพราะบางครั้งประโยชน์สาธารณะมีความสำคัญมากกว่า อีกทั้งควรมีกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อให้งานนิติวิทยาศาสตร์เป็นมาตรฐานสากล

(วงศ์พรหมชัย, 2008) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา” ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษาจากเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพิจารณาคดีอาญาในปัจจุบัน ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในลักษณะที่เชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้จริง ไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือ เปลี่ยนแปลงได้ และมีความสำคัญในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีอาญา ดังจะเห็น ได้จากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุสามารถนำไปตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ว่าเป็นของ ผู้ใดได้ ซึ่งการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์จำต้องอาศัยผู้มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถใช้ในการตรวจพิสูจน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและลงโทษผู้กระทำความผิดได้ถูกต้อง ต้องเน้นย้ำผู้เชี่ยวชาญปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานการตรวจพิสูจน์ที่กำหนด และสามารถแสดงลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยานได้ เพื่อให้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นำมาใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

(ประเสริฐกิตติศรี, 2016) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับ การตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาญา” ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษาจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ตามกฎหมายและระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนเก็บรวบรวม พยานหลักฐานและการตรวจสถานที่เกิดเหตุแก่พนักงานสอบสวนเพียงผู้เดียว นอกจากนี้กรณีพบศพในที่เกิดเหตุ กฎหมายก็ได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแต่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานนั้น กฎหมาย มิได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุแต่อย่างใด ทำให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้เอง นอกจากพนักงานสอบสวนจะใช้ดุลพินิจร้องขอโดยแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเข้ามাত্রตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนด้วย เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงอยู่ในฐานะเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวนในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนไม่ค่อยร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาตรวจสถานที่เกิดเหตุ จึงทำให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมายเมื่อคดีขึ้นสู่ศาล ก็จะถูกยกฟ้อง

จากการขาดพยานหลักฐานอันนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะคือ ให้มีการพัฒนากฎหมายด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยควรบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและ ประสบการณ์ได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้อย่างเต็มที่ อันจะนำไปสู่การคลี่คลายคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม

(Huang, 2021) ศึกษาวิจัยในเรื่อง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ส่งผลต่อการสืบสวนคดีอาญา เกี่ยวกับความผิดทางเพศ ด้วยวิธีการสืบค้นจากเอกสาร พบว่า ในระหว่างการสืบสวนความผิดทางเพศผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชและกฎหมายอื่นๆ อาจมีกรณีที่ขาดความรู้ความเข้าใจหรือมีความคิดเห็นที่คลาดเคลื่อนได้เช่นกัน (ตัวอย่าง: เมื่อต้องคัดกรองข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น เสื้อผ้าและการคาดเดารูปพรรณของเหยื่อเชื่อมโยงไปถึงแรงจูงใจในการกระทำความผิดของผู้ต้องหา ทั้งที่ส่วนนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานโดยตรง ทำให้การสืบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้ง่ายขึ้น) ปัจจัยเหล่านี้อาจทำให้การสังเกตและการตัดสินใจที่ไม่เที่ยงตรงเท่าความเป็นจริง (เช่น คำถามเชิงชี้นำและคำถามชี้นำในการสัมภาษณ์เหยื่อของการล่วงละเมิดทางเพศ) ทั้งยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการสอบสวนที่การรวบรวมพยานหลักฐานจะกลายเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ได้ถูกต้องสมบูรณ์อีกด้วย ซึ่งจากปัจจัยเหล่านี้ จึงเป็นที่มาของการทบทวนแหล่งที่มาเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ต้องแก่ผู้เชี่ยวชาญจากนั้นจึงอภิปรายถึงการประยุกต์ใช้เฉพาะในการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับเพศ

(Bergeron, 2021) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสัมภาษณ์ผู้ต้องสงสัยและการสารภาพในคดีอาชญากรรมทางเพศ ด้วยวิธีสืบค้นจากเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก ค้นพบว่าการพิจารณาหรือพิสูจน์ความผิดว่าอาชญากรรมและการกระทำผิดเกิดขึ้นจริงหรือไม่ สามารถทำได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งจากสามวิธี: โดยการให้ปากคำของพยาน/เหยื่อ โดยการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน หรือโดยการสารภาพของผู้ต้องหา (รอสโม , 2009) ความสำเร็จในการสัมภาษณ์ผู้ต้องสงสัย เหยื่อ และพยานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทว่าในปัจจุบัน การขาดความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบในการสอบสวนคดีนั้นๆ ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายที่มักไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือสารภาพในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ย่อมส่งผลกระทบต่อคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ อย่างไรก็ตาม ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา นักวิจัยบุกเบิกบางคนเริ่มศึกษาหัวข้อสำคัญนี้เชิงประจักษ์ในสภาพแวดล้อมจริง เพื่อให้คำแนะนำและความรู้ตามหลักฐานเชิงประจักษ์แก่ผู้มีหน้าที่ความ

รับผิดชอบในการสอบสวน เกี่ยวกับลักษณะ รวมถึงวิธีการรับมือในกรณีต่างของเหยื่อ พยาน และผู้ต้องสงสัยในคดีความผิดเกี่ยวกับทางเพศ

จากการศึกษาเอกสารและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า พยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์จะสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมนั้น การเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์เหล่านั้น ต้องกระทำการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและขั้นตอนมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องนั้น ๆ ด้วย แม้มีกฎหมาย หลักวิชาและระเบียบปฏิบัติกำหนดไว้ชัดเจนแต่ในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนเพื่อให้ได้มา ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบคดีนั้น ประสบปัญหาและมีข้อขัดข้องอยู่หลายประการ ที่ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดในคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในปัจจุบัน ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ตารางที่ 2 สรุปประเด็นที่ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

ประเด็นที่ศึกษา	เทพนฤทธิ์	สุรนาท	พิมลพัชร	ดิงผ่ หวง	นาตืนอังเดรแอนน์
ปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ					
1. การขาดความรู้ความชำนาญของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์				X	
2. การจัดเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ไม่ถูกต้อง ขาดห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด				X	

3. ไม่มีหน่วยงานกลางในการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน การตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์					X
4. การตรวจเก็บวัตถุพยานผิดพลาดเนื่องจากไม่มี เจ้าหน้าที่ พิสูจน์หลักฐานร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ			X		
5. การไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบการ ได้มา ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์		X			
6. การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่ต่อเนื่อง	X				
ข้อเสนอแนะ					
1. ปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ใน ส่วนที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน	X				
2. มีหน่วยงานกลางที่กำหนดมาตรการและมาตรฐานใน การจัดเก็บ	X				X
3. พัฒนาศักยภาพความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่าง ต่อเนื่อง แก่พนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กับการ สืบสวนสอบสวนคดีอาญา				X	
4. การตรวจสอบคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญโดยองค์กร วิชาชีพ การตรวจสอบโดยศาลและคู่ความ				X	
5. ควรมีการจัดตั้งองค์กรตรวจสอบและควบคุม มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์	X	X			
6. ควรมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ พิสูจน์หลักฐานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยพนักงาน สอบสวนไม่ต้องร้องขอ			X		
7. มีการระวังสถานที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้ พยานหลักฐานถูกทำลายหรือสูญหาย		X	X		

และเมื่อวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย และการสร้างข้อค้นพบใหม่ จะพบว่า

1) ในด้านประเด็นที่ศึกษา จะเป็นการศึกษาถึงประเด็นปัญหาการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศและข้อเสนอแนะ แต่ในส่วน

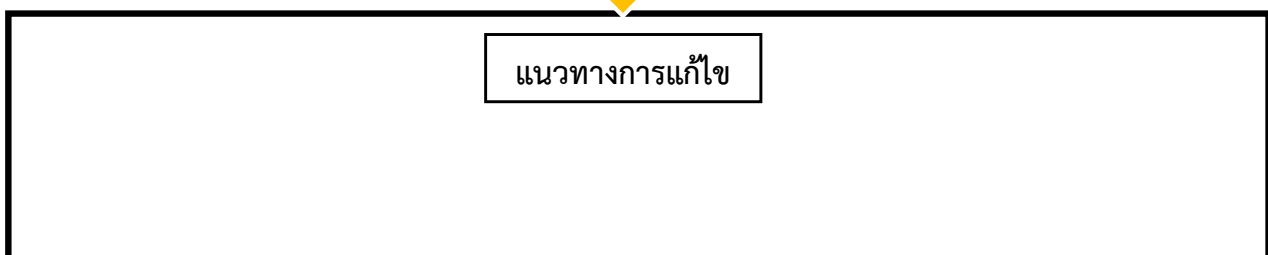
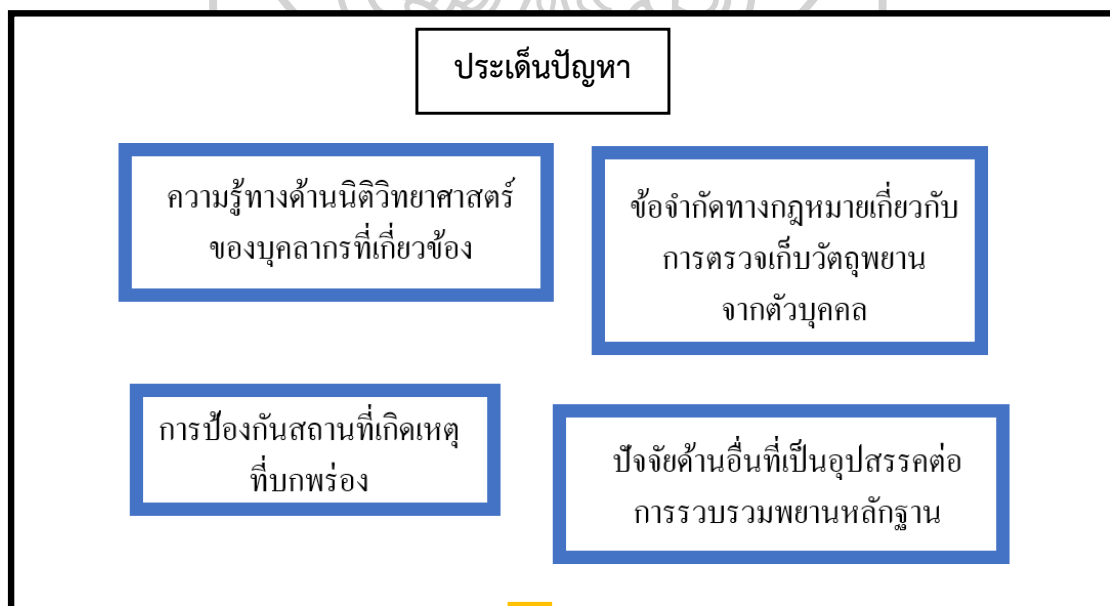
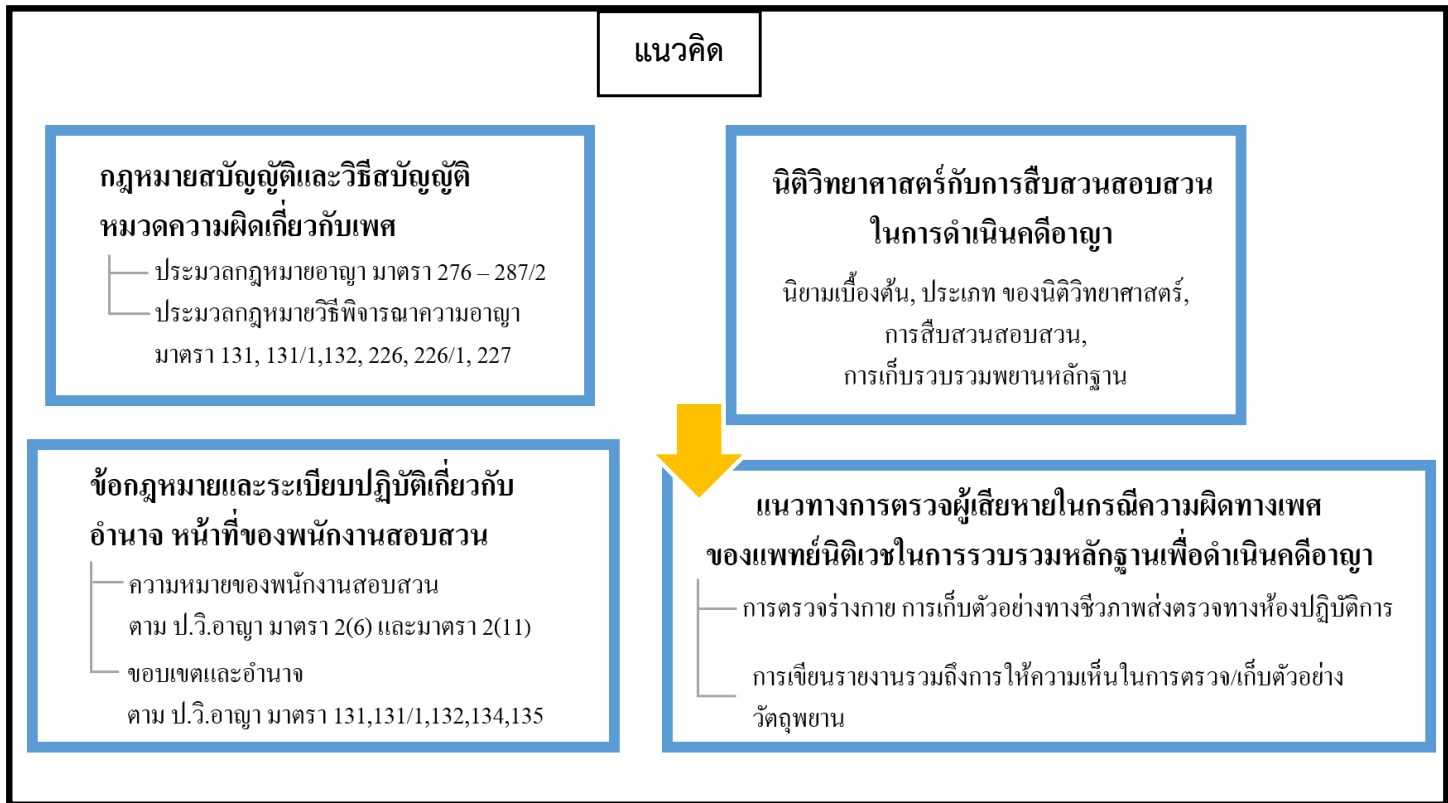
ของแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ยังไม่ได้มีการศึกษา

2) ในด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จะพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธี วิจัยเชิงคุณภาพโดยจะเป็นการศึกษาจากเอกสารเท่านั้น จะมีเพียงพิมลพัชร ประเสริฐกิตติศิริ (2016) และนาตติน เดลอรี่เออร์-วาริน, อังเดรแอนน์ เบอร์กอรอน (2021) ที่มีการศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจะมีเพียงพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ซึ่งไม่ครอบคลุมทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ อันได้แก่ พนักงานอัยการ และทนายความ

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้มุ่งเน้นถึงประเด็นแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยมีการออกแบบระเบียบวิธีวิจัยให้ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ อันได้แก่ พนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช พนักงานอัยการ และทนายความ

2.6.กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดเกี่ยวกับเพศที่ขอบด้วยกฎหมาย

บทที่
3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยจากข้อมูลเอกสาร
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. การศึกษาวิจัยจากข้อมูลเอกสาร

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาซึ่งผู้วิจัยเตรียมตัวเข้าสู่การดำเนินการศึกษาภาคสนาม โดยการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร ด้วยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือวารสาร เอกสารวิชาการ บทความจากสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในประเด็นเกี่ยวกับ

- 1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับเพศ
- 2) นิติวิทยาศาสตร์กับการสืบสวนสอบสวนในการดำเนินคดีอาญา
- 3) ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญา
- 4) แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศ และการจัดทำเอกสารทางคดีของแพทย์ที่มีหน้าที่ในการตรวจชันสูตร

นำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นแนวคิดในการทำวิจัยที่มีขอบเขตชัดเจนและตอบคำถามการวิจัยได้

3.2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และเลือกกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง อย่างมีเกณฑ์ จำนวน 11 คน หรือที่เรียกว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1) จำแนกตามกลุ่มสายอาชีพ ได้แก่

1.1) พนักงานสอบสวน เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.2) แพทย์นิติเวช เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานทางนิติเวชที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศรวมถึงการตรวจร่างกาย การเก็บวัตถุพยานทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.3) พนักงานอัยการ เป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการยื่นฟ้อง รวมถึงการดำเนินคดีอาญาในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.4) ทนายความเป็นบุคคลซึ่งผ่านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการว่าความ รวมถึงการดำเนินคดีอาญาในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ไม่น้อยกว่า 3 ปี

โดยบุคคลดังกล่าว มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

2) ครอบคลุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งได้แก่ 1) พนักงานสอบสวน 2) แพทย์ที่ทำการตรวจชันสูตรที่มีประสบการณ์ตรวจร่างกายในคดีทางเพศ 3) พนักงานอัยการ และ 4) ทนายความ ที่มีประสบการณ์ในการทำคดีความเกี่ยวกับเพศ

3) สามารถให้ข้อมูลในเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษาได้เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึก ครอบคลุมและสะท้อนความเป็นจริงได้มาก

4) ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี จึงได้กำหนดบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมทั้งสิ้น 11 คน ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน จำนวน 3 คน , แพทย์ที่ทำการตรวจชันสูตรที่มีประสบการณ์ตรวจร่างกายในคดีทางเพศ จำนวน 3 คน , พนักงานอัยการ จำนวน 4 คน และ ทนายความ จำนวน 1 คน

3.3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจากการที่ผู้วิจัย ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ แนวคิด ทฤษฎีการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์ตามประเด็นและรูปแบบคำถามที่ต้องการศึกษา โดยกำหนดคำถามในลักษณะแบบสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้คำตอบที่ละเอียดในทุกแง่มุมจากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล

2. ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC (Item

Objective Congruen Index) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เป็นรายชื่อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป (ศรีสะอาด. 1989) และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษา และครอบคลุมตามกรอบ การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แบบไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกไว้สำหรับแนวทางการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกในการศึกษาวิจัยฯ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณา แบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

ส่วนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดเกี่ยวกับเพศเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ

3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประสานเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง โดยแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย
2. ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงผู้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกไว้ โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พร้อมการนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยินยอมให้สัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบกึ่งทางการตามเครื่องมือที่สร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิดไม่จำกัดคำตอบ และอนุญาตเพื่อบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบด้วยวิธีการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เรียบเรียง แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลที่ศึกษาได้จากการวิจัยเชิงเอกสาร เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลของงานวิจัย

3.5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของแต่ละบุคคล ทำการบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึก บางกรณีอาจใช้เครื่องบันทึกเสียงในการบันทึกข้อมูลการสนทนา นำข้อมูลที่บันทึก มาสรุปในแต่ละวันมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบโดยการถอดเทปแบบคำต่อคำ จากนั้นดำเนินการจัดกลุ่ม ข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์

2. การตรวจสอบข้อมูล ขณะเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยจะตรวจสอบความเที่ยงตรง และความน่าเชื่อถือได้ของข้อความข้อมูลทุกครั้งที่ได้เก็บข้อมูลด้วยการดูข้อความ ได้สื่อความหมาย ตรงตามที่ต้องการหรือไม่ ทดสอบกับสภาพแวดล้อมและข้อมูลอื่นที่มีอยู่เดิมจากแหล่งอื่นๆ เพื่อจะได้ ข้อมูลมีความแม่นยำและมีความเชื่อถือได้ มากที่สุด จากการสังเกตพฤติกรรมการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและผู้ให้ข้อมูลทั่วไปด้วยการ ตรวจสอบข้อมูลในด้านต่างๆ โดยตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือสมาชิกในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักฐานต่างๆ จากภาคสนามที่วิจัย และตรวจสอบความถูกต้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการต่างๆ แนวคิด ทฤษฎีและ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งในเชิงเหตุและผลเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุป ที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ดังนั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำเสนอตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าว โดยนำเสนอแยกเป็น 3 ตอน ได้แก่

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

4.3 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ แสดงรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการเก็บข้อมูลจึงได้เก็บสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งสิ้น 11 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ในการคัดเลือก โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 6 คน, ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี จำนวน 6 คน, มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 7 คน, ในด้านอาชีพเป็นพนักงานสอบสวน จำนวน 3 คน แพทย์นิติเวช จำนวน 3 คน พนักงานอัยการจำนวน 4 คน และทนายความ จำนวน 1 คน, ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาในคดีเกี่ยวกับเพศ เป็นระยะเวลา 3-10 ปี จำนวน 8 คน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
เพศ	

หญิง	6
ชาย	5
อายุ	
25 – 34 ปี	6
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
อายุ	
35 – 44 ปี	3
45 ปีขึ้นไป	2
ระดับการศึกษา	
ปริญญาตรี	4
ปริญญาโท	7
ตำแหน่งทางราชการ/วิชาชีพ	
รองผู้กำกับการ (สอบสวน)	2
รองสารวัตร (สอบสวน)	1
แพทย์นิติเวช (สบ3)	3
ผู้ช่วยอัยการจังหวัด	3
รองอัยการจังหวัด	1
ทนายความอาวุโส	1
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินคดีอาญาในคดีเกี่ยวกับเพศ	
3-10 ปี	8
10 ปี ขึ้นไป	3
รวม	11

4.2 ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

ในการนำเสนอผลการศึกษามาจาก 2 ส่วน คือ จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยจะนำเสนอในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากบุคคล

3) การป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่บกพร่อง

4) ปัจจัยด้านอื่นที่เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน

แสดงรายละเอียด ดังนี้

1) ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ พนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช ไป

จนถึงพนักงานอัยการ และทนายความ

ข้อมูลการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

“พนักงานสอบสวนมีเพียงความรู้เบื้องต้นจากการอบรมภาคทฤษฎี แต่ว่าไม่ได้มีการฝึกปฏิบัติที่เป็นแบบแผนชัดเจนหรือที่สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจริงๆ มีการอบรมบ้างให้รู้จักเพียงวิธีเก็บ ว่าแบบนี้เก็บแบบนี้ แต่พอลงมือปฏิบัติจริงก็ยังไม่มีความชำนาญในการเก็บขนาดนั้น เพราะมั่นใจ รู้แค่เพียงทฤษฎี เราเลยให้พฐ. มาเก็บให้ดีกว่า เพราะเขาชำนาญกว่า ความรู้ที่พนักงานสอบสวนมีก็มีแต่แบบซ้ำๆ ไม่หลากหลายขนาดนั้น”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกท่านหนึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ พนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น มีเพียงความรู้เบื้องต้นเท่านั้นและเป็นการอบรมที่ถ่ายทอดความรู้ทางด้านการวิชาการเป็นหลัก ส่วนวิธีปฏิบัติในการตรวจเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ ได้รับความรู้จากวิทยากรที่ทำการสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่างขณะอบรมเท่านั้น แต่ไม่ได้ให้ฝึกปฏิบัติ และเมื่อเวลาผ่านไปก็จะหลงลืม

“เวลาเขาอบรม เนื้อหาที่จะวนๆอยู่ที่ว่า การเข้าเก็บวัตถุพยาน ใช้อุปกรณ์ เครื่องมืออะไรบ้าง แล้วเขาก็มีวิทยากรมาสาธิตว่า เครื่องมือนี้ใช้แบบนี้ ไม่ได้มีเวลามากพอให้พนักงานสอบสวนทดลองปฏิบัติจริงเท่าไร ซึ่งในความเป็นจริงมีหลายปัจจัยที่ต้องใช้ความชำนาญ หรือทักษะที่พลิกแพลงกว่านั้น แล้วพอผ่านไปนานวันเข้าก็ลืมแล้วว่ามันต้องทำยังไง ใช้ยังไงถึงจะถูกต้อง จึงไม่ค่อยมั่นใจ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นแพทย์นิติเวช ยังให้สัมภาษณ์เปิดเผยอีกแง่มุมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของแพทย์นิติเวชว่า แท้จริงแล้วยังมีแพทย์บางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือยังไม่มี ความชำนาญมากพอที่จะรับมือกับการตรวจเก็บวัตถุพยานสำคัญที่จะนำไปใช้เป็น

พยานหลักฐานเพื่อให้ศาลพิจารณารับฟังพยานในชั้นพิจารณาได้ ทำให้เกิดผลกระทบต่อรูปคดี เช่น การพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งเป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อนกว่าคดีประเภทอื่นๆ

“ขนาดแพทย์บางคนยังเก็บวัตถุพยานไม่เป็นเลย บางคนเก็บผิดที่ เก็บแล้วบรรจุหีบห่อไม่ถูก เช่น นำไม้พันสำลีที่ยังมีความชื้นไปใส่ในถุงซิปล็อค พอถึงเวลาเอาออกมาตรวจ มันก็ขึ้นรา เอามาตรวจไม่ได้ ตัวอย่างเสียหาย ใช้ไม่ได้”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“ไม่ใช่แพทย์ทุกคนที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับผู้ป่วยที่ถูกทำร้ายทางเพศ ทำให้ต้องมีการส่งต่อหลายขั้นตอน เกิดความล่าช้า และส่งผลเสียต่อความรวดเร็วในการเก็บตรวจรวบรวมพยานหลักฐาน”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

ส่วนในด้านของนายอัยการ มักจะไม่ได้เรียนหรือผ่านการอบรม ศึกษาหาความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มเติม นอกเหนือจากทฤษฎีกฎหมายอาญาทั่วไป

“ทนายบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่ได้ศึกษาในเรื่องการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ก็จะพลาดในจุดนี้”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

จากข้อปัญหาเกี่ยวกับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ การที่บุคลากรข้างต้นบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจและขาดประสบการณ์ในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ อาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานหรือทำให้พยานหลักฐานสำคัญที่จะช่วยในการคลี่คลายคดีได้รับความเสียหาย หรือเสื่อมค่าจนไม่สามารถใช้ตรวจพิสูจน์ใด ๆ ได้ และจากข้อค้นพบว่า วัตถุพยานในที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนทำการตรวจเก็บในเบื้องต้นคือวัตถุพยานที่สามารถเก็บได้ง่าย เช่น อาวุธต่าง ๆ ปืนลูกกระสุนที่พบในที่เกิดเหตุ ส่วนวัตถุพยานจำพวกเส้นผม เส้นขน หรือคราบโลหิตที่ติดอยู่บนวัตถุชิ้นเล็ก ๆ ซึ่งสามารถเก็บส่งตรวจพร้อมวัตถุนั้น และวัตถุพยานประเภทสารคัดหลั่งต่าง ๆ เช่น น้ำลาย อสุจิ ที่ต้องอาศัยความรู้ ทักษะและความชำนาญในการตรวจเก็บนั้น หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่ต้องเสียเวลาในการรอแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพนักงานสอบสวนจึงตรวจเก็บเองเพื่อความรวดเร็ว หรือในกรณีที่แพทย์นิติเวชสามารถเข้าถึงการตรวจเก็บ

พยานหลักฐานได้ล่าช้า หรือเกิดความผิดพลาดในการตรวจเก็บ เนื่องจากขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องประสานงานกับพนักงานสอบสวนรวมถึงความรู้ความสามารถของตัวแพทย์เอง ผลคือการตรวจเก็บวัตถุพยานนั้นอาจทำได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นขาดความน่าเชื่อถือและอาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาล เกิดปัญหาการยกฟ้องในชั้นศาลอันเนื่องมาจากข้อผิดพลาดในการรวบรวมพยานหลักฐาน

2) ปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

ด้วยบทบัญญัติของกฎหมายในบางประการ ส่งผลให้กระบวนการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นพนักงานสอบสวนมีข้อจำกัดในการแสวงหาพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อนำมาประกอบสำนวนในคดี อีกทั้งยังมีผลทำให้การดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการยุติธรรมขาดพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จะนำไปใช้ในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นพิจารณาคดีของศาลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

จากข้อจำกัดของกฎหมายเกี่ยวกับอัตราโทษที่กำหนด ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคล ทำให้การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนถูกจำกัดในวงแคบ และหากการได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ไม่ชอบธรรม จะเป็นข้อต่อสู้ของจำเลยในชั้นศาล ซึ่งส่งผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีของศาล ทำให้ขาดพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้เพื่อช่วยคลี่คลายคดีเหล่านั้น

“ผมเคยว่าต่างคดีฟ้องจำเลยในคดีทางเพศ ในชั้นศาลผมไม่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จะยืนยันความผิดของจำเลย เพราะการตรวจเก็บพยานหลักฐานจากตัวจำเลยในคดีที่มีโทษจำคุกไม่ถึงสามปี ต้องห้ามไม่ให้รับฟัง ในความเห็นผมจึงเหมือนเป็นช่องโหว่ที่จะทำให้ไม่สามารถเอาผิดหรือลงโทษผู้กระทำผิดได้อย่างเต็มที่ คนร้ายอาจลอยนวลและก่อความผิดต่อไปเรื่อยๆ”

(นายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

สืบเนื่องจากที่กฎหมายวางหลักไว้โดยให้ผู้เสียหายที่เป็นเด็กตัดสินใจในการที่จะร้องขอให้มีการสืบสวนสอบสวน ทว่าในความเป็นจริงเด็กที่ยังอ่อนประสบการณ์และมีอำนาจในการตัดสินใจน้อยกว่าผู้ใหญ่ ก็จะไม่ทราบถึงสิทธิในจุดนี้ คือ หลายครั้ง

มักจะไม่ได้มีอัยการ นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาเข้าร่วมและให้ความช่วยเหลือระหว่างที่มีการสอบสวน จึงทำให้การสืบพยานเป็นไปได้อย่างยากลำบาก

“บางครั้งผมเจอผู้เสียหายที่เป็นเด็ก เป็นเยาวชน โดยหลักแล้วก็ต้องมีผู้ปกครอง มีผู้ดูแลมาด้วย นอกจากจะต้องขอความยินยอมจากผู้ปกครองผู้ดูแลแล้ว ก็จำเป็นจะต้องมีนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ อัยการมาร่วมในการฟังคำให้การร่วมด้วย จุดนี้จะช่วยในเรื่องของการหาคำตอบจากคำเบิกความของเด็กซึ่งนับเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่จะนำไปประกอบคดีความภายหลัง และการตรวจหาวัตถุพยานที่จะเป็นส่วนประกอบของคำเบิกความที่ได้รับฟังจากเด็กอีกทอดหนึ่ง แต่ส่วนมากก็จะไม่ค่อยคำนึงถึงส่วนนี้กัน เวลาเกิดคดีขึ้นตัวเด็กจะได้รับผลกระทบทางจิตใจอย่างรุนแรง ไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้ ไม่ได้มีนักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญใดๆมาช่วยในการสอบสวน ทำให้ไม่ค่อยได้ความอะไรมาเพราะเด็กให้ข้อมูลน้อย บางครั้งก็ไม่ยอมให้การ มันก็จะส่งผลถึงตอนสืบสวน เก็บวัตถุพยานที่ในทางปฏิบัติก็มักจะเกิดความยุ่งยาก ถ้าตัวผู้เสียหายไม่ยินยอมให้ตรวจเก็บวัตถุพยานอีกเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญก็ไม่สามารถหาพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากพอในการยืนยันความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา และคดีมักถูกปิดตกได้ง่าย”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

“ตามกฎหมายมีแค่บางกรณีที่พนักงานอัยการจะเข้าร่วมการสอบสวนได้ ซึ่งก็ต้องเป็นกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 (กรณีที่มีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย)แล้ว บางกรณีที่พนักงานสอบสวนส่งสรุปสำนวนมายังพนักงานอัยการ และพบว่ามีความจำเป็นจะต้องตรวจเก็บพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาคดี กว่าสำนวนจะถึง ใช้เวลาดำเนินการนานจนตัวพยานหลักฐานบางอย่างที่อยู่ได้ไม่นานพอหายไปแล้ว ทำให้ไม่สามารถตรวจเก็บได้ กลายเป็นว่า น้ำหนักของการรับฟังพยานหลักฐานก็จะน้อยลงไปด้วย”

(อัยการ, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“ถ้าเป็นคดีทางเพศจะยากกว่าคดีประเภทอื่น การใช้ชุดคำถาม หรือวิธีการถามบางอย่าง เช่น รายละเอียดการกระทำผิดของผู้ต้องหาที่กระทำต่อผู้เสียหาย จำพวกวิธีการ ขณะเกิดเหตุเป็นอย่างไร ก็จะไม่สามารถถามตรงๆได้ เพราะจะกลายเป็นสิ่งที่กระทบความรู้สึกของผู้เสียหายที่เป็นเด็ก ซึ่งเป็นจุดที่ต่างกับกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้ใหญ่ ”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

อีกกรณีคือกรณีที่อยู่ในสถานที่ที่สอบสวนผู้เสียหายที่เป็นเด็ก ไม่ได้มีการจัดเตรียมพื้นที่เป็นสัดส่วน แยกจากพื้นที่อื่นตามความเหมาะสม ทำให้เด็กเกิดความประหม่าต่อคนรอบข้างที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนแต่อยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีการสอบสวนอยู่

“พบเจอกรณีผู้เสียหายให้การไม่ตรงข้อเท็จจริง เช่น เด็กผู้หญิงแอบไปมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหนุ่มด้วยความยินยอม แต่ถูกพ่อแม่จับได้ว่าแอบไปมีเพศสัมพันธ์กัน ด้วยความที่ไม่ได้จัดสัดส่วนพื้นที่ให้เด็กเกิดความสบายใจ และความกลัวพ่อแม่จะด่าว่า จึงเกิดความอาย ก็เลยให้การกับพนักงานสอบสวนว่า ถูกแฟนหนุ่มกระทำชำเรา โดยที่ตัวเองไม่ยินยอม เมื่อส่งตัวทั้งคู่ไปให้แพทย์ตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ก็ปรากฏหลักฐานยืนยันว่า แฟนหนุ่มได้กระทำชำเราหญิงผู้เสียหายจริง เป็นต้น ก็นับว่าเป็นช่องโหว่ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าสิ่งที่เขาให้การมาจริงเท็จแค่ไหน”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

ทว่า ปัญหาที่พบว่าเป็นปัญหาหลักของการสืบสวนสอบสวนในคดีทางเพศคือ ความยินยอมของผู้เสียหายที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจเพื่อเก็บวัตถุพยาน นำไปเป็นพยานหลักฐานประกอบรูปคดี เพราะผู้เสียหายมักจะไม่ยินยอมเนื่องจากหลายปัจจัย เช่น เกิดความอับอายไม่อยากจะให้ใครรับรู้สิ่งเลวร้ายที่ตนประสบพบเจอมา หรืออาจจะกลัวถูกจับได้ว่าให้การเท็จ เมื่อพิจารณาข้อยกเว้นของความยินยอมที่แม้มีระบุไว้ว่า กรณีที่ไม่ต้องปฏิบัติตามหลักความยินยอมมักเป็นเรื่องประโยชน์ที่เหนือกว่าอิสระในการตัดสินใจด้วยตัวเองของบุคคล ก็ยังจำกัดไม่ให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถทำการตรวจเพื่อเก็บวัตถุพยาน นำไปเป็นพยานหลักฐานได้อย่างเต็มที่อยู่ดี เช่น จำกัดแค่กรณีผู้ป่วยจิตเวช กับบุคคลที่อยู่ในสภาพไม่สามารถให้ความยินยอมได้ หรือกรณีที่มีความเห็นว่าการตัดสินใจของผู้ปกครองไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้เยาว์ เป็นต้น และอาจมีความผิดฐานละเมิดหรือทำร้ายร่างกายได้

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“แพทย์นิติเวชอาจไม่ได้รับผลกระทบจากหลักความยินยอมโดยตรง แต่เป็นโดยอ้อมเนื่องจากต้องประสานงานกับส่วนอื่น เช่น พนักงานสอบสวน ในการเข้าตรวจร่างกายของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายไม่ยินยอม แพทย์ก็ไม่สามารถทำอะไรได้”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“พยานบุคคลบางครั้งไม่ยินยอมให้ตรวจ เช่น ในกรณีที่จะต้องนำเส้นผม เส้นขน เก็บร่องรอยอื่นๆที่อยู่ตามตัวผู้เสียหาย ก็ต้องให้เขายินยอมก่อน ถ้าไม่ยินยอมเราจะตรวจไม่ได้ ไปบังคับเขาก็ไม่ได้ เช่น จะขอตรวจน้ำลาย เก็บตัวอย่างเส้นผม เส้นขนที่อาจต้องสงสัยว่าเป็นของคนร้าย หรือของ

ผู้เสียหายเองไปตรวจ ถ้าเขาไม่ยอมให้เก็บตัวอย่างไปตรวจ เราก็ทำอะไรเขาไม่ได้ เดี่ยวจะกลายเป็นการบังคับ เพราะกฎหมายเขียนไว้อย่างนั้น แล้วก็จะส่งผลเสียต่อการรับฟังพยานหลักฐานภายหลังด้วย เราก็เลยไม่กล้าที่จะเสี่ยงในจุดนั้น”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“ผู้เสียหายปฏิเสธที่จะให้แพทย์เก็บวัตถุพยาน ทำให้แพทย์ไม่สามารถเก็บวัตถุพยานได้ เพราะจะเป็นการละเมิดถ้าแพทย์ยื่นกรณจะเก็บวัตถุพยานต่อ”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“คดีล่าสุดของผมคือ ผู้ปกครองเด็กไม่ยอมให้ตรวจร่างกายเด็ก แม้จะมีการโต้เถียงว่าหากให้เด็กตรวจร่างกายจะเป็นประโยชน์กว่า และขาดแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่จะมายืนยันความจำเป็นอย่างยิ่งว่าจึงขาดวัตถุพยานที่จะนำไปเป็นพยานหลักฐาน สุดท้ายแม้จะจับตัวคนร้าย พบวัตถุพยานที่ระบุชี้ชัด คนร้ายยอมจำนนต่อหลักฐาน รับสารภาพแล้ว การดำเนินคดีมันก็ล่าช้า ลำบากกว่าในกรณีที่สามารถตรวจร่างกายผู้เสียหายและเก็บวัตถุพยานได้ตั้งแต่แรก”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

นอกจากนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดในเรื่องรูปแบบของความยินยอมว่า ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายจะต้องให้ความยินยอมในการที่แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เป็นลายลักษณ์อักษรไว้

ดังนั้น กรณีที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายให้ความยินยอมด้วยวาจา หากต่อมาได้มีการยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลและนำพยานหลักฐานที่ได้ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนมาใช้ในชั้นพิจารณาของศาล จำเลยอาจจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในเรื่องของความยินยอมว่า ไม่ได้ให้ความยินยอมด้วยความสมัครใจ ที่ได้ให้ความยินยอมไปเพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำโดยมิชอบ เช่น ให้คำมั่นสัญญา ใช้อำนาจโน้มน้าว บังคับขู่เข็ญ หลอกลวง ฯลฯ หากข้อต่อสู้ของจำเลยมีน้ำหนักน่ารับฟังและมีเหตุผลน่าเชื่อถือ อาจทำให้ศาลวินิจฉัยว่าเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบและไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการต่อสู้คดีในชั้นศาลอยู่เสมอ

“ผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ และไม่มีพยานหลักฐานทางคดีที่จะเอาผิดได้ ก็ทำให้การดำเนินคดีคลาดเคลื่อน ส่งผลต่อรูปคดี”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

3) การป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่บกพร่อง

ในคดีทางเพศ พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนได้พบและรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสืบสวนสอบสวนเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งลำดับแรกจะต้องมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องกระทั่งส่งคืนสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้การรวบรวมวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุมีครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ในทางปฏิบัติพบว่าพนักงานสอบสวนประสบปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุหลายประการ ซึ่งอาจจะกระทำไปโดยไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้ จนเป็นเหตุให้หลักฐาน ร่องรอยต่างๆ ที่คนร้ายทิ้งไว้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือถูกทำลาย ผลเสียที่ตามมาคือพยานหลักฐานสำคัญสูญหายไปอย่างน่าเสียดาย ทำให้แนวทางการสืบสวนสอบสวนลำบากยิ่งขึ้น

กรณีตัวอย่างที่พบเจอคือ สถานที่เกิดเหตุถูกทำลายพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ก่อนที่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานเข้าทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและตรวจเก็บพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ โดยการทำความสะอาดที่เกิดเหตุ การทำลาย หรือ นำพยานหลักฐานออกไปจากสถานที่เกิดเหตุ ทั้งโดยบุคคลหรือสภาพแวดล้อมทำให้การพบร่องรอย เช่น อสุจิ คราบน้ำลาย เนื้อเยื่อ บาดแผลจากการถูกละเมิด เป็นต้น ลดลง

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

“ตอนที่เข้าไปที่เกิดเหตุ พยานหลักฐานมันถูกทำลาย ถูกทำความสะอาดบ้าง เช่น บางครั้งหลังเกิดเหตุแม่บ้านเข้าทำความสะอาดห้องเข้าชั่วคราวที่เกิดเหตุ คนร้ายนำถุงยางอนามัยที่ใช้ก่อเหตุกลับไปด้วย ทำให้พยานหลักฐานบางอย่างสูญหายไป”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

4) ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน

ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดทางเพศนอกจากที่ได้นำเสนอมาข้างต้นแล้วนั้น จากการศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบในประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเก็บรวบรวม พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ฯ ดังนี้

4.1) การขาดแคลนบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน

โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนที่เป็นผู้หญิงเนื่องจากคดีทางเพศ เป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อนสูงกว่าคดีประเภทอื่น จำเป็นต้องใช้ทักษะทางภาษาและจิตวิทยา โดยพฤติการณ์

พนักงานสอบสวนผู้หญิงจะมีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน หากมีส่วนร่วมในการสอบสวน ก็จะช่วยสร้างความสบายใจให้แก่ผู้เสียหาย สร้างโอกาสในการรับฟังพยานจากการสืบสวนสอบสวนได้มากขึ้น เพราะผู้เสียกล่าที่จะให้การตามความจริง ถูกต้อง ครบถ้วนมากขึ้น แม้ผู้เสียหายจะเป็นเพศใดก็ตาม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

“แม้ปัจจุบันจะมีการเปิดรับพนักงานสอบสวนหญิงมากขึ้น แต่ที่ยังขาดแคลน อาจจะเป็นเพราะหลายปัจจัย เช่น จำนวนคดีเกี่ยวกับเพศที่มีปริมาณมาก ทำให้จำเป็นต้องช่วยเหลือประสานงานกันทั้งระหว่างพนักงานสอบสวนชาย หญิง รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ไม่สามารถแยกส่วนแบบเด็ดขาดให้พนักงานสอบสวนหญิงปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ หลายๆ ครั้งจึงเกิดอุปสรรคที่ทำให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างติดขัด เช่น พนักงานสอบสวนหญิงที่ประจำสน.มีเพียง 2-3 คน แต่คดีทางเพศมีหลายสิบคดี ทำให้พี่ๆ พงส.ผู้หญิงไม่สามารถเข้ามาทำคดีเกี่ยวกับเพศได้ทั้งหมด บางคดีต้องให้ผู้ชายเข้ามาทำแทน ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

และผลจากการขาดแคลนนี้ ส่งผลกระทบต่อรายละเอียดของการสอบสวนโดยเฉพาะฝั่งผู้เสียหาย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพศใด วัยใด ก็มักจะถูกกระทบจากร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง วิธีการพูดคุยหรือสอบถามของพนักงานสอบสวนผู้ชายบางท่านอาจจะไม่ใช่วิธีที่ทำให้ผู้ถูกถามเกิดความสบายใจมากนัก

ดังเช่นตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์

“บ่อยครั้งที่ทราบว่า พนักงานสอบสวนชายหลายคน มีปฏิกริยาหรือการแสดงออกต่อคำให้การของผู้เสียหายที่ถูกกระทำชำเราอย่างไม่เหมาะสม เช่น หัวเราะเหมือนเรื่องขำขัน ถามย่ำว่า โดนมาจริงหรือ เคยโดนทำแบบนี้มาแล้วก่อนหน้านี้หรือไม่”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

การให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของทนายความ รวมถึงพนักงานอัยการ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการดำเนินคดีผ่านกระบวนการยุติธรรมที่ต้องประสานงานกันเป็นห่วงโซ่

ตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“พนักงานอัยการไม่ได้มีส่วนร่วมในการรวบรวมพยานหลักฐานจากผู้เสียหายตั้งแต่ต้น และประกอบกับในทางปฏิบัติ กรอบระยะเวลาในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิจารณาสำนวนของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ มิได้แยกออกจากกัน ในบางครั้ง บางคดี พนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างมากในการรวบรวมพยานหลักฐาน ทำให้สำนวนมาถึงพนักงานอัยการในระยะเวลากระชั้นชิดใกล้จะครบรอบเวลาในการควบคุมตัวผู้ต้องหา ทำให้พนักงานอัยการไม่มีเวลามากพอในการที่พิจารณาสำนวนโดยละเอียดหรือสั่งสอบสวนให้รวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมแต่อย่างใด ทำให้เกิดข้อบกพร่องของพยานหลักฐานที่ใช้ในการสืบพยานเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในชั้นศาลได้ ”

(อัยการ, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“ในต่างจังหวัดยังขาดแคลนบุคลากร ควรมีหน่วยงานอื่นๆที่มีความเชี่ยวชาญในการพิจารณาคดีในชั้นศาลร่วมในการตรวจเก็บวัตถุพยานหรือให้คำปรึกษาในการตรวจเก็บวัตถุพยาน ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ เพื่อให้สามารถรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพสูงสุด”

(อัยการ, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

จะเห็นได้ว่าหากขาดแคลนบุคลากร นอกจากทำให้การดำเนินการต่างๆล่าช้าแล้ว อาจส่งผลเสียต่อประสิทธิภาพของการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมด้วย

4.2) ความร่วมมือจากตัวผู้เสียหายหรือผู้ดูแลผู้เสียหาย

นอกจากความยินยอมตามกฎหมายว่าด้วยหลักความยินยอมแล้ว ยังมีส่วนของความร่วมมือที่เชื่อมโยงกันทั้งด้านคำให้การ รวมถึงความรู้ความเข้าใจผิดๆหรือบกพร่องไปบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน ไปจนถึงกระทบต่อน้ำหนักของพยานหลักฐานในคดี

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ด้านความร่วมมือด้านคำให้การ บางครั้งผู้เสียหายได้รับผลกระทบทางจิตใจที่รุนแรง จนไม่สามารถให้การได้อย่างชัดเจนครบถ้วน หรือหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงรายละเอียดสำคัญที่จะกลายเป็นพยานหลักฐานจากคำเบิกความ

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

“ผู้เสียหายมีความเจ็บปวดทั้งร่างกายและจิตใจ บางรายก็ไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล หรือตรวจร่างกาย โดยเฉพาะบริเวณอวัยวะเพศ เพื่อเก็บวัตถุพยานที่สำคัญต่อรูปคดี”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

หลายครั้งก็เกิดกรณีที่มีการแจ้งความของผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์ ไม่ได้เกิดจากความต้องการและเจตจำนงของตัวผู้เสียหายโดยตรง มักเกิดจากการถูกบงการ ครอบงำ ชักจูงจากผู้ปกครอง ผู้ดูแลอีกทอดหนึ่ง

“ในหลายกรณีผู้เสียหายยังอยู่ภายใต้การปกครองและครอบงำของผู้ปกครอง ทำให้การชักประวัติจากผู้เสียหายมักไม่เป็นความจริงทั้งหมด อาจเกิดคดีความที่อ้างความผิดทางเพศขึ้นเพียงเพื่อต้องการเรียกร้องทรัพย์สินจากผู้ต้องหา โดยที่ผู้ปกครองบงการตัวผู้เสียหายที่ยังเป็นเด็กให้เข้าแจ้งความเอาผิดผู้ต้องหา ก็คือเกิดจากความต้องการของผู้ปกครอง ไม่ได้เป็นความต้องการและเจตจำนงที่แท้จริงของตัวผู้เสียหายเอง”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

การปกปิดข้อเท็จจริงของคำให้การที่อาจไม่ได้มาจากการถูกครอบงำเสมอไป แต่เกิดจากความอับอายของตัวผู้เสียหายเอง และทำให้ไม่กล้าพูดความจริง ส่งผลให้ไม่ทราบความจริง ซึ่งกรณีดังกล่าวเกิดได้ทั้งผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์ และ ผู้เสียหายทั่วไปที่เป็นผู้ใหญ่ บรรลุนิติภาวะแล้ว

“ผู้เสียหายให้ข้อมูลประวัติไม่ตรงความเป็นจริง หรือมีการปกปิดประวัติที่แท้จริง ทำให้เก็บวัตถุพยานไม่ตรงจุด เช่น ให้ข้อมูลว่าโดนกระทำชำเราทางทวารหนัก แต่ความจริงถูกกระทำชำเราทางช่องคลอด ตัวแพทย์ก็จะเก็บวัตถุพยานจากทวารหนักตามข้อมูลที่ผู้เสียหายให้ข้อมูลไว้ เนื่องจากไม่ทราบความจริง ทำให้พลาดโอกาสในการเก็บวัตถุพยานจากช่องคลอดตามพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นจริง”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“บางที่เด็กดูละครมา เกิดพฤติกรรมเลียนแบบละคร และพบเจอเหตุการณ์ความผิดทางเพศที่คล้ายคลึงกับละครมา ซึ่งจุดนี้ก็ทำให้ไม่กล้าพูดความจริง คิดไปว่าพูดไปใครจะเชื่อว่าดูละครแล้วเจอเหตุการณ์เหมือนหรือคล้ายละคร ไม่อยากให้คนมองว่าตัวเองเพ้อเจ้อ ทำให้คำให้การของเด็กไม่ตรงกับความจริง ประกอบกับไม่ยอมให้ตรวจร่างกายเพื่อเก็บวัตถุพยานไปพิสูจน์ ก็จะไม่มีการพยานหลักฐานเพื่อเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือในการรับฟังพยาน ทำให้ไม่สามารถตามเอาผิดคนร้ายได้ แม้ตามพฤติการณ์จะได้มีการกระทำความผิดจริง”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

ด้านความรู้ความเข้าใจผิดๆหรือบกพร่องไปบางประการ ส่วนใหญ่พบว่าผู้เสียหายมักทำ ความสะอาดร่างกายก่อนที่จะมาแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ทำให้พยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ที่จะใช้ยืนยันตัวผู้กระทำผิดถูกทำลาย ทำให้พนักงานสอบสวนไม่มีพยานหลักฐานที่จะ นำมาใช้ยืนยันตัวผู้กระทำผิดหรือใช้ในการเปรียบเทียบกับบุคคลต้องสงสัย

“บางกรณีพอผู้เสียหายทำความสะอาดร่างกายก่อนมาแจ้งความ วัตถุพยานต่างๆ เช่น คราบน้ำลายของคนร้ายที่ติดตามตัวผู้เสียหาย สารคัดหลั่งของคนร้ายที่อยู่ในช่องคลอดของผู้เสียหาย เนื้อเยื่อของคนร้ายที่ติดอยู่ในเล็บของผู้เสียหาย เป็นต้น ก็ถูกทำลายหายไป พอมีการส่งตัวไปให้แพทย์ ตรวจก็ไม่พบวัตถุพยานเหล่านั้นแล้ว ทำให้พนักงานสอบสวนไม่มีพยานหลักฐานที่จะนำมาใช้ยืนยันตัว ผู้กระทำผิดหรือใช้ในการเปรียบเทียบกับบุคคลต้องสงสัยได้”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“ในบางกรณีผู้เสียหายไม่ทราบว่า พยานหลักฐานดังกล่าว มีผลต่อน้าหนักในการรับฟัง พยานหลักฐานในการสืบพยานในชั้นศาล ผู้เสียหายจึงไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้ทำการตรวจเก็บวัตถุพยาน ตั้งแต่ต้น เช่น ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ที่ผู้เสียหายถูกผู้ต้องหากระทำความผิดโดยใช้วิธีข่มขืน ของผู้ต้องหาถูกละทิ้ง บริเวณต้นขาของผู้เสียหายโดยมีผ้าห่มกัน และมีคราบสีขาของผู้ต้องหาติดอยู่บน ผ้าห่ม แต่เนื่องจากความตกใจและรังเกียจในการกระทำของผู้ต้องหาประกอบกับผู้เสียหายไม่ทราบว่า คราบที่ติดอยู่เป็นคราบอสุจิของผู้ต้องหาหรือไม่ ผู้เสียหายจึงนำผ้าห่มดังกล่าวไปซักทำความสะอาด และมีได้แจ้งข้อเท็จจริงดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ทำการตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุแต่อย่างใด”

(อัยการ, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

4.3) ข้อจำกัดในการทำงานของแพทย์

ในทางปฏิบัติมีโอกาสเกิดการแปลผลที่ผิดเพี้ยนหรือวัตถุพยานที่ทำให้การแปลผลออก มาแล้วคาดเดายากเกินไป เนื่องจากหลายปัจจัย เช่น การคาดเดาจำนวนครั้งที่มีการล่วงล้ำ สารคัด หลั่งที่คงอยู่เหลืออย่างเจือจางหรือไม่มีร่องรอย

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

“ไม่สามารถให้ความเห็นได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการแปลผลบางอย่างที่ผิดเพี้ยน หรือ แปลผลออกมาแล้วคาดเดายากเกินไป เช่น กรณีที่มีการร่วมประเวณีเกิดขึ้นมากกว่า 7 วัน ก่อนที่จะ

มาตรวจ, กรณีที่สวนล้างช่องคลอด ก่อนที่จะมาตรวจ , การร่วมเพศทางช่องคลอดหรือทวารหนักในบางกรณี เป็นต้น ก็จะทำให้ร่องรอยที่พบเจออาจลงไปมากถึงถูกทำลายไปจนไม่สามารถตรวจได้อย่างชัดเจน”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

4.4) งบประมาณสนับสนุนสำหรับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานไม่เพียงพอ

นอกจากองค์ความรู้แล้ว การดำเนินงานจริงจำเป็นต้องใช้งบประมาณที่เพียงพอเพื่อให้การตรวจเก็บวัตถุพยานที่จะนำไปเป็นพยานหลักฐานมีความสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทว่าในความเป็นจริง งบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการของอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น ตั้งแต่อุปกรณ์พื้นฐานในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุรวมถึงเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมวัตถุพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้การตรวจเก็บดังกล่าวขาดความสมบูรณ์และอาจส่งผลกระทบต่อความครบถ้วนถูกต้องแม่นยำของพยานหลักฐานในภายหลัง

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

“ในหลายๆครั้งที่ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือที่ครบครันได้เพราะงบไม่พอ แล้วราคาอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆก็ราคาสูง เช่น พวกอุปกรณ์ตรวจจอสุนัข สวนทางกับงบประมาณที่ได้มา เวลาที่ต้องเก็บวัตถุพยานก็เลยทำได้ไม่ค่อยเต็มที่เท่าไร”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

4.5) สภาพดินฟ้าอากาศและระยะเวลาตามธรรมชาติหลังเกิดเหตุ

นับเป็นตัวแปรที่ไม่สามารถควบคุมได้ เพราะมีความแปรผันและแปรผกผันตามกันอย่างไม่แน่นอน ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเก็บวัตถุพยานเพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน

กรณีตัวอย่างที่พบเจอคือ สถานที่เกิดเหตุไม่ใช่สถานที่ปิด มีกระแสลมพัดตลอดเวลา บางครั้งอาจเกิดพายุลมแรงทำให้วัตถุพยานถูกพัดสูญหายไป

ดังสะท้อนจากการสัมภาษณ์

“กระแสลมพัดเส้นผม เส้นขนของคนร้ายออกจากสถานที่เกิดเหตุที่เป็นอาคารร้าง ไม่มีประตู ไม่มีหน้าต่าง มันก็จะทำให้เราไม่พบวัตถุพยานพวกนั้น เพราะมันหายไปจากการถูกทำลาย”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

ระยะเวลาการคงอยู่ของวัตถุพยานต่าง ๆ นับตั้งแต่มีการละเมิดหรือการกระทำความผิดเกิดขึ้น ถึงช่วงที่มีการร้องทุกข์แจ้งความเพื่อเข้าสู่กระบวนการสืบสวนสอบสวน ทั้งระยะเวลานานเกินไป เช่น เกิน 72 ชั่วโมง , เกิน 7 วัน ให้ร่องรอยที่จะสามารถนำมาเป็นตัวบ่งชี้และพยานหลักฐานลดลง หรือสูญหาย

จากการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

“ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุมาจนถึงวันที่เก็บวัตถุพยาน ยิ่งระยะเวลานานไปนาน หรือ การซักเสื้อผ้า อาบน้ำ สอนล้างช่องคลอด ที่เป็นการชำระล้างที่ทำให้ตัววัตถุพยานหลุดออกไปจากตำแหน่งเหล่านั้น หรือใช้เวลานานกว่า 7 วันกว่าจะได้มาแจ้งความก็ทำให้โอกาสที่จะพบตัวอสุจิหรือ ส่วนประกอบของน้ำอสุจียิ่งลดลง”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“คดีทางเพศส่วนใหญ่ ที่ผู้เสียหายเป็นผู้อยู่ในอำนาจปกครองของผู้ต้องหา หรือผู้เสียหายเป็นเด็ก/เยาวชน กว่าที่ผู้เสียหายจะสามารถรอดพ้นจากการล่วงละเมิดและมาแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้ ก็ล่วงเลยระยะเวลาของการตรวจเก็บวัตถุพยานจากผู้เสียหายแล้ว เช่น ผู้เสียหายถูกกระทำชำเราตั้งแต่เด็ก แต่ไม่ได้มีการไปพบแพทย์เพื่อให้ตรวจเก็บคราบอสุจิในทันทีที่เกิดเหตุ เมื่อปล่อยระยะเวลานาน ก็ไม่สามารถตรวจเก็บคราบอสุจิจากช่องคลอดของผู้เสียหายได้”

(อัยการ, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“กว่าเด็กจะรู้ว่าควรมาแจ้งความก็เกินระยะเวลาที่จะยังมีร่องรอยวัตถุพยานอยู่ บางครั้งไม่สบาย เป็นไข้ แผลอักเสบ ไปหาหมอถึงจะรู้ว่ามีความผิดปกติ ไม่กล้าบอกผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องซักใช้ถึงจะกล้าบอกเล่าเหตุการณ์ และถูกพาตัวมาแจ้งความ”

(ทนายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

4.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อสรุปแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

1) ส่งเสริมองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจยิ่งขึ้นแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ดังสะท้อนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“พนักงานสอบสวนควรได้รับการอบรมให้มีความรู้อย่างน้อยเป็นเบื้องต้นในเรื่องของการเก็บ
วัตถุพยานที่จะนำไปใช้เป็นพยานหลักฐาน เพราะเขาเป็นฝ่ายที่ไปถึงที่เกิดเหตุได้เร็วกว่าฝ่ายอื่น”

(ทนาย, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

“คนที่ศึกษาหรือมีความรู้ เขาก็จะรู้ว่าวิธีพูดแบบใดจะทำให้ได้พยานหลักฐานและไม่กระทบ
ตัวผู้เสียหาย นอกจากความรู้ทฤษฎีเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ก็ควรจะพัฒนาทักษะ
ทางจิตวิทยาอย่างน้อยก็ขั้นพื้นฐาน เช่น การใช้คำพูด ซึ่งเป็นอีกสิ่งที่สำคัญ เพราะบางคนมุ่งแต่ทำ
ตามหน้าที่ จนลืมคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆในความเป็นจริง”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“สิ่งที่สะท้อนว่าพนักงานสอบสวนหลายๆคนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง เพราะว่า
บางเรื่องที่มีความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ยังมาถามทนายอัยการกันอยู่เลย ซึ่งในจุดนี้ถ้ามีการส่งเสริม
องค์ความรู้ข้างต้นอย่างจริงจัง ก็จะช่วยให้การทำคดีมีความเป็นรูปธรรม ก้าวหน้ามากขึ้น”

(ทนาย, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

**2) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1
เพื่อเอื้ออำนวยต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์**

ข้อมูลการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

“เห็นควรให้แก้ไขกฎหมายให้สามารถอ้างความจำเป็นให้ทำการตรวจพิสูจน์กับบุคคลที่
เกี่ยวข้องได้แม้บุคคลนั้นจะไม่ยินยอม เพื่อให้สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้
อย่างชัดเจน รูปคดีก็จบหน้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้น”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“เนื่องจากระบบกฎหมายของไทยเป็นระบบกล่าวหา จึงมุ่งเน้นการสืบสวนสอบสวนเพื่อ
ยืนยันความผิดของผู้ต้องหา จากฝั่งผู้เสียหาย จึงอาจหลงลืมหรือมองข้ามในส่วนของการหาเบาะแสจาก
ตัวผู้ต้องหา ทว่า กฎหมายไม่ได้มีข้อห้ามในการสืบสวนสอบสวนกับตัวผู้ต้องหาอย่างแน่ชัด ดังนั้น
หากปรับเปลี่ยนวิธีการจากที่มุ่งเน้นแต่เก็บวัตถุพยาน สืบพยานหลักฐานจากตัวผู้เสียหายเพียงอย่าง

เดียว เป็นการที่เก็บวัตถุดิบ และสืบทอดหลักฐานจากตัวผู้ต้องหาด้วยอีกทางเพื่อเพิ่มโอกาสในการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน อุดช่องโหว่ของรูปคดีได้มากขึ้น”

(ทนาย, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

“บางกรณีผู้ต้องหาบาดเจ็บ เช่น ถูกผู้เสียหายตอบโต้ ทบทำร้ายร่างกายจนเกิดร่องรอยฟกช้ำ บาดแผลถลอก ก็อาจมีโอกาสดำเนินการจากตัวผู้ต้องหาประกอบคดี แต่ส่วนมากมุ่งเน้นแต่ตัวผู้เสียหาย จึงอาจจะพลาดโอกาสดังกล่าวไป”

(ทนาย, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

“บางกรณีไม่ควรสอบปากคำต่อหน้าบิดา มารดา ผู้ปกครอง เนื่องจากจะไม่ได้ข้อเท็จจริงจากผู้เสียหาย”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

คดีรูปแบบนี้มักเป็นคดีปิด ไม่ค่อยเปิดเผยต่อสาธารณะ ที่จะต้องทำการสืบสวนสอบสวนในที่มืดซิด เปิดเผยรายละเอียดไม่ค่อยได้เพราะผู้เสียหายมักถูกตราหน้า ทั้งที่เป็นเหยื่อของการกระทำความผิด

ปัจจุบันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ถือเป็นพยานหลักฐานที่มีบทบาทมากในการค้นหาความจริงในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ และเป็นเครื่องมือในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย แต่วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นกลับถูกจำกัดด้วยข้อกำหนดเองในบางประการ ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจตรวจเก็บ DNA ได้เฉพาะจากผู้ต้องหาที่กระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปีและต้องได้รับความยินยอมเท่านั้น อันเป็นข้อจำกัดทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเพื่อนำมาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงเห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่การตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ในชั้นของพนักงานสอบสวน ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปตามความก้าวหน้าทางวิทยาการ โดยให้อำนาจพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจออกคำสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจพิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์ในการตรวจเก็บตัวอย่าง เลือด เนื้อเยื่อ ฯลฯ จากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ฯ โดยไม่ต้องกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำหรือขั้นสูงในความผิดที่ต้องสงสัยหรือถูก

กล่าวหา เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อมาประกอบสำนวนการสอบสวนในคดีความผิดทางเพศได้มากขึ้นและ ป.วิ.อ.มาตรา 131/1 วรรคสองนี้ ไม่ได้บัญญัติในเรื่องรูปแบบของความยินยอมให้ตรวจเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลเอาไว้ ซึ่งควรมีการบัญญัติแก้ไขในเรื่องรูปแบบความยินยอมของผู้ต้องหาว่า ต้องให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหานำเรื่องความยินยอมด้วยวาจามายกเป็นข้อต่อสู้ในชั้นศาลว่า ต้องยินยอมเพราะถูกพนักงานสอบสวนบังคับขู่เข็ญหลอกลวง ซึ่งจะเป็นผลให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น

3) ควรมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนส่งมอบคืนพื้นที่

ข้อมูลการสัมภาษณ์

“อย่างพวกคดีที่เป็นข่าว ไม่ว่าจะเป็นคดีข่มขืนแล้วฆ่า รุมโทรมแล้วทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บสาหัส บางคดีก็มีการทรมานก่อนฆ่าอย่างโหดเหี้ยม ผู้บังคับบัญชาระดับสูงก็ต้องเข้าไปตรวจพื้นที่ แม้จะสามารถกันพื้นที่ไม่ให้นักข่าวเข้าไปได้ แต่ส่วนมากเราจะมาไม่ทันห้ามบุคคลภายนอกเข้าไป เช่น มาถึงพื้นที่แล้วปรากฏว่ามีแม่บ้านเข้ามาทำความสะอาดสถานที่เกิดเหตุที่เป็นห้องพักชั่วคราวแล้ว หรือกรณีที่ญาติผู้เสียหายกับพรรคพวกจะเข้าไปดูหน้าผู้ต้องหาในขณะที่จับกุม ณ สถานที่เกิดเหตุ ทำให้ร่องรอยหลักฐานที่อาจพบได้ก็น้อยลงหรือสูญหาย หรือมีการปนเปื้อนการเก็บหลักฐานจึงยากลำบากกว่าเดิม ”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

สะท้อนให้เห็นได้ว่าสำหรับคดีความผิดทางเพศ สื่อมวลชนมักจะไม่ค่อยเป็นปัญหาเท่ากรณีบุคคลภายนอกเข้าไปรบกวนพื้นที่ที่เป็นสถานที่เกิดเหตุ เช่น แม่บ้านทำความสะอาด ญาติผู้เสียหาย เป็นต้น

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเปลี่ยนสภาพ มีการเพิ่มหรือถูกทำลายนั้น กรณีผู้บังคับบัญชาและสื่อมวลชน ควรจัดกันให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดเพื่อป้องกันไม่ให้ไปยุ่งเหยิงกับวัตถุพยานในที่เกิดเหตุได้ในส่วนของพนักงานสอบสวน ทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุจะต้องเดินทางไปที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งประสานงานเร่งรัดเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วเช่นกัน และเมื่อเดินทางไปถึงต้องปิดกั้นบริเวณที่เกิดเหตุ หากพบผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องให้นำออกไปจากสถานที่เกิดเหตุ และห้ามมิให้ผู้อื่นรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในแนวกันสถานที่เกิดเหตุ

จึงควรบัญญัติกฎหมายห้ามบุคคลอื่นซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ จนกว่าพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ร่วมกันตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้ว โดยมีบทกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนไว้สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันมิให้วัตถุพยานในที่เกิดเหตุถูกทำลายหรือมีการปนเปื้อน อันส่งผลเสียหายต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน

4) ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะความชำนาญในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุ การเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งถือเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวนให้เพียงพอกับภาระงาน จะทำให้การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศในชั้นสอบสวนเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

“ถ้าเป็นเรื่องเก็บหลักฐานที่จะเอาไปพิสูจน์ตัวตนหาคนผิด ก็น่าจะไปเพิ่มจำนวนคนในส่วนของพร. มากกว่า ก็อย่างที่พูดเมื่อกี้ว่า การเก็บหลักฐานที่เกิดเหตุถ้าจะให้สมบูรณ์แบบ มันก็ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมทั้งเรื่องคนและเครื่องมือ เครื่องมือพร้อมแต่ขาดคนก็ทำงานกันลำบาก”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

ฉะนั้น หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนและ

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่วิทยาการ พึงเสนอต่อรัฐเพื่อจัดสรรอัตรากำลังเพิ่มให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมาย

ในส่วนของพนักงานสอบสวนหญิง เป็นไปตามข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“ทุกวันนี้พนักงานสอบสวนหญิงมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ หลายๆครั้งจะ

สังเกตได้ว่าประชาชนที่เข้ามาแจ้งความ หรือให้การในการสอบสวนโดยเฉพาะคดีทางเพศก็จะมีท่าทางที่สะทกใจคุยกับพนักงานสอบสวนที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เลยคิดว่าการที่มีพนักงานสอบสวนหญิงช่วยในส่วนงานสอบสวนก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะทำให้สามารถรวบรวมพยานหลักฐาน โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องตรวจร่างกายเพื่อเก็บวัตถุพยานก็จะทำให้มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่จะสามารถนำไปประกอบรูปคดีได้มากขึ้น”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

5) ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านทรัพยากรสำหรับการปฏิบัติงานให้เพียงพอ

ข้อมูลการสัมภาษณ์

“เครื่องมือในการเก็บวัตถุพยานควรมีสภาพที่พร้อมใช้ตลอดเวลา ถ้าเป็นน้ำยาที่ใช้ก็ต้องไม่เสื่อมสภาพ เพื่อให้ผลการตรวจที่ออกมามีความแม่นยำเชื่อถือได้ อันนี้ก็ไม่ควรมองข้าม เพราะอุปกรณ์หรือเครื่องมือมันคือสิ่งที่ช่วยให้การทำงานมันสะดวกและคล่องตัว จะทำให้ได้ผลของงานมีคุณภาพด้วย”

(นายความ, สัมภาษณ์, สิงหาคม 2566)

“ระยะเวลาในการตรวจเก็บวัตถุพยานในคดีทางเพศค่อนข้างมีจำกัด และในบางครั้งอุปกรณ์ เครื่องมือ ยังมีไม่ครบครันเท่าของส่วนกลาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงจึงควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานทุกสำนักงานมีวิธีการในการตรวจเก็บวัตถุพยานที่มีมาตรฐานเท่ากัน และอำนวยความสะดวกในเรื่องของเครื่องมือที่ครบครันให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้สามารถทำการตรวจเก็บวัตถุพยานได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

(อัยการ, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

6) เน้นย้ำถึงความสำคัญเรื่องห่วงโซ่ของการครอบครองวัตถุพยาน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

“ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ประชาชนทั่วไปด้วย เช่น วิธีปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุ ว่าควรทำอะไร สิ่งไหนที่ต้องหลีกเลี่ยง เวลาตำรวจรวบรวมวัตถุพยานก็จะทำได้ง่าย สืบคดีได้รวดเร็วถูกต้อง มีประสิทธิภาพมากขึ้น”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

“เรื่องห่วงโซ่การครอบครองพยาน ควรเน้นย้ำให้แม่นยำ เพราะส่งผลกระทบต่อกระบวนการเก็บวัตถุพยาน ถ้าไม่แม่นยำ ก็จะทำให้เกิดปัญหาอย่างที่เคยพบเจอตั้งแต่ปัญหาเล็กน้อย อย่างชิ้นส่วนไม่ครบ แต่พอตรวจได้ แต่ก็ทำได้ช้า ไปจนถึงปัญหาใหญ่คือ ตัวอย่างสูญหาย ถูกทำลายจากเหตุตามธรรมชาติที่เราคุมไม่ได้ แต่เกิดจากความผิดพลาดในการเก็บตัวอย่าง”

(แพทย์นิติเวช, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

ตารางที่ 4 สรุปเปรียบเทียบประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ประเด็นปัญหา	แนวทางการแก้ไข
-ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	-ส่งเสริมองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจยิ่งขึ้นแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง -เน้นย้ำถึงความสำคัญเรื่องห่วงโซ่ของการครอบครองวัตถุพยาน
-ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล -ความร่วมมือจากตัวผู้เสียหายหรือผู้ดูแลผู้เสียหาย -ข้อจำกัดในการทำงานของแพทย์	-ควรมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 เพื่อเอื้ออำนวยต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
-การป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่บกพร่อง -สภาพดินฟ้าอากาศและระยะเวลาตามธรรมชาติหลังเกิดเหตุ	-ควรมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนส่งมอบคืนพื้นที่
-การขาดแคลนบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน	-ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
-งบประมาณสนับสนุนสำหรับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานไม่เพียงพอ	-ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านทรัพยากรสำหรับการปฏิบัติงานให้เพียงพอ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ 2) นำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ด้วยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการศึกษาภาคสนามเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 คน ซึ่งคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งได้แก่ 1) พนักงานสอบสวน 2) แพทย์นิติเวช 3) พนักงานอัยการ และ 4) ทนายความ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและข้อมูลที่ศึกษาได้จากการวิจัยเชิงเอกสารมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์และความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งในเชิงเหตุและผลเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ข้อสรุปและเสนอข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยจากศึกษาปัญหา อุปสรรค รวมถึงแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ สรุปได้ว่า ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ได้แก่

1. ความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาปัญหาความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะส่วนของพนักงานสอบสวน พบว่าส่วนของพนักงานสอบสวน กับ แพทย์นิติเวชที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพมาแล้วก็ตาม แต่ในส่วน of พนักงานอัยการ ทนายความ ยังขาดกระทั้งการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้ อีกทั้งขาดทักษะและความชำนาญในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทำงานวิทยาการในการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้เป็น

แนวทางในการสืบสวนสอบสวนและคลี่คลายคดีในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งการขาดความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ดังกล่าว จะทำให้การตรวจเก็บวัตถุพยานอาจทำได้ไม่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งอาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาลได้หรือตรวจเก็บวัตถุพยานได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นเสียหาย เสื่อมค่าจนไม่สามารถตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการในห้องปฏิบัติการได้ เป็นผลให้ขาดพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้พิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดทางเพศ

จากการวิเคราะห์เห็นควรว่า จำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เพื่อให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากลและครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้งทำให้ได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนมาประกอบสำนวนในคดีมากขึ้นและเกิดประสิทธิผลต่อการอำนวยความยุติธรรมได้อย่างดียิ่ง เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาในความผิดทางเพศในปัจจุบันได้ใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนและประสบผลสำเร็จในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายในหลายคดี ย่อมส่งผลให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุในคดีความผิดทางเพศเป็นไปอย่างถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ และหากสายอาชีพที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมีความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้ ทำให้การตรวจเก็บรวบรวมถึงกระบวนการรวบรวมวัตถุพยาน ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งนอกจากจะทำให้ได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบสำนวนคดีในความผิดทางเพศมากขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการอำนวยความยุติธรรมในคดีได้เป็นอย่างมาก

2. ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

จากการศึกษาปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคลพบว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกคำสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลได้เฉพาะในคดีที่ผู้ต้องหาต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี โดยต้องได้รับความยินยอมเท่านั้น ดังนั้น คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีลงมา พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนได้ และในเรื่องของความยินยอม กฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้ว่าจะด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเกิดปัญหาข้อโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีได้ว่า ยินยอมโดยถูกหลอกลวง ช่มชู้หรือทำร้ายร่างกาย อันเป็น

ข้อจำกัดทางกฎหมายที่ทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

ในคดีความผิดทางเพศได้มีประสิทธิภาพและมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ส่วนในสายอาชีพอื่น อันได้แก่ แพทย์นิติเวช พนักงานอัยการ และ ทนายความ นับว่า ได้รับผลกระทบกันคล้ายห้วงโซ่ โดยหากพนักงานสอบสวนถูกจำกัดอำนาจแล้ว เช่น การที่ไม่สามารถสังตรวจร่างกายหากผู้เสียหายไม่ยินยอม หรือ ไม่มีกฎหมายให้อำนาจตรวจร่างกายผู้ต้องหา แพทย์นิติเวชก็จะไม่สามารถทำการตรวจร่างกายใดๆได้หากผู้เสียหายไม่ยินยอมหรือไม่มีคำสั่งจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความก็ไม่มีอำนาจในการสังตรวจเนื่องจากกฎหมายบัญญัติขอบเขตที่ชัดเจนแค่ในส่วนการให้อำนาจเพียงพนักงานสอบสวน หากพนักงานอัยการ หรือ ทนายความสั่งการ อาจขัดต่อกฎหมายและส่งผลกระทบต่อความชอบด้วยกฎหมายของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานได้

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค แล้ว ผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ไข อ้างอิงจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ที่เป็นกฎหมายหลักของการระบุขอบเขตอำนาจ ที่มีเพียงในส่วนของพนักงานสอบสวน โดยแยกย่อยตามสายอาชีพ ดังต่อไปนี้

1) พนักงานสอบสวน

ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพิ่มอำนาจให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ตรวจตีเอ็นเอจากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญาทุกประเภทไม่ว่าจะมีอัตราโทษต่ำหรือโทษสูง ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ มาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดทางเพศได้อย่างรวดเร็ว และครอบคลุมความผิดทุกอัตราโทษ เนื่องจากพนักงานสอบสวนนับว่าเป็นต้นทางของห้วงโซ่ในกระบวนการยุติธรรม สามารถเข้าถึงตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีได้รวดเร็วกว่าบุคลากรอื่น เช่น ต้องทำการสอบสวนผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาก่อนจะส่งตัวให้แพทย์นิติเวช หากพนักงานสอบสวนสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายในการเก็บวัตถุพยานเบื้องต้นได้ ก็จะส่งผลให้การเก็บวัตถุพยานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดปัญหาเรื่องระยะเวลาที่เชื่อมโยงกับความเสื่อมสภาพของวัตถุพยาน

2) แพทย์นิติเวช

ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพิ่มอำนาจให้แพทย์นิติเวชมีอำนาจในการตรวจตีเอ็นเอจากร่างกายผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีอาญาทุกประเภท โดยสามารถอ้างเหตุความจำเป็น เนื่องจากแพทย์นิติเวชก็สามารถนับว่าเป็นพยานประเภทพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วน

สำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการรับฟังพยานในชั้นพิจารณาต่อไป หากขอบเขตอำนาจของแพทยนิติเวชมีมากขึ้น ส่งผลอำนวยความสะดวกในการเก็บวัตถุพยานเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) พนักงานอัยการ

ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพิ่มอำนาจให้พนักงานอัยการเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานสอบสวน ในการพิจารณาสั่งให้มีการตรวจและรวบรวมพยานหลักฐานจากตัวผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดทางเพศเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดปัญหาเรื่องระยะเวลาที่เชื่อมโยงกับความเสื่อมสภาพของวัตถุพยาน รวมทั้งลดโอกาสผิดพลาดหรือการตกหล่นของพยานหลักฐานอื่นๆ หลังจากการตรวจของพนักงานสอบสวนและหรือแพทยนิติเวช เพื่อความสมบูรณ์ของกระบวนการยุติธรรม

4) ทนายความ

ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพิ่มอำนาจให้ทนายความเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานสอบสวน ในพินิจหรือพิสูจน์การตรวจและรวบรวมพยานหลักฐานจากตัวผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีความผิดทางเพศเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดโอกาสผิดพลาดหรือการตกหล่นของพยานหลักฐานอื่นๆ หลังจากการตรวจของพนักงานสอบสวนและหรือแพทยนิติเวชหรือการพิจารณาข้อเท็จจริงจากการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานอัยการ เพื่อความสมบูรณ์ของกระบวนการยุติธรรม

3. การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

จากการศึกษาปัญหาการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุพบว่า เมื่อมีคดีอาญาในความผิดทางเพศเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดร่วมทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานสอบสวนในคดีได้ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี การ

ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่ต่อเนื่องตั้งแต่หลังเกิดเหตุ จนกระทั่งพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือวิทยาการจังหวัดเดินทางไปถึงที่เกิดเหตุ จะทำให้พยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุได้รับความเสียหาย เกิดการปนเปื้อนหรือเสื่อมค่าในลักษณะที่ไม่สามารถส่งตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการในห้องปฏิบัติการได้ นอกจากนี้วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์บางประเภทอาจสูญหายหรือถูกทำลาย เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง การตรวจสถานที่เกิดเหตุที่ไม่มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่องนี้ จะทำให้การแปลผลการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ได้มานั้นเกิดความผิดพลาดคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับตัวบุคคลผู้ต้องสงสัย อันส่งผลต่อการวิเคราะห์รูปคดี ขาดความน่าเชื่อถือในพยานหลักฐานที่ได้มาและอาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาลได้

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาแล้ว เห็นว่าควรหาทางออกด้วยการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนส่งมอบคืนพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญว่าควรมีการบัญญัติกฎหมายห้ามบุคคลอื่นซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุเนื่องจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ นั้น พบว่า ส่วนใหญ่มาจากการที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้เข้าไปภายในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังการเกิดเหตุก่อนที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและพนักงานสอบสวนจะเดินทางไปถึงและควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ถือเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจเก็บวัตถุพยานให้ถูกต้องสมบูรณ์อีกด้านหนึ่ง

4.ด้านอื่นๆที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสืบสวนสอบสวน

4.1) การขาดบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน

จากการศึกษาปัญหาด้านบุคลากรพบว่า เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมีจำนวนไม่เพียงพอกับภาระงานที่พนักงานสอบสวนร้องขอให้ร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุที่เพิ่มมากขึ้น การขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศเนื่องจากเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงด้านของพนักงานสอบสวนหญิงที่มีไม่เพียงพอกับปริมาณคดีความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีจำนวนมาก ทำให้อาจเกิดข้อผิดพลาดตกหล่นเนื่องจากคดีความเกี่ยวกับเพศเป็นคดีที่มีความละเอียดอ่อนสูงกว่าคดีประเภทอื่น จำเป็นต้องอาศัยความละเอียดอ่อนในการสืบสวนสอบสวนมากกว่าปกติ และในบางกรณีการขาดแคลนพนักงาน

อัยการที่จะดำเนินการในส่วนของการสืบพยานหลักฐานต่อจากพนักงานสอบสวนก็จะทำให้คดีความล่าช้า ใช้เวลาดำเนินการมากขึ้น

โดยแนวทางแก้ไขเพิ่ม คือ การเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งพนักงานสอบสวนหญิงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่นๆเพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเนื่องจากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะและความชำนาญเฉพาะทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุ การรวบรวมวัตถุพยานอย่างถูกวิธีจะทำให้วัตถุพยานและหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มานั้นเกิดประสิทธิผลต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในการพิจารณาคดีในชั้นศาลจึงควรเพิ่มจำนวนบุคลากรในส่วน of เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อหรือเกิดความเสียหายต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน นอกจากนี้การที่มีพนักงานสอบสวนหญิงปฏิบัติงานมากขึ้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพส่วนของรายละเอียดการสอบสวน ที่สร้างความพึงพอใจแก่ตัวผู้เสียหายกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีโอกาสได้คำให้การ รวมถึงสามารถดำเนินการที่เป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้มากขึ้น

4.2) ความร่วมมือจากตัวผู้เสียหายหรือผู้ดูแลผู้เสียหาย

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ปัจจุบันกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ตรวจดีเอ็นเอจากร่างกายผู้ต้องหา ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเท่านั้น

แนวทางแก้ไข คือ การปรับเนื้อหาของตัวบทกฎหมายให้พนักงานสอบสวน หรือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่น มีอำนาจในการตรวจตัวผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่มีการบังคับว่าการตรวจนั้นจะต้องผ่านการยินยอมจากตัวผู้ถูกตรวจก่อนเสมอไป พิจารณาตามความเหมาะสม โดยสามารถอ้างเหตุจำเป็นในการรวบรวมพยานหลักฐาน และไม่ใช้การใช้กำลัง บังคับขู่เข็ญ หรือ ล่อลวงให้มีการตรวจเกิดขึ้นเกินความจำเป็น

4.3) ข้อจำกัดในการทำงานของแพทย์

ข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ทั้งในทางกฎหมายที่ต้องเป็นไปตามหลักความยินยอมแล้ว ยังต้องเป็นไปตามหลักห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน และแนวทางการตรวจในกรณีความผิดเกี่ยวกับเพศในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดี ทว่าปัจจุบันยังประสบปัญหา เนื่องจากหลายท่านยังขาดองค์

ความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำ หรือการตระหนักถึงความสำคัญ ที่ส่งผลกระทบต่อความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ในการรวบรวมวัตถุดิบเพื่อนำไปเป็นพยานหลักฐานให้ถูกต้องตามหลักดังกล่าวข้างต้น

ดังนั้น ควรเน้นย้ำถึงความสำคัญในเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุดิบ และควรมีการออกกฎหมายควบคุม ตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน แพทย์นิติเวชต้องตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุดิบ เป็นอย่างมาก ต้องระมัดระวังไม่ให้ขาดช่วงก่อนที่จะนำวัตถุดิบส่งตรวจพิสูจน์ทางวิชาการในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้วัตถุดิบทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้มานี้ สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีได้ในชั้นพิจารณาสรุปสำนวนมีความเห็นทางคดีของพนักงานสอบสวนและการมีคำสั่งทางคดีของพนักงานอัยการ ตลอดจนการวินิจฉัยชี้ขาดพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีของศาล จึงเห็นควรให้มีการออกกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและรับช่วงต่อการครอบครองวัตถุดิบทางนิติวิทยาศาสตร์โดยไม่ขาดตอน ตั้งแต่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งร่วมปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุจนกระทั่งนำไปสู่การตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด จะทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้ในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ควรมีการออกกฎหมายควบคุม ตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือแพทย์นิติเวช จะต้องบรรยายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ตามหลักมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้สำหรับการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ประเภทนั้นๆ อย่างเคร่งครัด เพื่อลดปัญหา ความผิดพลาดและช่องโหว่ที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยลง จนถึงหมดไป

4.4) ด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงาน

จากการศึกษาปัญหาด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานพบว่า ยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้และเครื่องมือทางวิชาการต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นที่พนักงานสอบสวนต้องใช้

ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ ทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถตรวจเก็บวัตถุดิบในที่เกิดเหตุได้เอง ต้องรอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาทำการตรวจเก็บ และกว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเดินทางมาถึงหรือกว่าการดำเนินการจะถึงพนักงานอัยการ

หน่วยความวัดอุทยานบางอย่างอาจเสื่อมสภาพไปด้วยเหตุจากสภาพแวดล้อมหรือระยะเวลา ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนในคดีได้

จึงเห็นควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านทรัพยากรสำหรับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอ

4.5) สภาพดินฟ้าอากาศและระยะเวลาตามธรรมชาติหลังเกิดเหตุ

ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินี้อาจเกิดได้หลายสาเหตุ เช่น จากฝนที่ตกลงมาทำให้เกิดการชะล้าง การพัดพาโดยกระแสลมตามธรรมชาติ สาเหตุอันเกิดจากสภาพภูมิอากาศเหล่านี้จะทำลายร่องรอยต่าง ๆ ที่เป็นพยานหลักฐานสำคัญในที่เกิดเหตุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แนวทางการแก้ไขจึงมักจะเป็นแนวทางที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ โดยเบื้องต้นให้ยึดหลักการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างเคร่งครัด ต่อเนื่อง และใช้องค์ความรู้ ทักษะ ความชำนาญของตัวพนักงานสอบสวนกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อลดความผิดพลาดอันเกิดจากปัญหาที่สุดวิสัยที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ดังกล่าว

4.6) ความรู้ความเข้าใจที่ผิดพลาด หรือขาดหายไปของประชาชน

นอกเหนือจากตัวบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนแล้ว ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนโดยตรง แต่มีความเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา โดยเฉพาะเมื่อตกเป็นฝ่ายผู้เสียหายแล้ว การที่ไม่ทราบข้อควรปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อเกิดเหตุความผิดเกี่ยวกับเพศ จะส่งผลกระทบในแง่ร้ายแก่การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่จะสามารถนำไปเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อดำเนินคดีความผิดทางเพศในชั้นสอบสวน ไปจนถึงการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีต่อไปที่อาจถูกปิดกั้นหรือไม่ควรแก่การรับฟังได้ หากความเข้าใจที่ผิดพลาด หรือขาดหายไปนั้นมีส่วนทำให้ร่องรอยพยานหลักฐานสูญหาย ถูกทำลายหรือปนเปื้อน

จึงเสนอแนวทางแก้ไข คือ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ให้ประชาชนทราบถึงข้อปฏิบัติเมื่อมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศเกิดขึ้น เช่น เมื่อเกิดเหตุขึ้น ขั้นตอนเบื้องต้นควรปฏิบัติอย่างไร หรือ การระบุแนะนำว่าพยานชนิดใด ประเภทใด ที่สามารถนำไปใช้และมีส่วนช่วยในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานเพื่อยืนยันตัวผู้กระทำความผิด เป็นต้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องครบถ้วน รวมถึงเพิ่มโอกาสในการค้นพบ รวบรวม นำพยานหลักฐานไปใช้ในการไขคดีต่อไป

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ” ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัญหาซึ่งได้มาจากการ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย สามารถอภิปรายผลจากประเด็นปัญหาและแนวทางการ แก้ไข แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ตั้งแต่ พนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช ไปจนถึงพนักงานอัยการ และทนายความ เป็นสิ่งที่มีผลเชื่อมโยงกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของบุคลากรตามกฎหมาย พบว่า พยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ที่พบในสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดทางเพศมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้เป็น แนวทางในการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่กฎหมายให้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131 และการที่พนักงานสอบสวนจะสามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่เกิดเหตุเพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ทาง วิทยาศาสตร์ให้มีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ประการใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจ ในองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนเป็นสำคัญ ทว่าในปัจจุบันพบว่า พนักงาน สอบสวนเองก็ยังขาดตกบกพร่องในส่วนสำคัญเหล่านี้ หรือในกรณีอื่นๆ เช่น พนักงานอัยการ ทนายความ ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดและให้อำนาจที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ที่พบในสถานที่เกิดเหตุโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจที่มีส่วนช่วยในการสืบคดี จากการรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าว

เหตุเนื่องจากการสัมภาษณ์พบว่า สภาพปัญหาในการดำเนินการเก็บรวบรวม พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศนั้น พนักงานสอบสวน แพทย์นิติเวช หรือ พนักงานอัยการ ทนายความ ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างถ่องแท้ มี ความรู้ ทักษะ และความชำนาญไม่มากพอสำหรับการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานนิติวิทยาศาสตร์ให้ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

2) จากประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 บทที่ 2 ว่าด้วยเรื่องการสืบสวนและตรวจที่เกิดเหตุระบุไว้ว่า เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นจำเป็นจะต้องมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจที่เกิดเหตุเอง เว้นแต่คดีสำคัญที่เห็นว่ามีร่องรอยหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถพิเศษของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ให้แจ้งเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเพื่อดำเนินการต่อไป

3) แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศ และการจัดทำเอกสารทางคดีของแพทย์ที่มีหน้าที่ในการตรวจชั้นสูตร ตั้งแต่ส่วนของข้อเท็จจริงทางกายภาพ ภายนอก ภายใน สภาพจิตใจที่ส่วนใหญ่จะเป็นทางฝั่งผู้เสียหาย ให้ระบุเท่าที่จำเป็น เช่น ครบที่เป็นพยานหลักฐานได้ อาการทางจิตที่มีนัยยะสำคัญ และในส่วนของการให้ความเห็นทั่วไป จะไม่ให้แพทย์ใช้คำว่า ช่มชืด แต่จะให้ใช้คำว่า มีการล่วงล้ำแทน (ที่มา: สำนักงานบริหารการสาธารณสุข , 2557 :261-269)

4) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน พบว่า เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในทางคดีและเป็นประโยชน์ในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดหรือพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหานั้น การเก็บวัตถุพยานจากที่เกิดเหตุควรเก็บให้ได้มากที่สุด เพราะบางครั้งสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ทำให้ไม่สามารถกลับไปเก็บวัตถุพยานเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะเมื่อส่งคืนสถานที่เกิดเหตุแล้ว (ที่มา: นพคุณ กิริติการกุล, 2553: 92-96)

ดังนั้นเมื่อมีความผิดเกี่ยวกับเพศ เช่น มีการทำร้ายร่างกาย กระทำชำเรา หรือการกระทำอื่นใดและพบร่องรอยในที่เกิดเหตุ ด้วยเหตุผลสำคัญคือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งมีอยู่หลายสาขาอย่างถ่องแท้ แม้จะมีความรู้ในหลักการเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐานและความรู้ด้านกฎหมายที่สามารถระบุได้ว่าเป็นคดีที่กระทำความผิดฐานใด หรือเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่ในเรื่องของการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อนำส่งตรวจพิสูจน์ หรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นทั้งในเรื่องของการคัดกรอง การคัดแยกวัตถุพยานและการตรวจเก็บวัตถุพยานที่ถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากลของการตรวจเก็บวัตถุพยานแต่ละประเภท แม้จะผ่านการอบรมหรือ

ศึกษามาบ้าง แต่ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องดังกล่าว ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐาน ในบางคดีต้องนำองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์หลายสาขามาบูรณาการร่วมกัน อีกทั้งยังขาดทักษะและความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาการในการตรวจเก็บวัตถุพยานเหล่านั้น โดยเฉพาะวัตถุพยานประเภทสารคดีหลังต่าง ๆ ที่ต้องใช้ทักษะและความชำนาญในการตรวจเก็บที่ถูกต้อง

โดยแนวทางการแก้ไข คือ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดทางเพศ ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนจึงมีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดี และแม้ตามปกติการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่เกิดเหตุเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเป็นผู้ร่วมทำการตรวจเก็บกับพนักงานสอบสวนผู้ร้องขอในฐานะที่เป็นผู้มีทักษะและความรู้ทางวิทยาการทางด้านดังกล่าวโดยตรงก็ตาม แต่บางครั้งอุปสรรคอาจเกิดขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุล่าช้าหรือมีบุคคลากรที่ไม่เพียงพอ ย่อมเกิดความเสียหายจากการที่วัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในที่เกิดเหตุมีการเสื่อมสภาพหรือถูกกลบเกลื่อนไป หากพนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และหมั่นฝึกฝนจนเกิดทักษะ ก็จะสามารถทำการตรวจเก็บได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง อีกทั้งยังทำให้พนักงานสอบสวนสามารถใช้ดุลพินิจได้ว่าพยานหลักฐานชิ้นใดมีความสำคัญหรือมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์ความผิดมากน้อยเพียงใด ทำให้ไม่ละเลยหรือมองข้ามพยานหลักฐานสำคัญในที่เกิดเหตุที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อรูปคดี ทั้งนี้เพราะการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ สิ่งสำคัญที่สุดคือจะต้องมี “พยานหลักฐาน” เพื่อพิสูจน์ผลแห่งการกระทำนั้นให้ชัดเจน และเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับสนธิยา รัตนธารส (2012) ได้กล่าวว่าในคดีอาญาการสอบสวนเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

จึงถือได้ว่าการสอบสวนนั้น ถือเป็นหัวใจของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากประสิทธิภาพแห่งการฟ้องร้องคดีขึ้นอยู่กับ การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนอย่างมีประสิทธิภาพ และในส่วนของบุคลากรอื่น ไม่ว่าจะเป็นแพทย์นิติเวช พนักงานอัยการหรือทนายความ

ก็ย่อมส่งผลในการลดช่องโหว่ และช่วยส่งเสริมให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม

2. ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

ผลการวิจัยพบว่าข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าวมักมีความเชื่อมโยงกับหลักความยินยอมของตัวผู้เสียหายรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง

2.1) กรณีพนักงานสอบสวนและแพทย์นิติเวชนั้น ไม่สามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนในคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่สามปีลงมาได้ หากอ้างอิงและยึดตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 เป็นหลัก ในกรณีที่จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ทำให้การแสวงหาพยานวัตถุจากร่างกายบุคคลซึ่งเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดได้อย่างชัดเจนถูกจำกัดในวงแคบ ไม่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียหาย ซึ่งหากเปรียบเทียบกับบทบัญญัติตาม ป.วิ.อ. 244/1 ซึ่งกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาที่มีโทษจำคุกได้ โดยไม่ได้จำกัดอัตราโทษไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทอง เดชใด (2009) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจสอบความจริงของการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์” ได้สรุปว่า บทบัญญัติตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 ยังไม่เหมาะสมเนื่องจากความผิดทางอาญาบางประเภทมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี แต่เป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยการตรวจทางวิทยาศาสตร์ ข้อจำกัดดังกล่าวอาจทำให้เกิดอุปสรรคในการค้นหาความจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเทพนฤทธิ์ พิพิมาย ได้วิจัยเรื่อง อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานที่พบว่า อำนาจของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีข้อจำกัดในการค้นหาความจริงเอจากตัวร่างกายผู้เสียหายและผู้ต้องหา

2.2) หลักความยินยอมในทางอาญาของผู้เสียหาย กรณีที่ต้องมีการตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นการที่ผู้เสียหายได้สละประโยชน์ที่กฎหมายให้คุ้มครองแก่บุคคลที่ได้รับผลร้ายไว้และยอมให้มีการกระทำที่อาจเกิดความเสียหายต่อตนเองได้ โดยกรณีของการให้ความยินยอมในตรวจเก็บวัตถุพยานหรือการกระทำใดๆเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นับเป็นความยินยอมของผู้เสียหายที่เป็นเหตุให้ผู้กระทำ(บุคลากรผู้ทำการ)มีอำนาจกระทำได้ (เกตุสุริยา, 2015)

หลักการยินยอมจะมีผลเมื่อมีการแสดงออกให้สามารถรับรู้ได้ว่ามีความยินยอมดังกล่าวเกิดขึ้น โดยอาจจะออกมาในรูปแบบที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการบอกด้วยปากเปล่าหรือการเขียน หรือ โดยปริยาย เช่น ไม่ขัดขืนยอมนั่ง/นอนให้แพทย์ทำการตรวจร่างกาย ทว่าหากจะครบองค์ประกอบและถือเป็นสาระสำคัญตัวผู้ที่ถูกตรวจจะต้องทราบรายละเอียดดังกล่าวด้วย การให้ความยินยอมจึงจะสมบูรณ์ (สทิตร์เรื่องชัย, 2014)

2.3) ปัจจุบันยังไม่มี การส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมจากพนักงานอัยการ หน่วยงาน หรือบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนในคดีเกี่ยวกับเพศ จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ ได้จำกัดประเภทคดีที่ต้องจัดให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการอยู่ร่วมด้วยในการสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี

2.4) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 พบว่า พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ หากได้มาด้วยวิธีการที่มีชอบด้วยกฎหมาย ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้นเช่น พยานหลักฐานที่ได้มาจากการขู่เข็ญหรือใช้กำลังบังคับให้ผู้ต้องหายินยอมในการตรวจเลือด น้ำลาย อสุจิ หรือตรวจปัสสาวะ เป็นต้น

ซึ่งผู้วิจัยโดยเห็นว่าแนวทางการแก้ไข ได้แก่ การนำป.วิ.อ. 244/1 มาประยุกต์ใช้เป็นหลักในการกำหนดขอบเขตอำนาจในการตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชั้นสอบสวนในคดีอาญาแทน หรือ ปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ให้เอื้ออำนวยต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาก รวมทั้งควรมีการบัญญัติแก้ไขในเรื่องรูปแบบความยินยอมของผู้ต้องหาว่า ต้องให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหาหน้าเรื่องความยินยอมด้วยวาจามาเป็นข้อต่อสู้ในชั้นศาลว่า ต้องยินยอมเพราะถูกพนักงานสอบสวนบังคับขู่เข็ญหลอกลวง ซึ่งจะเป็นผลให้ศาลไม่ รับฟังพยานหลักฐานนั้น

3. การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศจากสถานที่เกิดเหตุ นั้น โดยส่วนใหญ่มาจากความไม่รู้ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไปหรือแม้กระทั่งตัวเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเองก็ตามที่ได้กระทำการใด ๆ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่จะทำให้พยานหลักฐานสำคัญในสถานที่เกิดเหตุได้รับความ

เสียหาย ถูกทำลายหรือทำให้เกิดการปนเปื้อนของวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ และพบว่าผู้ที่เดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุหลังจากเกิดเหตุก่อนที่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเดินทางไปถึงได้แก่ เจ้าหน้าที่มูลนิธิต่าง ๆ ที่ต้องการช่วยเหลือผู้ที่ประสบเหตุ สื่อมวลชนที่ต้องการรายงานเหตุการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อให้สังคมได้รับรู้ข่าวสาร

ผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่ต้องกำกับติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ เป็นต้น หากไม่มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนกว่าพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ร่วมกันตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้วนั้น พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ตรวจเก็บได้จะขาดความน่าเชื่อถือ หรือไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยในชั้นศาลได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สีนลอยมา ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้สรุปว่า ส่วนใหญ่เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นในพื้นที่ ผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ที่ไปถึงจุดเกิดเหตุในลำดับต้น ๆ ดังนั้นจึงไม่ควรเข้าไปทำลายหรือเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุเสียเอง รวมทั้งควรกำชับให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการรวบรวมวัตถุพยานอย่างถูกวิธี ซึ่งจะทำให้วัตถุพยานและหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในที่เกิดเหตุไม่ถูกทำลายจนได้รับความเสียหาย และจะเป็นพยานหลักฐานชิ้นสำคัญที่นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล มีความสอดคล้องกับสุรนาท วงศ์พรหมชัย ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา” ซึ่งได้สรุปว่า การที่จะได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ดีได้นั้นประชาชนทั่วไปที่ประสบเหตุอาชญากรรม และเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ที่จะต้องพยายามรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ให้ดี แล้วรอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการเข้าตรวจเก็บวัตถุพยานเพื่อที่จะได้วัตถุพยานที่ถูกต้องและสมบูรณ์ในการที่พนักงานสอบสวนใช้ประกอบสำนวนสอบสวนส่งให้อัยการมีคำสั่งฟ้องและให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีและสอดคล้องกับเทพนฤทธิ์ พิพิมาย ได้สรุปว่าพนักงานสอบสวนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุ จึงไม่ค่อยควบคุมและรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้เท่าที่ควร

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงสภาพ มีการเพิ่มหรือถูกทำลาย ควรมีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเคร่งครัดและต่อเนื่องจนส่งมอบคืนพื้นที่ กรณีผู้บังคับบัญชาและสื่อมวลชน ควรจัดกันให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดเพื่อป้องกันไม่ให้ไปยุ่งเหยิงกับวัตถุพยานในที่เกิดเหตุได้ในส่วนของพนักงานสอบสวน ทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุจะต้องเดินทางไปที่เกิดเหตุโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งประสานงานเร่งรัดเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อ

ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยเร็วเช่นกัน และเมื่อเดินทางไปถึงต้องปิดกั้นบริเวณที่เกิดเหตุ หากพบผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องให้รีบออกไปจากสถานที่เกิดเหตุ และห้ามมิให้ผู้อื่นรวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในแนวกันสถานที่เกิดเหตุ

ดังนั้น ควรมีการบัญญัติกฎหมายห้ามบุคคลอื่นซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ จนกว่าพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ร่วมกันตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้ว โดยมีบทกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันมิให้วัตถุพยานในที่เกิดเหตุถูกทำลายหรือมีการปนเปื้อน อันส่งผลเสียต่อการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน

การบัญญัติกฎหมายกำหนดโทษทางอาญาผู้ที่ไม่มีความอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ จะทำให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานสามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศจากที่เกิดเหตุได้โดยสมบูรณ์ ไม่มีการปนเปื้อน เกิดการเสื่อมสภาพหรือถูกกลบเกลื่อนไป อันจะส่งผลให้ได้ผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการจากห้องปฏิบัติการที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ซึ่งตาม ป.วิ.อ.มาตรา 137 ให้อำนาจพนักงานสอบสวนขณะทำการอยู่ในบ้านเรือนหรือสถานที่อื่น ๆ มีอำนาจสั่งไม่ให้ผู้ใดออกไปจากที่นั้น ๆ ชั่วเวลาเท่าที่จำเป็น แต่ยังไม่มียกเว้นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจสำหรับการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรนาท วงศ์พรหมชัย ได้เสนอว่า ควรมีมาตรการปกป้องสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นหัวใจของการสืบสวนสอบสวนคดี และเป็นศูนย์รวมของวัตถุพยานเพื่อคุ้มครองพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มิให้เสียหายถูกทำลาย และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สีนลอยมา (2556: 190) ที่กล่าวว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุปฏิบัติหน้าที่ประจำแต่ละสถานีตำรวจ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ หากเกิดเหตุการณ์ไม่สงบขึ้นในเขตพื้นที่จะได้เข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องอยู่ในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4. ปัจจัยอื่นๆที่เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน

ปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดทางเพศนอกจากที่ได้นำเสนอมาข้างต้นแล้วนั้น จากการศึกษาวิจัยได้ข้อค้นพบในประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเก็บรวบรวม พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ฯ ดังนี้

4.1) การขาดแคลนบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

โดยความเป็นมาของพนักงานสอบสวนหญิง มีที่มาเดิมที่ก่อนหน้าพ.ศ.2536 ข้าราชการในตำแหน่งพนักงานสอบสวนถูกจำกัดให้เป็นงานของผู้ชายเท่านั้น ต่อมาเมื่อมูลนิธิเพื่อนหญิงได้ประสานงาน ยื่นข้อเสนอต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้จัดหาพนักงานสอบสวนหญิง เพื่อรับผิดชอบคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ทว่าในปัจจุบันก็ยังพบว่า มีความขาดแคลนในส่วนดังกล่าว

ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความผิดทางเพศนั้น ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นไปที่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้อย่างถูกต้อง แม่นยำและเชื่อถือได้ ดังนั้นการตรวจเก็บวัตถุพยานในคดีความผิดทางเพศซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดมาตรวจเก็บวัตถุพยานร่วมกับพนักงานสอบสวนได้ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัด จึงเป็นบุคลากรผู้สนับสนุนงานด้านการสอบสวน เพราะต้องปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุตามที่พนักงานสอบสวนร้องขอ จากการสัมภาษณ์พบว่า ภาระงานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในด้านวิทยาการที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นไม่สัมพันธ์กับอัตรากำลังที่มี โดยเฉพาะในต่างจังหวัดเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดมีน้อย พนักงานสอบสวนจึงต้องทำการตรวจเก็บวัตถุพยานเองซึ่งอาจทำได้ไม่สมบูรณ์ และในกรณีร้องขอให้เจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดร่วมตรวจเก็บวัตถุพยานกว่าเจ้าหน้าที่วิทยาการจะเดินทางมาถึงที่เกิดเหตุใช้เวลาานาน วัตถุพยานบางอย่างอาจเสียหายหรือเสื่อมสภาพไปตามสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่พบว่าในการตรวจสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนจะเข้าเวรตามผลัดอยู่แล้ว แต่ผู้สนับสนุนงานสอบสวน เช่น เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ยังขาดแคลน ปัญหาเรื่องการล่าช้าในการรอผลตรวจพิสูจน์อาจเป็นเพราะมีบุคลากรที่จำกัด (ประเสริฐกิตติศิริ, 2016)

แนวทางแก้ไข คือ ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งพนักงานสอบสวนหญิงและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ประเสริฐกิตติสิริ, 2016) ศึกษาวิจัยเรื่อง”ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาญา” พบว่า เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานซึ่งเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวนมีจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนยังขาดทักษะและไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์เท่ากับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน การขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ

ในส่วนของพนักงานสอบสวนหญิง ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (สิ้นลอยมา, 2000) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชน ผู้ใช้บริการต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนหญิง” ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อทราบความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนหญิง พบว่า ประชาชนร้อยละ 90.6 เห็นว่าพนักงานสอบสวนหญิงสามารถทำงานได้ดีเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนชาย และจากผลการประเมินความคิดเห็นของประชาชนที่มาใช้บริการ พึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนหญิงโดยเฉพาะ การใช้กิริยาจาสุภาพ ซื่อสัตย์สุจริต ตรงเวลา และ ร้อยละ 99.5 เห็นว่าควรจัดให้มีพนักงานสอบสวนหญิงในทุกสถานี และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องร้อยละ 100 เห็นว่าควรเพิ่มจำนวนพนักงานหญิงประจำสถานีตำรวจเพื่อบริการประชาชน

ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนใช้ดุลพินิจร้องขอแจ้งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกลางหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดเป็นผู้ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานสอบสวน เนื่องจากปัจจุบันคดีอาญาในความผิดทางเพศมีความจำเป็นที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์การกระทำผิดและถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนยังขาดทักษะและไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์เท่ากับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการซึ่งมีทักษะในด้านนี้โดยตรง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมลพัชร ประเสริฐกิตติสิริ พบว่าการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎหมาย เมื่อคดีขึ้นสู่ศาลก็จะถูกยกฟ้องจากการขาดพยานหลักฐานอันนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม จึงควรมีการเพิ่มอัตรากำลังในส่วน of เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น

4.2) ความร่วมมือจากตัวผู้เสียหายหรือผู้ดูแลผู้เสียหาย

นอกจากความยินยอมตามกฎหมายว่าด้วยหลักความยินยอมแล้ว ยังมีส่วนของความร่วมมือที่เชื่อมโยงกันทั้งด้านคำให้การ รวมถึงความรู้ความเข้าใจผิดๆหรือบกพร่องไปบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน ไปจนถึงกระทบต่อน้ำหนักของพยานหลักฐานในคดี

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) โดยหากเป็นความผิดอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา 133 ทวิ ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องร้องขอ พนักงานสอบสวนจึงจะอยู่ในบังคับที่ต้องจัดให้มีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบปากคำ นอกจากนี้ยังต้องจัดให้มีการสอบปากคำในสถานที่ที่เหมาะสม สำหรับเด็กแยกเป็นสัดส่วนต่างหากจากผู้ใหญ่ รวมทั้งต้องแจ้งสิทธิ ให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็ก และแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอและพนักงานอัยการทราบด้วย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวเป็นการผลักระให้เด็กซึ่งยังอ่อนวัยและด้อยประสบการณ์เป็นผู้ตัดสินใจที่จะปกป้องสิทธิของตนเองแทนที่จะเป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่จะเป็นฝ่ายดำเนินการให้ และในบางครั้งข้อปฏิบัติในส่วนนี้มักถูกละเลย บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่อาจให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กในคดีอาญาได้อย่างเต็มที่ และผลของการที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติไม่ถูกต้องตามมาตรา 133 ทวิ คือทำให้คำให้การของเด็กนั้นไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามมาตรา 226 แต่ไม่มีผลกระทบถึงการสอบสวนของพนักงานสอบสวน (หาญเทอดพงษ์ชัย, 2020)

2) หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226/1 พบว่าพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ อาจเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสารหรือพยานบุคคล แต่พยานดังกล่าวต้องไม่เกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หรือมิชอบด้วยประการอื่น

ควรมีการแก้ไขปรับปรุง ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 โดยไม่จำกัดอัตราโทษในความผิดที่ต้องการหา เช่นเดิม เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้กว้างขวางขึ้นตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจของพนักงานสอบสวนในการดำเนินการตรวจเก็บพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีความผิดทางเพศ หากไม่จำกัดอัตราโทษในความผิดที่ต้องการหาเช่นเดิมน่าจะเป็นผลให้พนักงานสอบสวนสามารถแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาความผิดทางเพศได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น และด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าทางวิทยาการ กฎหมายที่บังคับใช้ในสังคมควรมีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องและเท่าทันกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับธนพร วุฒิกรวิภาค, 2002 ; เทพนฤทธิ์ พิพิมาย, 2005 ที่เห็นว่า เพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชน การบัญญัติหรือแก้ไขกฎหมายที่รัฐต้องลดสิทธิส่วนบุคคลลงบ้าง โดยให้อำนาจรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานจาก

ร่างกายผู้ต้องหาไว้โดยแจ้งชัด จำเป็นต้องกระทำโดยบทบัญญัตินั้นไม่ว่าจะชัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ เพราะพยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีความสำคัญมีคุณค่าต่อการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี

นอกจากนี้ การออกกฎหมายตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน โดยให้พนักงานอัยการมีส่วนรับรู้เข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีสำคัญที่มีการกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ หรือคดีอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ย่อมจะส่งผลดีในการช่วยทวงคืนและแก้ไขความไม่ถูกต้องรัดกุมในขั้นตอนการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลของการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ทำให้ได้พยานหลักฐานที่สามารถนำไปใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีได้อย่างสมบูรณ์ และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการจับกุมและสอบสวนดำเนินคดีผู้ต้องหาผิดตัวอันเกิดจากความไม่ละเอียดรอบคอบในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจและสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคมว่า การสอบสวนมีการดำเนินการด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม เนื่องจากปัจจุบันในการดำเนินคดีอาญาความผิดทางเพศในคดีสำคัญ ผู้ที่อยู่ในสถานะผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาในคดี หากเป็นบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันดีของคนในสังคม ประชาชนมักจะขาดความเชื่อถือหรือไม่เชื่อมั่นว่า กระบวนการสอบสวนจะเป็นไปอย่างสุจริต และมีมาตรฐานเดียวกันกับบุคคลทั่วไปหรือไม่ ในบางคดีการสอบสวนอาจกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เพราะพนักงานสอบสวนถูกแทรกแซงการทำงานจากผู้มีอำนาจจากนักการเมือง หรือจากผู้บังคับบัญชาตามสายงานของพนักงานสอบสวนเองให้มีการทุจริตบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ แต่ผู้ที่ต้องโทษกลับกลายเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ ดังนั้น ควรมีการตรวจสอบจากองค์กรที่มีการทำงานประสานและเชื่อมโยงกัน เป็นการถ่วงดุลอำนาจขององค์กรตำรวจในชั้นสอบสวน

เพื่อให้การสอบสวนมีความน่าเชื่อถือ ปราศจากข้อสงสัยหรือความเคลือบแคลงใจของคนในสังคม เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมให้เกิดความรู้สึกว่าเมื่อใดที่ประสบปัญหาอาชญากรรม สังคมยังมีความยุติธรรม ประชาชนยังมีที่พึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ(วัจนะสวัสดิ์, 2006)ที่กล่าวว่า กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้น จะต้องพยายามหลีกเลี่ยงการนำตัวผู้บริสุทธิ์มาลงโทษให้มากที่สุด แม้สังคมปรารถนาที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอย่างรวดเร็ว แต่สังคมก็คงไม่ต้องการที่จะให้มีการลงโทษผู้บริสุทธิ์อย่างแน่นอน กระบวนการใช้บังคับกฎหมายอาญานั้นจึงจะต้องมีความเป็นธรรม การคุ้มครองคนบริสุทธิ์ด้วยความเป็นธรรมนี้ จะต้องในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การจับ การค้น การสอบสวน การควบคุมตัว การส่งฟ้องคดี การดำเนินคดี การ

พิจารณาพิพากษาคดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเทพนฤทธิ์ พิพิธมา (2005) พบว่า พนักงานอัยการเป็นหน่วยงานที่สำคัญและใกล้ชิดกับกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล เพราะต้องนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาล แต่ก็มีหลายคดีที่ศาลไม่เชื่อถือพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์หรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ขอจำเลยรับฟังได้และมีความน่าเชื่อถือกว่า พนักงานอัยการหลายท่านยืนยันว่าการที่พนักงานอัยการไม่ได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ นับแต่คดีเกิด ทำให้เกิดจุดอ่อนในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความจริงเป็นอย่างมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรางทอง เดชใด. 2009: บทคัดย่อ ; ธนพร วุฒิกรวิภาค. 2002: บทคัดย่อ ; สุรนาท วงศ์พรหมชัย. 2008: บทคัดย่อ ที่มีความเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งองค์กรตรวจสอบและควบคุมมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อจะได้อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างดีที่สุด

4.3) ข้อจำกัดในการทำงานของแพทย์

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) แนวทางการตรวจผู้เสียหายในกรณีความผิดทางเพศ และการจัดทำเอกสารทางคดีของแพทย์ที่มีหน้าที่ในการตรวจชั้นสูตร ในส่วนของการให้ความเห็นเฉพาะเกี่ยวกับการกระทำชำเราต่างๆ จะมีรายละเอียดการตรวจชั้นสูตรและเขียนรายงานเพื่อจัดทำเอกสารที่ต้องอาศัยความแม่นยำในการแปลผล เช่น ตัวอสุจิ เยื่อพรหมจารี กับผลลัพธ์ของรูปคดีว่ามีการล่วงล้ำ กระทำชำเราทางทวารหนัก ช่องคลอด หรือไม่ อย่างไร จะต้องเป็นไปอย่างชัดเจนทว่าในทางปฏิบัติอาจเกิดอุปสรรคที่ขัดขวางความสมบูรณ์ของการตรวจและแปลผล

การตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) และการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน เมื่อได้มีการออกกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการตรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบอย่างรัดกุมในการรับช่วงต่อการครอบครองวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยไม่ขาดตอน ย่อมจะส่งผลให้การตรวจทางวิทยาการจากห้องปฏิบัติการมีความน่าเชื่อถือโดยไม่อาจถูกโต้แย้งในชั้นพิจารณาคดีของศาลได้ และทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดีเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์โดยใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรนาท วงศ์พรหมชัย พบว่า กระบวนการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องมีการแสดงถึงลูกโซ่แห่งการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรวบรวม การตรวจพิสูจน์และการแปลผลเพื่อนำมาแสดงต่อศาล เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในความผิดนั้น เพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการถูกต้อง มิได้มีการบิดเบือนข้อเท็จจริง หรือมีการสับเปลี่ยนพยานหลักฐาน หรือทำให้

แปรเปลี่ยนไปก่อนการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงควรมีการกำหนดให้การจัดการในแต่ละขั้นตอน ต้องมีการแสดงหลักฐานถึงการดำเนินการเพื่อยืนยันให้มีระบบตรวจสอบที่ดี

4.4) ด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยพบว่า ในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุในคดีความผิดทางเพศนั้น ในส่วนของวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องใช้ในการตรวจเก็บ วัตถุพยานในที่เกิดเหตุยังมีไม่เพียงพอสำหรับการใช้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ความผิดหรือ ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 131 ได้กำหนดไว้ และตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับ คดีเรื่องการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเองโดย ไม่ต้องมีผู้ใดมาร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย เว้นแต่คดีสำคัญตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ฯ ที่ พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการในการตรวจเก็บวัตถุพยานทาง วิทยาศาสตร์ พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการ จังหวัดมาตรวจเก็บวัตถุพยานร่วมกับพนักงานสอบสวนได้ อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการตรวจเก็บวัตถุพยาน ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศบางประเภท เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง รอยฝ่ามือแฝง ที่พบ ในที่เกิดเหตุ วัตถุพยานเหล่านี้พนักงานสอบสวนสามารถตรวจเก็บได้เองโดยไม่จำเป็นต้องรอให้ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมาเป็นผู้เก็บ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่าวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันมีไม่เพียงพอ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีความ จำเพาะเจาะจงสำหรับใช้ตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์บางประเภทไม่ได้รับการ จัดสรรให้ ทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้งวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ ได้แก่ กระเป๋ารวบรวมที่เกิดเหตุที่เคยได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบให้แก่ สถานีตำรวจทุกสถานะนั้น ไม่ได้รับการจัดสรรมาเป็นระยะเวลานาน จึงเป็นอุปสรรคต่อการรวบรวม พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประกอบสำนวนในคดีความผิดทางเพศ ซึ่งมีความสอดคล้อง กับงานวิจัยของพิมลพัชร ประเสริฐกิตติศิริ (2559: 91) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาญา” ที่พบว่า ปัญหาเรื่องคำตอบแทนสวัสดิการรวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อขวัญ กำลังใจและการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจโดยเฉพาะพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์หลักฐาน ขาด เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติหน้าที่ งบประมาณในส่วนของการดำเนินการสอบสวนและ งานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณจากรัฐที่ให้กับตำรวจไม่สอดคล้องกับ

สภาพความเป็นจริงในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สีนลอยมา (2556: บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในการสืบสวนอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการทำงานในพื้นที่ การขาดอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ข้อมูลการวิเคราะห์เอกสาร

1) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (และคณะ, 2013) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในการสืบสวนอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการทำงานในพื้นที่ การขาดอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเพิ่มเงินพิเศษให้กับผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ เช่น ผู้เข้าไปรักษาสถานที่เกิดเหตุ และช่วยงานด้านการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ที่มาช่วยงานเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เป็นอย่างดี หลังจากได้รับแจ้งเหตุการก่ออาชญากรรม ก่อนออกเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ นั้น ต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับตรวจสถานที่เกิดเหตุให้พร้อมใช้งาน การขาดแคลนเครื่องมือเครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องลดน้อยลงและเป็นอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในที่เกิดเหตุ เช่น การขาดแคลนยานพาหนะในการเดินทาง ทำให้ไม่สะดวกในการทำงานและเกิดความล่าช้า วัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือทางวิทยาการที่ใช้สำหรับตรวจเก็บวัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์มีไม่เพียงพอหรือเสื่อมสภาพ ทำให้ไม่สามารถตรวจเก็บวัตถุพยานสำคัญในที่เกิดเหตุได้

การเอื้ออำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำมาใช้ประกอบสำนวนในคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการ ทำให้มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยและเอื้ออำนวยต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และในทางตรงกันข้ามสถานการณ์การก่อเหตุอาชญากรรมในคดีความผิดทางเพศของคนร้ายที่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นตามสื่อต่าง ๆ พบว่า มีการใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือในการก่อเหตุเช่นกัน ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความครบถ้วนทันสมัยและมีประสิทธิภาพต่อการนำไปใช้ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่และเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาพยานหลักฐานได้มากขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา สีนลอยมา ได้สรุปว่า การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากในการเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์หลักฐานมีความจำเป็นที่จะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยและพร้อมใช้งาน ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4.5) ปัญหาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของบริเวณที่เกิดเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า ตามลักษณะของสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของบริเวณที่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น ได้แก่ ชายทะเล ริมตลิ่ง หรือบริเวณเชิงเขา สิ่งที่เป็นปัญหาต่อการตรวจเก็บวัตถุพยานในกรณีดังกล่าวอาจเกิดได้หลายสาเหตุ เช่น จากฝนที่ตกลงมา ทำให้เกิดการชะล้างร่องรอยของวัตถุพยาน หรือเกิดจากการกัดเซาะของคลื่นบริเวณชายฝั่งจากการพัดพาโดยกระแสน้ำตามธรรมชาติ สาเหตุอันเกิดจากสภาพภูมิอากาศเหล่านี้จะทำให้ลายร่องรอยต่าง ๆ ที่เป็นพยานหลักฐานสำคัญในที่เกิดเหตุอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

4.6) ความรู้ความเข้าใจที่ผิดพลาด หรือขาดหายไปของประชาชน

นอกเหนือจากตัวบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนแล้ว ประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนโดยตรง แต่มีความเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา โดยเฉพาะเมื่อตกเป็นฝ่ายผู้เสียหายแล้ว การที่ไม่ทราบข้อควรปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อเกิดเหตุความผิดเกี่ยวกับเพศ จะส่งผลกระทบต่อในแง่ร้ายแก่การเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่จะสามารถนำไปเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อดำเนินคดีความผิดทางเพศในชั้นสอบสวน ไปจนถึงการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาต่อไปที่อาจถูกปิดกั้นหรือไม่ควรแก่การรับฟังได้ หากความเข้าใจที่ผิดพลาด หรือขาดหายไปนั้นมีส่วนทำให้ร่องรอยพยานหลักฐานสูญหาย ถูกทำลาย หรือปนเปื้อน

ดังนั้น ควรเน้นย้ำการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน นอกเหนือจากตัวบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนเนื่องจากประชาชนทั่วไปไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนโดยตรง แต่มีความเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา เปรียบเสมือนจิ๊กซอว์ชิ้นเล็กแต่ก็มีความสำคัญต่อรูปคดี

สะท้อนจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“เห็นว่าควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบแนวทางปฏิบัติเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศ เช่น ห้ามผู้เสียหายทำความสะอาดร่างกายและที่เกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ ก่อนมาแจ้งความ เพราะ

จะทำให้พยานหลักฐานต่างๆถูกทำลาย , ใ้รับเข้าพบและแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจที่ใกล้ที่สุดโดยเร็วที่สุด เพื่อให้พนักงานสอบสวนส่งตัวให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจเก็บพยานหลักฐานและตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ , แนะนำว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใดที่สามารถใช้ตรวจพิสูจน์เพื่อยืนยันตัวผู้กระทำผิด เช่น น้ำลาย เส้นผม เส้นขน สารคัดหลั่ง เนื้อเยื่อที่ติดอยู่ในเล็บ กุญแจอนาถ เป็นต้น”

(พนักงานสอบสวน, สัมภาษณ์, กันยายน 2566)

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนจึงเป็นอีกสิ่งสมควรให้ความสำคัญโดยเฉพาะเมื่อตกเป็นฝ่ายผู้เสียหายแล้ว การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ให้ประชาชนทราบข้อควรปฏิบัติที่ถูกต้องเมื่อเกิดเหตุความผิดเกี่ยวกับเพศ จะมีส่วนช่วยในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่จะสามารถนำไปเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อดำเนินคดีความผิดทางเพศในชั้นสอบสวน ไปจนถึงการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องด้วยข้อจำกัดต่างๆ อาทิ ระยะเวลาในการทำวิจัยและเงื่อนไขด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเชิงลึกที่ค่อนข้างจำกัด จึงสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่า การได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น ยังประสบปัญหาอยู่หลายประการ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล การป้องกันสถานที่เกิดเหตุที่ไม่ดีพอ งบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนการขาดบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวน

ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศขาดประสิทธิภาพและไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมาย เกิดประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

5.1. ด้านความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถาบันส่งเสริมงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์แก่พนักงานสอบสวนมากขึ้นและมีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เน้นการฝึกอบรมที่มีการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิด

ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีการอบรมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ถือเป็นการบูรณาการ เสริมสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างองค์กร เป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่พนักงานสอบสวนที่ครอบคลุมและกว้างขึ้น เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจในวิทยาการสมัยใหม่ที่น่าสนใจให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศมากขึ้น

เพื่อให้ผู้บริหารของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตำรวจพิสูจน์หลักฐานได้นำไปปรับใช้เพื่อให้ได้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศในชั้นสอบสวน มีความสมบูรณ์ครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมายสามารถใช้รับฟังได้ในชั้นพิจารณาสำนวนคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ตลอดจนในชั้นพิจารณาคดีของศาล

5.2. ด้านข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากตัวบุคคล

ควรเสนอฝ่ายบริหารของประเทศให้มีการแก้ไขปรับปรุง ป.วิ.อ. มาตรา 131/1 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกคำสั่งให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์จากร่างกายบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา รวมไปถึงบุคคลผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญาทุกประเภท โดยไม่จำกัดอัตราโทษและไม่ต้องได้รับความยินยอมเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาความผิดทางเพศได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นและเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่จะนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงในทางคดีที่สามารถให้ความเป็นธรรมต่อสังคมโดยรวมได้อย่างแท้จริง

5.3. ด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

ควรเสนอสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษทางอาญา เพื่อไม่ให้บุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุภายหลังเกิดเหตุ จะช่วยให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานรวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องฝ่ายอื่นๆ สามารถตรวจเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศจากที่เกิดเหตุได้โดยสมบูรณ์ ไม่เกิดปัญหาในเรื่องพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุเสียหายหรือถูกทำลาย หรือมีการปนเปื้อน อันจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการจากห้องปฏิบัติการที่ได้มีความน่าเชื่อถือ สามารถยืนยันตัวผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องและไม่ถูกโต้แย้งในชั้นศาล

5.4. ด้านงบประมาณที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเพื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีความทันสมัยและมีปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการในการใช้งาน อีกทั้งควรจัดอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ สำหรับการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านั้นเพื่อให้เกิด ความรู้ความเข้าใจที่สามารถนำมาใช้อำนวยประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เกิด ประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทำงานได้อย่างดี

5.5 ด้านบุคลากรผู้สนับสนุนงานสอบสวนมีอัตรากำลังไม่เพียงพอ

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานหรือเจ้าหน้าที่วิทยาการจังหวัดซึ่งเป็นผู้ที่ต้องใช้ทักษะความรู้และ ความเชี่ยวชาญในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ร่วมกับพนักงานสอบสวนตามประมวล ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ถือเป็นผู้สนับสนุนงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควร ดำเนินการจัดสรรตำแหน่งเพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรในส่วน of เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและเจ้าหน้าที่ วิทยาการจังหวัด รวมทั้งพนักงานสอบสวนหญิงที่มีความละเอียดอ่อนและความสามารถที่ช่วยอุดช่อง โหวตในการสอบสวนในคดีทางเพศ เพื่อให้เหมาะสมกับปริมาณงานและควรเพิ่มค่าตอบแทนเพื่อสร้าง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

5.6 ด้านการตรวจสอบที่มาของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

ปัจจุบันพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นำมาใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความผิดเพศ มากกว่าพยานบุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในหลายประการ เมื่อพนักงานสอบสวนหรือแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเก็บ รวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์แล้ว จะต้องมีการส่งมอบการครอบครองวัตถุพยานเพื่อส่งไป ตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงห่วงโซ่วัตถุพยาน เนื่องจากหากเกิดการ ขาดช่วงในการครอบครองวัตถุพยาน จะส่งผลให้วัตถุพยานนั้นขาดความน่าเชื่อถือและไม่สามารถใช้ ยืนยันตัวผู้กระทำผิดในชั้นศาลได้ จึงควรมีบทบัญญัติกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติราชการในส่วนที่ เกี่ยวกับการตรวจเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศเพื่อให้เกิด ความรับผิดชอบและรับช่วงต่อการครอบครองวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์โดยไม่ขาดตอนเพื่อให้ถือ ปฏิบัติโดยเคร่งครัด จะทำให้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นมีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้ในการพิสูจน์ ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ ฝ่ายบริหารของประเทศควรมีการ เสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อให้มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ตรวจสอบการได้มาซึ่ง พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริตบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน และให้มีผลที่น่าเชื่อถือในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงสำคัญในคดีอย่าง แน่นนอนมั่นคง

5.7 ด้านนโยบายในการนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ไปประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติและ/หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางด้านการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศให้สมบูรณ์กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นการวิจัยที่แสวงหาความจริงในสภาพที่เป็นอยู่โดยธรรมชาติซึ่งเป็นการศึกษาโดยมองภาพรวมทุกมิติ ด้วยตัวผู้วิจัยเอง เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ทว่าก็มีเงื่อนไขบางประการที่เป็นข้อจำกัดของงานวิจัยเช่น ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล ตัวบทกฎหมาย ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการทำการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงกว้างและวิเคราะห์ค้นหาความรู้และความจริง โดยนำเสนอในรูปของตัวเลขเชิงสถิติ โดยเพิ่มกลุ่มประชากรในการวิเคราะห์ เช่น เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ

รายการอ้างอิง

- Bergeron, N. D.-V. A. (2021). Suspect Interviews and Confessions in Sex Crime Cases Criminal Investigations of Sexual Offenses. In *Criminal Investigations of Sexual Offenses*. . Springer link. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-79968-7_8
- Huang, C.-Y. (2021). Expert Biases in Criminal Investigations of Sexual Offenses. In *Criminal Investigations of Sexual Offenses*. (pp. 179-192). Springer link. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-79968-7_13.
- เข้มสุวรรณวงศ์และคณะ, อ. (2009). นิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวนสอบสวน จี.บี.พี เซนเตอร์.
- ประเสริฐกิตติศิริ, พ. (2016). ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาญา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- พิพิมาย, เ. (2005). อำนาจพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.].
- และคณะ, พ. ส. (2013). โครงการการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://peaceresourcecollaborative.org/wp-content/uploads/2020/01/298-%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1-592-1-10-20181004.pdf>
- วงศ์พรหมชัย, ส. (2008). การตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์กับพยานหลักฐานในคดีอาญา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- วัจนะสวัสดิ์, เ. (2006). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1. (กรุงเทพฯ : จีรัชการพิมพ์)
- สินลอยมา, พ. (2017). การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วยนิติวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักกิจการยุติธรรม.
- อังสนานนท์, เ. (2009). การสืบสวนและสอบสวน. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พนักงานสอบสวน

ที่ อว 8613/

ศิลปากร

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

วิทยาเขตพระราชวังสนาม

จันทร์

นครปฐม 73000

สิงหาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ผู้บังคับการสถาบันนิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ

สิ่งที่แนบมา แบบสัมภาษณ์

ด้วยนางสาวสุญาดา บุญยเกียรติ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ” โดยมี รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกวรธัช วิชชุวานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ รวมถึงนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ และสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการและประโยชน์ทางด้านการประยุกต์ใช้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ไปจนถึงการนำไปปรับใช้ในทางปฏิบัติจริง โดยต้องการบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ คือ แพทย์ที่ทำการตรวจชันสูตรที่มีประสบการณ์ตรวจร่างกายในคดีทางเพศและประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน โดยนักศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานในรายละเอียดต่อไป หากมีกรณีเร่งด่วนสามารถติดต่อ นักศึกษาผู้วิจัยได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 082-663-6296

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ นิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-70

แพทย์นิติเวช

ที่ อ ว 8 6 1 3 /

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนาม

จันทร์

นครปฐม 73000

สิงหาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ผู้บังคับการสถาบันนิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ

สิ่งที่แนบมา แบบสัมภาษณ์

ด้วยนางสาวสุญาดา บุญเกียรติ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา นิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ” โดยมี รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกวรธัช วิชชุวณิชช์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ รวมถึงนำเสนอแนวทางในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ และ สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการและ ประโยชน์ทางด้านการประยุกต์ใช้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ไปจนถึงการนำไปปรับใช้ ในทางปฏิบัติจริง โดยต้องการบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน ชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ คือ แพทย์ที่ทำการตรวจชันสูตรที่มีประสบการณ์ ตรวจร่างกายในคดีทางเพศและประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน โดย นักศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานในรายละเอียดต่อไป หากมีกรณีเร่งด่วนสามารถติดต่อ นักศึกษาผู้วิจัยได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 082-663-6296

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อประโยชน์ทาง วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7

พนักงานอัยการ

ที่ อว 8613/

ศิลปากร

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

วิทยาเขตพระราชวังสนาม

จันทร์

นครปฐม 73000

สิงหาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน อัยการจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สิ่งที่แนบมา แบบสัมภาษณ์

ด้วยนางสาวสุญาดา บุญเกียรติ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา
นิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “แนว
ทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับ
เพศ” โดยมี รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกวรธัช วิชชุวานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความ
ประสงค์ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติ
วิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ รวมถึงนำเสนอแนวทางในการ
ตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ และ
สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการและ
ประโยชน์ทางด้านการประยุกต์ใช้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง
นิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ไปจนถึงการนำไปปรับใช้
ในทางปฏิบัติจริง โดยต้องการบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน
ชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ คือ พนักงานอัยการที่มีประสบการณ์ทำงาน
เกี่ยวข้องกับคดีทางเพศอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ท่าน โดยนักศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการ
ประสานงานในรายละเอียดต่อไป หากมีกรณีเร่งด่วนสามารถติดต่อนักศึกษาผู้วิจัยได้ที่หมายเลข
โทรศัพท์ 082-663-6296

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ นิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7002

ทนายความ

ที่ อว 8613/

ศิลปากร

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

วิทยาเขตพระราชวังสนาม

จันทร์

นครปฐม 73000

สิงหาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์เชิงลึก

เรียน ทนายความ

สิ่งที่แนบมา แบบสัมภาษณ์

ด้วยนางสาวสุญาดา บุญเกียรติ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชา
นิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเรื่อง “แนว
ทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับ
เพศ” โดยมี รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกวรรัช วิชชุวณิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความ
ประสงค์ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติ
วิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ รวมถึงนำเสนอแนวทางในการ
ตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ และ
สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการจัดทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการและ
ประโยชน์ทางการประยุกต์ใช้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง
นิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ ไปจนถึงการนำไปปรับใช้
ในทางปฏิบัติจริง โดยต้องการบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน
ชั้นสอบสวนเพื่อการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ คือ ทนายความที่มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวข้อง
กับคดีทางเพศอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป โดยนักศึกษาผู้วิจัยจะดำเนินการประสานงานในรายละเอียดต่อไป
หากมีกรณีเร่งด่วนสามารถติดต่อนักศึกษาวิจัยได้ที่หมายเลขโทรศัพท์ 082-663-6296

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรงค์ ฉิมพาลี)

คณบดีคณะวิทยาศาสตร์

หลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-3414-7001, 093-519-9930

โทรสาร 0-3414-7

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มแพทย์นิติเวช

การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์: เวลาเริ่มต้น สิ้นสุด: รวม.....
นาที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ.....
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา.....
4. ระยะเวลาการประกอบวิชาชีพ ปี
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านนิติเวช ปี

ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ

ข้อคำถาม

1. ท่านเคยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์ทางนิติเวชเพื่อดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ มากน้อยเพียงใด
2. ในการตรวจพิสูจน์ทางนิติเวชเพื่อดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศ ท่านมีประสบการณ์ในการตรวจเก็บวัตถุพยานในคดีอย่างไรบ้าง

3. ท่านมีประสบการณ์ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อประกอบสำนวนคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศมากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ

ข้อคำถาม

1. ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบการสอบสวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศที่ผ่านมา ท่านเคยประสบปัญหาในประเด็นเหล่านี้หรือไม่ อย่างไร

- 1) ความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของแพทย์นิติเวช
- 2) ข้อจำกัดทางกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจเก็บวัตถุพยานจากบุคคล
- 3) งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับปฏิบัติงานไม่เพียงพอ
- 4) ด้านอื่น ๆ

2. ปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ข้างต้น ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของท่านมากน้อยเพียงใด

3. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศมากที่สุด

ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

ข้อคำถาม

1. ท่านมีวิธีการในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบการสอบสวนคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศอย่างไร

2. ท่านได้นำหลักการหรือวิธีการใดมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดทางเพศเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วยกฎหมาย

ข้อคำถาม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดทางเพศเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มพนักงานอัยการ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์: เวลาเริ่มต้น สิ้นสุด: รวม.....

นาที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ.....
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา.....
4. ระยะเวลาการรับราชการ ปี ตำแหน่งปัจจุบัน
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวน ปี

ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ

ข้อคำถาม

1. ท่านปฏิบัติราชการในการดำเนินคดีอาญามาเป็นระยะเวลานานเท่าใด
2. การดำเนินคดีอาญาในช่วงระยะที่ผ่านการปฏิบัติราชการของท่าน มีการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศมากน้อยเพียงใด
3. ในการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศเหล่านั้น ท่านอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งทางคดีมาก น้อยเพียงใด

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ

ข้อคำถาม

1. จากการที่ท่านปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านคดีอาญา โดยเฉพาะการดำเนินคดีในความผิดทางเพศ ท่านเคยประสบปัญหาอะไรบ้างเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวน
2. ปัญหาที่ท่านพบนั้น มีผลต่อการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อมีคำสั่งทางคดีในคดีนั้นๆ มากน้อยเพียงใด
3. ท่านคิดว่าปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสำนวนการสอบสวน

ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี

ข้อคำถาม

1. ท่านได้ดำเนินการแก้ไขปัญหหรือข้อสงสัยในส่วนที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่ท่านตรวจพบอย่างไรบ้าง
2. เกี่ยวกับข้อสงสัยและความไม่ชัดเจนรัดกุมในที่มาของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสำนวนการสอบสวนฯ ดังกล่าว ท่านใช้แนวทางหรือวิธีการใดในการแก้ปัญหานั้น

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดทางเพศเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วยกฎหมาย

ข้อคำถาม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดทางเพศเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มทนายความ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในชั้นสอบสวน

เพื่อการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศ

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์: เวลาเริ่มต้น สิ้นสุด: รวม.....

นาที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ.....
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา.....
4. ระยะเวลาการประกอบวิชาชีพทนายความ ปี
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการดำเนินคดีอาญาในศาล ปี

ตอนที่ 2 บทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ

ข้อคำถาม

1. ท่านปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในศาลเป็นระยะเวลานานเท่าใด
2. การดำเนินคดีอาญาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านการปฏิบัติงานในวิชาชีพของท่าน มีการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศมากน้อยเพียงใด
3. ในการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศท่านอาศัยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่ปรากฏในคดีมาใช้อย่างไรบ้างหรือแตกต่างทางคดีมากน้อยเพียงใด

**ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานในวิชาชีพทนายความในส่วนที่เกี่ยวข้อง
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทางเพศ**

ข้อคำถาม

1. จากการที่ท่าน ปฏิบัติงาน ใน วิชาชีพ ทนายความ ที่เกี่ยวข้อง ด้าน คดีอาญา โดยเฉพาะ การ
ดำเนิน คดีความผิดทางเพศ ท่านเคยประสบปัญหาอะไรบ้างเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติ
วิทยาศาสตร์ที่ปรากฏในคดี
2. ปัญหาที่ท่านพบนั้น มีผลต่อการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเพื่อการว่าต่างหรือแก้ต่างในคดีนั้นๆ
มากน้อยเพียงใด

**ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีความผิดทาง
เพศที่ไม่สัมฤทธิ์ผลในคดี**

ข้อคำถาม

1. ท่านได้ดำเนินการแก้ไขปัญหหรือข้อสงสัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใน
การปฏิบัติงานว่าต่างหรือแก้ต่างในคดีอย่างไรบ้าง
2. เกี่ยวกับข้อสงสัยในที่มาของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีที่ท่านปฏิบัติงานในวิชาชีพ
ดังกล่าว ท่านใช้แนวทางหรือวิธีการใดในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

**ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการได้มาซึ่งพยานหลักฐานทางนิติ
วิทยาศาสตร์ในความผิดทางเพศเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานฯ โดยชอบด้วยกฎหมาย**

ข้อคำถาม

1. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในความผิดทาง
เพศเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

สุญาดา บุญเกียรติ

วุฒิการศึกษา

พ.ศ.2560 สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2564

ศึกษาต่อระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

